

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN:
MUHAMMED ALİ BUDAK

ÜLKELER, KRALLIKLAR VE BEYLİKLER BİLGİ KİTABI

ÜLKELERİN VE
BEYLİKLERİN ARMALARI,
HÜKÜM SÜREN
KRALLAR VE BEYLER

KASTİLCE NÜSHALARI KARŞILAŞTIRARAK YAYIMA HAZIRLAYAN:
AHMET DENİZ ALTUNBAŞ

 SELENCE

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://lentey.org>

ÜLKELER, KRALLIKLAR VE BEYLİKLER BİLGİ KİTABI

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN: MUHAMMED ALİ BUDAK

ÜLKELER, KRALLIKLAR VE BEYLİKLER BİLGİ KİTABI

**ÜLKELERİN VE BEYLİKLERİN ARMALARI,
HÜKÜM SÜREN KRALLAR VE BEYLER**

YAZAR HAKKINDA

1305 yılında İspanya'da doğduğunu söyleyen Fransisken keşişin kimliği bilinmemektedir ve hayatı hakkında bilgi yoktur. Avrupa, Afrika ve Asya ülkelerinin çoğunu dolaştığını iddia eden yazar, gezdiği yerlerdeki siyasi teşekküllerin bayraklarını tasvir etmesiyle ünlüdür. Seyahatnamesinden günümüze ulaşan dört adet el yazması mevcuttur. Bu metinlerin ikisi Madrid'deki İspanya Milli Kütüphanesi'nde, üçüncüsüyse Danimarka Kraliyet Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. El yazmalarını derleyen İspanyol Yazar Marcos Jiménez de la Espada, bunları *R*, *N* ve *S* nüshaları olarak isimlendirmiştir. Dördüncü ve son bulunan nüshaysa Bavyera Devlet Kütüphanesi, Cod. hisp. 150 tasnif numaralı el yazmasıdır.

ÜLKELER, KRALLIKLAR VE BEYLİKLER BİLGİ KİTABI

ÜLKELERİN VE BEYLİKLERİN ARMALARI,
HÜKÜM SÜREN KRALLAR VE BEYLER

İngilizceden Çeviren
Muhammed Ali Budak

Kastilce Nüşahalarla Karşılaştırarak Yayına Hazırlayan
Ahmet Deniz Altunbaş

İstanbul, 2021

SELENCE YAYINLARI

No: 177 | Tarih Serisi: 136 | Ekim 2021, 1. Baskı

ÖZGÜN ADI

Book of the Knowledge of All the Kingdoms, Lands and Lordships That Are in the World

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Kadir Yılmaz

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN

Muhammed Ali Budak

YAYIMA HAZIRLAYAN

Ahmet Deniz Altunbaş

EDİTÖR

Murat Çaylı

SON OKUMA

İnayet Bebek

KAPAK GÖRSELİ

Libro del Conoscimiento de todos los reynos y tierras y seflorios que son por el mundo, y de las señalas y armas que han cada tierra y señorio adlı el yazmasından kesitler.

KAPAK TASARIMI

Şevket Dönmezoğlu

SAYFA DÜZENİ

Hilal Yazlık

BASKI-CİLT

Repar Dijital Matbaası

ISBN

978-625-7459-25-9

SERTİFİKA NO.

40675

Selenge Yayınları,
Repar Tasarım
Matbaa ve Reklamcılık
Ticaret Limited Şirketi'nin
tescilli markasıdır.

Mimar Sinan Mah.,
Selami Ali Efendi Cad., No: 5
34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: 0 (212) 522 48 45
www.selenge.com.tr
e-posta: selenge@selenge.com.tr

© Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Tanıtım amaçlı, kısa alıntılar dışında
metin ya da görseller yayınevini izni
olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
GİRİŞ	9
İSPANYA	18
FRANSA	20
FLANDERS	23
(FRİSİA) FRİZYA	25
DANİMARKA	26
ALMANYA	27
BOHEMYA	27
POLONYA	28
İSVEÇ VE NORVEÇ	30
BALTİK ADALARI	33
İSKOÇYA VE İNGİLTERE	33
İRLANDA	35
TEKRAR İSPANYA	36
İTALYA	38
SİCİLYA	41
ADRİYATİK DENİZİ	42
DALMAÇYA	43
MACARİSTAN	43
YUNANİSTAN	45
KÜÇÜK ASYA (ANADOLU, TÜRKİYE).....	46
SURİYE	51

MISIR	52
BERBERİSTAN (KUZEY AFRİKA VE SAHİLLERİ)	54
FAS VE ATLANTİK ADALARI.....	59
KANARYA, MADEIRA VE AZUR ADALARI	63
ORTA AFRİKA (İLK YOLCULUK)	63
ORTA AFRİKA (İKİNCİ YOLCULUK).....	69
NİL	73
AFRİKA (VE KIZIL DENİZ).....	74
ARABİSTAN VE MEZOPOTAMYA.....	76
İRAN KÖRFEZİ, HİNDİSTAN VE ADALAR.....	77
ÇİN VE ORAYA GİDEN YOL	81
BATI ASYA	87
İRAN	90
AVRUPA'DAKİ YUNAN İMPARATORLUĞU	93
KARADENİZ KIYILARI.....	94
HAZAR SAHİLLERİ	98
RUSYA	99
YER ADLARI DİZİNİ	103

ÖN SÖZ

Kitaptaki bayrak resimleri, Topkapı Sarayı Müzesi'nde yapılan bir haritada bulunmaktadır. Bu resimler, İbrahim Hakkı tarafından 1936'da kaleme alınan *Topkapı Sarayında Deri Üzerine Yapılmış Eski Haritalar* adlı kitapta da yer almıştır.¹ Dipnotlardaki açıklamaların büyük bir kısmı, bu kitabın National Geographic Dergisi'nin (Temmuz-Aralık, 1917) 32. sayısında yayımlanan özetinden alınmıştır.

Kitapta büyük harflerle yazılan özel isimler olduğu gibi bırakılırken, küçük harflerle yazılanlar günümüz Türkçesine çevrildi. Metinde olmayan bölüm başlıkları da dâhil olmak üzere metin içine yapılan eklemeler köşeli parantez içinde verildi. Dipnotlara yapılan eklemeler (ç.n.) ibaresiyle ve köşeli parantezle gösterildi. Ahmet Deniz Altunbaş'ın ekleme yaptığı yerler, (yay.h.), editörün notlarıysa (ed.n.) olarak ayrıca dipnotta belirtildi. Metinde kullanılan görseller, giriş kısmında zikredilen el yazmalarından ve İngilizce nüshadan alınmıştır.

Bu çeviriyi kitap olarak bastırmam konusunda beni teşvik eden ve yönlendiren Dr. Gaye Yavuzcan'a yürekten teşekkür ederim. Çevirinin eksik kısımlarını Kastilce el yazmaları üzerinden tamamlayan Ahmet Deniz Altunbaş Bey'e müteşekkirim. Son olarak Selenge Yayınları'na ve Murat Çaylı'ya teşekkürü borç bilirim.

Muhammed Ali Budak

İzmir, 2021

1 Orhan Fuat Köprülü, "Bayrak", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: 5, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul 1992, s. 254.

GİRİŞ

1305'te doğduğunu söyleyen İspanya'nın yerlisi Fransisken keşişin kimliği bilinmemektedir. Coğrafya ve seyahat üzerine yazdığı çalışmasının üç, belki de dört¹ adet el yazması mevcuttur. Bu metinlerin ikisi Madrid'deki İspanya Milli Kütüphanesi'nde, üçüncüsüyse Danimarka Kraliyet Kütüphanesi'nde bulunur. El yazmalarını derleyen İspanyol Yazar Marcos Jiménez de la Espada, bunları R, N ve S nüshaları olarak isimlendirmiştir.

R, nüshası Danimarka Kraliyet Kütüphanesi'ndedir. 41 yaprak-tan oluşan metin, üç nüsha arasındaki en çağdaş metindir.

N, isimli ikinci el yazma nüsha İspanya Milli Kütüphanesi'nde bulunur. 67 yaprak olması gereken metnin bazı sayfaları eksiktir. Her üç el yazması da XV. yüzyılın üçüncü çeyreğinde yazılmış ve *quarto*² olarak basılmıştır. Seyahatnamede bahsedilen tüm ülkelerin armaları ve nişanları, her bölümün başında boyanmış hâledir.

S nüshası, içlerindeki en iyi ve en önemli el yazmasıdır. Don Estebanez Calderon'un kütüphanesinden gelmektedir ve Madrid'deki "Biblioteca Nacional"de bulunmaktadır. Parşömen bir kapakla korunur vaziyette 49 yaprağıyla eksiksizdir. Birinci sayfadaki E inisyalinde³ kırmızı gömlek giyen, yazı yazan mavi bir kişinin minyatürü vardır. Bu el yazmasının daha sonra Osuno'ya dâhil edilen Infanto Kütüphanesi'ne ait olduğuna inanılmaktadır. Nakledilmesi sırasında özen gösterilmediği söylenen el yazması, daha sonra bir kitapçı vasıtasıyla Señor Calderon'a satılmıştır.

Infantado Dükü Kütüphanesi, bilgin bibliyograf Don Francisco Gonzalez Vera'nın yetkisiyle Şair Santillana Markisi'nin kitapları-

- 1 Münich, Bayerische Staatsbibliothek, Cod. hisp. 150 tasnif numaralı el yazması, çeviride esas alınan İngilizce tercümenin basımından sonra ortaya çıkarılmıştır. (yay.h.)
- 2 Bir baskı terimi olan quarto, belirli ölçülere sahip kâğıdın bir yüzüne dört, diğer yüzüne dört sayfanın basılması anlamına gelmektedir. (ç.n.)
- 3 Kitaplarda ilk satırın ilk harfinin büyük puntoda yazılması ve figürlerle süslenmesi. (ed.n.)

nı bünyesine katmıştır. Neredeyse tüm kitapların ilk sayfalarının kenarlarında markinin arması, ilk harflerinde de portresi bulunur. Vera, S el yazmasının markiy⁴ ait olduğuna inanıyordu. Kitabın editörü Espada'nın, Santillana'ya ait Osuno dükünün kütüphanesindeki kitapları inceledikten sonra konuya ilişkin şüphesi kalmamıştı. Yine de E harfindeki minyatürde betimlenenin o olup olmadığı konusunda kuşkuvarı bulunmaktadır.

Kitabın ciltlemesi basitçe yapılmıştır. Kapaktaki parşöme de ve en arkada "Viage del mundo con las armas de todos sus Reynos,"⁵ yazmaktadır. R ve N nüshaları, S nüshasından çok az farklıdır ve aynı kaynaktan kopyalanmıştır. İlk sayfadaki başlık *Libro del Conoscimiento de todos los reynos y tierras y seflorios que son por el mundo, y de las señalas y armas que han cada tierra y señorío*,⁶ şeklindedir. Tüm milletlere ait bayraklar ile armalara, her kısmın veya bölümün başında yer verilmiştir.

İspanyol-Amerikan tarihinin kendisine çok şey borçlu olduğu, bilgili ve başarılı akademiysen Don Marcos Jiménes de la Espada, kimliği belirsiz bu Fransisken keşişin el yazmalarını düzenleme işine girişti ve ünlü coğrafyacı Don Francisco Coello'nun yardımıyla bu görevi başarıyla yerine getirdi. Çalışma, o dönemde tespiti mümkün olan tüm yer, kişi ve millet isimlerinin bulunduğu alfabetik bir indeksle beraber 1877 yılında Madrid'de basıldı. Bayraklar, her bölümün başına yerleştirilmek yerine -ekonomik nedenlerden ötürü- tümü bir sayfada basılmıştı.

1402'de⁷ Kanarya Adaları'na yolculuğa çıkan Jean de Béthen-court'un seyahatini kaleme alan Pierre Bontier ve Jean le Verrier tarafından çokça alıntılandığı için yaklaşık 1350 - 1360 yılları arasında yazılan kaynak el yazmasının, bu on yıl arasında vücuda getirildi-

4 Inigo Lopez de Mendoza (d. 1396) Kastilya Kralı II. Juan'ın sayesinde 1445'te Santillana Markiliğini oluşturdu. O da kralı gibi önde gelen bir asker, bir devlet adamı, bir âlim ve bir şairdi. 1454'te öldü ve en büyük oğlu Infantado Dükalığı'nı kurdu. (yay.h.)

5 Dünyadaki tüm krallıkların armalarının anlatıldığı bir yolculuk. (ç.n.)

6 Dünyadaki tüm krallıkların, toprakların, saltanatların, her bir ülkenin, lordun nişanının ve armasının bilgilerinin kitabı. (ç.n.)

7 Mayorka bayrağının Aragon bayrağından farklı verilmesi, bu kitabın Fransisken keşiş tarafından 1375'ten önce yazıldığına bir kanıttır ki bu tarihte Aragon Kralı IV. Pedro, Mayorka'yı ilhak etmişti. (yay.h.)

Espada, Fransisken keşişin anlatımının Fransızca versiyonlarını bir ek hâlinde kitabına almıştır. Bunlar, Bontier ve Verrier'in LV, LVI, LVII ve LVIII numaralı bölümleridir. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ğine hiç şüphe yoktur. Béthencourt, Kanarya Adaları'nı keşfettikten ve en doğusundaki iki adayı işgal ettikten sonra Boyador Burnu'ndan,⁸ daha önce duymuş olduğu Rio del Oro'ya⁹ kadar uzanan Afrika sahilini keşfetme planını tasarlamaya başladı. Onun maiyetinde bulunan rahipler Bontier ve Verrier, konuyla alakalı tüm bilgileri elde etmek istedikleri için adı bilinmeyen bu Fransisken keşişin el yazmasının bir kopyasını elde ederek Afrika'yla ilgili kısımlarını tercüme ettiler. Bunlar Bergeron tarafından düzenlenen Bontier ve Verrier'in çalışmalarında yayımlandı.

Fransisken keşişin anlatısının ilk eleştirmenleri, sadece Bohencourt'un emrindeki rahipler tarafından verilen bu dört bölümü biliyorlardı. Rahipler çevirilerinin LVII'nci bölümünde, okuyucuları kendilerinin yalan söylediğini düşünmesinler diye, bazı olağanüstü şeyleri metinden çıkardıklarını söylüyorlardı. Bergeron, metnin sadece bu kısmından aldığı güçle, tarihî ve coğrafi bilgilerin yanlışlığına ve anlatılan coğrafyanın karışıklığına dikkat çekiyordu. Peschel ise keşişin anlatımının sanki kocaman, büyük bir şakaymış¹⁰ gibi çok miktarda saçmalık içerdiğini ama başka bir yerde, rahibin bizzat Peschel'in kendisinin tanımladığı Gotanie krallığındaki Meli'nin mükemmel bir betimlemesini yaptığını;¹¹ Morel Fatio kitabın, 1375'te hazırlanan Katalan Portolan¹² haritasına benzeyen bir hari-

8 Günümüzde Bojador Burnu (ç.n.).

9 Rio del Oro ismi "Altın Nehri" anlamına gelmektedir. Günümüzdeki adı Senegal Nehri'dir. Eskiçağ ve Orta Çağ'da bu nehrin Nil'in bir kolu olduğu düşünülmüş ve hatta 'Batı Nili' dahi denilmiştir. Ebû Hasan Ali b. Ömer'in haritasının (1230) yanında bu 'Batı Nil' Nehri'ni, Gana Nili adı altında ibn Sâid'in haritası (1274) ve Ebü'l-Fidâ'nın haritası (1331) da göstermektedir (Bkz. Richard Henry Major, *The Life of Prince Henry of Portugal, Surnamed the Navigator, and Its Results...*, Asher 1868, s. 114). "1900'de, İspanyol Batı Afrika, İspanya'ya aitti. Afrika'nın batı sahilindeki dört bölgeden oluşuyordu: İfni, Rio de Oro, Saguia el Hamra ve Fas Güney Hamiliği. Rio de Oro, yaklaşık olarak Blanco Burnu'ndan (Ras Nouadhibou, رأس نوانيبو, Cabo Blanco: Beyaz Burun) 21° 20' kuzey enlemine ve oradan da 26° enlemine uzanan bölgeydi." Bkz. Gwillim Law, *Administrative Subdivisions of Countries: A Comprehensive World Reference, 1900 through 1998*, McFarland Publishing, North Carolina 2015, s. 412. Rio del Oro isminin, bu şekilde güneyden kuzeye kaymasının nedeni, Senegal Nehri'ni keşfetmek için gönderilen denizcilerin, Dahla (الداحلة, Dakhla, Villa Cisneros) yakınlarındaki körfezi, nehrin ağzı zannetmelerinden ve oraya bu ismi vermelerinden kaynaklanmaktadır. (ç.n.)

10 *Geschichte der Erdkunde*, s. 174 (n.).

11 *Geschichte der Erdkunde der Entdeckungen*.

12 "Portolan veya portolan haritaları, ada, liman, nehir ağzları, kayalıklar ve sığ yerleri gösteren, Juncosz ve Boyador Bilgi Kitabı <https://www.earlyon.org> güllü taşıyan deniz ha-

tadan faydalanılarak yazıldığını söylüyordu. Bontier ve Verrier'in¹³ kitaplarının İngilizce tercümesinin editörü Major, Fransisken keşişin kitabının gerçek bir seyahatname olmadığından yana tavır koymuştu. Keşişin Fırat [Euphrates] Nehri hakkında söylediklerini örnek göstererek, bu eserin, dönemin coğrafi anlatılarını ve İdrîsî'nin çalışmalarını yeniden gündeme getiren karışık bir derleme olduğunu söyledi. Eski dostum bu noktada yanılıyor. Çünkü Fransisken keşişin Fırat hakkında anlattıkları, İdrîsî'nin anlattıklarından tamamen farklıdır. Dolayısıyla keşiş yazdıklarını o kaynaktan almamıştır. D'Avezac, keşişin Boyador Burnu'nu nasıl geçtiğini anlatan kayıtlara inanmıştı. Bu eleştirmenler, yani Bergeron, Peschel, D'Avezac ve Major, keşişin kitabını sadece Bontier ve Verrier tarafından Afrika'yla ilgili olarak verilen bölümleri kadar biliyorlardı.

Fransisken keşişin kitabını bir bütün olarak çalışanların düşünceleri önemlidir. İspanyol Editör Señor Espada, engin bilgilere sahip bir âlim ve hükümlerinde tarafsız biri olarak Fransisken keşişin bir seyyah olduğu ve sadece anlatımları derlemiş biri olamayacağı sonucuna varmıştır. *Down of Modern Geography*¹⁴ adlı eseri için *Libro del Conoscimiento*'yu kullanan Bay Beazley, keşişin kitabının çoğunluğunun hayali bir seyahatin ürünü olduğunu düşünüyordu. Baron Nordenskiöld de *Periplus* adlı eserinde buna benzer bir sonuca varıyor ve "Fransisken keşişin *Libro del Conoscimiento*'da yazılan tüm seyahatleri yaptığı varsayılmamalıdır," diyordu.

Fransisken keşişin basit bir derlemeci olduğuna yönelik varsayımlarda birtakım zorlamaların olduğu aşikârdır. Hangi kaynaklardan derleme yapmış olabilirdi? Major, keşişin Euphrates [Fırat] Nehri hakkında verdiği bilgileri İdrîsî'den aldığını ve yeniden anlattığını düşünmüştü ama yanılmıştı.¹⁵ Keşişin, İdrîsî'den alıntı yap-

ritalarıdır." Bkz. Murat Tanrıku, "Portolan Haritaların Kaynağı, Genel Özellikleri ve Etkileri," *Harita Dergisi*, Harita Genel Müdürlüğü, Sayı 157, Ocak 2017, Ankara, s. 29. (ç.n.)

13 "Kanaryalı veya Kanaryaların 1402'de Messire Jean de Bethencourt tarafından fethini ve Hristiyanlaştırılmasını anlatan kitap," R. H. Major tarafından tercüme edilmiş ve düzenlenmiştir (*Hakluyt Society*, 1872).

14 III, 10, 416, 421, 422.

15 Fransisken keşişin anlatımı Çin ve Oraya Giden Yol bölümünde yazılıdır. İdrîsî'ye şunları yazmıştır: "Bazı zenciler bu şehrin (Kuku), daha önce adı geçen Nil Nehri'nin üzerinde olduğunu söylerken bazıları da onun kollarından biri üzerinde olduğunu söyler. Ama gerçekte Nil Nehri Kuku şehrinin ortasından geçer ve buradan sonra çölün kumlarının ardında kaybolarak tıpkı Fırat Nehri'nin Mezopotamya'da olduğu gibi tıpkı Fırat Nehri'nin (Zorbert, *Clima I*, Bölüm, 3).

masını gerektiren bir durum yoktu. Yaşadığı dönem, coğrafya konusundaki Orta Çağ otoritelerinin herhangi bir eserini kullanabilmesi için çok erkendi. Zira bize verdiği en son tarih 1348'dir.¹⁶ 1350 yılında veya bundan sonraki tarihlerde de yazmış olabilir. Onun kitabı, en eskisi olmasa bile, gerçekten de coğrafya üzerine yazılan en eski Orta Çağ çalışmaları arasındadır. Bilinen ilk pusula çizelgesi 1300 yılındaki "Carte Pisane" dir. Carginano'nun çizelgesi 1300'den hemen sonra çizilmiştir ve birtakım Baltık yerleşimleriyle birlikte adaları da göstermektedir. Sadece bunlar ve Marino Sanudo'nun haritası (1321), kronolojik olarak keşişin çalışmasının önündedir. Angelino Dulcert'in haritası 1330 civarına tarihlenir. Lorenzo Portolan haritasının¹⁷ 1351'de veya bundan daha sonra yapılması gerekir. Diğer Portolan haritaları bundan çok daha sonradır. Pizigano'nun haritası 1367'de, Fransa Kralı V. Charles'ın Katalan Atlası 1375-78'de, Valseca'nın atlası 1431'de, Bianca'nın atlası 1436'da, Fra Mauro'nun atlası 1457'de ve Benincasa'nın atlası 1476'da yapılmıştır. Yani Fransisken keşişin çalabileceği veya ödünç alabileceği hiçbir kaynak yoktu.

Fransisken keşiş, bilinen dünyanın her tarafını ziyaret ettiğini iddia eder. Bu iddia olduğu gibi doğru kabul edilemez. Ancak büyük ihtimalle iyi bir gezgindi; elde edebileceği tüm coğrafi bilgileri, seyahatlerinin onu götürdüğü çeşitli yerlerden titizlikle topladı. Aradan bu kadar zaman geçmişken, artık gerçekten gördükleri ve duydukları ayırt edilemez bir hâle gelmiştir.

Fransisken keşiş, Kanarya, Madeira ve Azor Adalarından bahseden ve adaların isimlerini aktaran ilk kişidir. Ayrıca *ad partes Indiae per mare Oceanum*¹⁸ bölümü, 1291'de gerçekleştirilen Ceneviz keşif

16 312. dipnota bakınız.

17 Baldell'in düzenlediği Marco Polo kitabında. ["Orta Çağ'ın en ilginç ve en sorunlu haritalarından biri Floransa'daki Laurentian Kütüphanesi'ndeki, 'Portolano Laurenziano-Gaddiano'dur. Bu dünya haritası, yaygın şekilde Medici Atlası olarak isimlendirilen bir atlası oluşturmaktadır ve sekiz levhadan oluşmaktadır. İlki -ki bu bir astronomi çizelgesidir- ana olarak, bu çalışmanın gösterdiği cüretkarlık nedeniyle değerlidir. İkinci tabaka, bu makalenin konusu olan bir dünya haritasını içermektedir. Bunun ardından gelen üç tabaka, normal bir Akdeniz Portolan haritası içermektedir. Son üç sayfa, Ege, Karadeniz, Adriyatik ve Hazar Denizlerinin özel çizelgelerini verir. Bu eseri meydana getiren kişinin veya eserin *raison d'être* [varoluş nedeni] hakkında hiçbir şey bilinmemektedir ve Liguria vilayetinden geldiği gerçeği dışında, kökenine dair hiçbir şey bilinmemektedir." Bkz. George H. T. Kimble, "The Laurentian world map with special reference to its portrayal of Africa," *Imago Mundi*, Volume 1, 1935, s. 29. (ç.n.)

18 "Okyanus üzerinden Hindistan'a gitmek" olarak çevrilebilecek Latince bir deyiş. Bkz. aşağıdaki kaynaklar (PDF) Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

seyahatine liderlik eden babası Ugolino'yu aramaya çıkan Sorbone Vivaldi'nin başına gelenlere dair -yerinde elde ettiği- bazı ilginç bilgileri de bize vermektedir. ¹⁹ Köln'ü ziyaret ettiğinde ve Üç Kral'ın ²⁰ mezarını gördüğünde, bu mezarların kendisine Çin'deki bir şehirde gösterildiğini söyleyerek karşı çıkar. Aslen Hezekiel peygamberden kaynaklanan Gog ve Magog'a ²¹ dair verdiği bilgiler Asya'nın uzak, kuzeydoğu bölgelerini anlatan Arap coğrafyacılar tarafından zaten kabul edilmiş bir anlatıydı. Keşiş, seyahatleri esnasında bu hikâye-

- 19 Önde gelen bir Ceneviz ailesine mensup iki kardeş Ugolino ve Guido Vivaldi, 1290-1291 kışını son derece cesaret isteyen bir yolculuk planlamakla geçmiş ve mayıs ayında, iyice silahlandırılmış iki kadırgayla denize açılmışlardı. Üstlendikleri bu cesur görev, Hindistan'a deniz üzerinden ulaşmaktı. Asla geri dönmediler ve bir daha kendilerinden haber alınamadı. Bkz. Peter D'Epiro, Mary Desmond Pinkowish, *Sprezzatura: 50 Ways Italian Genius Shaped the World*, Knopf Doubleday Publishing Group, New York 2007, 105. Vivaldi Kardeşlerin seyahatleri hakkında daha fazla bilgi için bkz. Francis M. Rogers, "The Vivaldi Expedition," *Annual Report of the Dante Society, with Accompanying Papers* No. 73 (1955), The Johns Hopkins University Press, ss. 31-45. (ç.n.)
- 20 Üç Kral (Müneccimler veya Maguşlar), Orta Çağ Hristiyan dünyasında yaygın şekilde bilinen ve kaynağını İncil'den alan efsanevi kişilerdir. Zira Matta 2:1-2'de şöyle yazmaktadır: "İsa'nın Kral Herodes devrinde Yahudiye'nin Beytüllahim Kenti'nde doğmasından sonra bazı yıldız bilimciler doğudan Yerusallim'e gelip şöyle dediler: 'Yahudilerin Kralı olarak doğan çocuk nerede? Doğuda O'nun yıldızını gördük ve O'na tapınmaya geldik.'" Ama burada da görüldüğü üzere bu kişilerin ne sayısı ne de unvanları hakkında bir bilgi yoktur. Yanlarında getirdikleri hediyeler dolayısıyla (Matta 2:11 Eve girip çocuğu annesi Meryem'le birlikte görünce yere kapanarak O'na tapındılar. Hazineelerini açıp O'na armağan olarak altın, günnük ve mür sundular.) Batı dünyasında üç kişi olduklarına inanılır. Fakat özellikle Suriye olmak üzere Doğu kiliselerindeyse genellikle on iki kişi oldukları düşünülür. Zaman içinde bu üç kişiye -Balthassar, Melchior ve Gaspar olmak üzere- isimler verilmiştir. Kral olduklarına yönelik inanç, Tevrat'ın Mezmurlar (Bkz. Mezmurlar: 72-11 "Bütün kralar önünde yere kapansın") bölümündeki bir anlatımdan yapılan çıkarımdır. Bkz. Bruce Manning Metzger, *New Testament Studies: Philological, Versional, and Patristic*, C. X, BRILL, 1980, ss. 23 [79] - 25 [81]. (ç.n.)
- 21 Orta Çağ'da Batılı Hristiyan yazarlar ve seyyahlar, İslam kaynaklarında -ve aynı şekilde Hristiyan kaynaklarında da Dünya'nın kuzey doğusuna yerleştirilen- Ye'cüc ve Me'cüc olarak geçen iki kavmi, genellikle Avrupa'ya gelen veya Avrupa'yı istila eden Türkler (Hunlar, Hazarlar, diğer Türk kökenli uluslar) ve Moğollarla ilişkilendirmiştir. Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. İlyas Çelebi, "Ye'cüc ve Me'cüc", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt: 43, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul 2013, s. 373-375; İsmail Cerrahoğlu, "Ye'cüc-Me'cüc ve Türkler", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XX, Ankara 1975, s. 97-125; Nicholas M. Railton, "Gog and Magog: the History of a Symbol", *Evangelical Quarterly*, Vol. 75-1 (Jan.-Mar. 2003), Paternoster Press, ss. 23-43; Thomas Franke, *Monsters at the End of Time: Gog and Magog and Ethnic Difference in the Catalan Atlas (1375)*, Basılmamış Yüksek Lisans (Tarih) Tezi (Master of Arts History), The University of New Mexico, Albuquerque, New Mexico, 2014. (ç.n.)

yi duymuş olabilir ama Magog'un kalesinde bir süre ikamet ettiğini iddia etmesi kabul edilemez. Gine sahilleri ve Afrika'nın iç kısımları hakkında anlattıkları da bazı açılardan biraz karmaşık olabilir. Fakat Peschel'in de gösterdiği gibi keşişin yazdıkları ya oradan ya da o yerin etrafından elde edilebilecek bilgilere sahip olduğunun kanıtıdır. Bu bilgiler, on dördüncü yüzyıl boyunca Kahire, Bicaye²² ve diğer yerlerden kıtanın içlerine giren Cenevizli ve Venedikli kervan üyelerinden elde edilmiş olabilir. Fransiken keşiş, Rahip [Prester veya Rahip Kral] Johannes'in²³ Afrika'da olduğunu söyleyen ilk kaynaktır.

Libro del Conoscimiento'nın oldukça dikkat çeken bir özelliği tüm ülkelerin armalarını, bayraklarını veya nişanlarını renkli olarak göstermesidir. Üç el yazmasında küçük farklılıklar bulunsa da bu eser, tüm milletlerin bayraklarını gösteren en eski kaynaktır.

22 “Batı kaynaklarında Bugia, Bugea, Buzia, Buzana şekillerinde görülen ve Fransızlar tarafından Bougie şeklinde kullanılan Bicâye adı, Orta Mağrib’de yaşayan Sanhâce soyundan gelme Bicâye kabilesinden alınmıştır. İbn Haldun’un bildirdiğine göre kendilerini Bikâye olarak adlandıran bu kabile, bugünkü Bicâye’nin hemen yanında bulunan, kuruluşu Romalılar’a ait Saldæ şehri civarında yaşamıştır. Bicâye, aynı adı taşıyan körfezin kıyısında, Summam Vadisi yakınında ve Cezayir şehrinin 175 km. doğusunda yer alır.” Bkz. İbrahim Harekât, “Bicâye,” *TDV İslâm Ansiklopedisi*, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul 1992, s. 128. (ç.n.)

23 Rahip Kral Johannes efsanesi, Geç Orta Çağ’da Avrupa’da yaygın olan başka bir efsanedir. Efsaneye göre Johannes adında Hristiyan bir kral Asya’da hüküm sürmektedir. Özellikle Haçlı seferleriyle eş zamanlı olarak oldukça bilinir hâle gelmiştir. Bkz. Lev Nikolaevich Gumilev, *Searches for an Imaginary Kingdom: The Legend of the Kingdom of Prester John* (Tr. R. E. F. Smith), Cambridge University Press, 1987; Murat Tural, “Orta Çağ’da Tebaasının Dini Üzere Olmayan Hükümdarlar ve Hayali İmparatorluklar”, *Tarih Okulu Dergisi* (TOD), Haziran 2018, Yıl 11, Sayı XXXIV, ss. 43-64.

İlk olarak 1145 yılında Freising Piskoposu Otto Frisingensis’in *Chronica sive historia de duabus civitatibus* adlı kroniğinde kısaca anlatılan Johannes Asya’da yaşayan Nasturi bir kral olarak betimlenmiştir. Kroniğe işlendiği tarih itibarıyla efsanenin Selçuklu Sultanı Sencer’le Karahıtay Hükümdarı Yelü Dashi arasında 1141 yılında cereyan eden Katvan Muharebesi’nden etkilenerek oluşturulma ihtimali hayli yüksektir. Karahıtaylar arasında yaygınlık kazanan Nasturiliğin tesiriyle, Kutsal Topraklar’da yaşayan Latinlerin imdadına yetişen şarklı bir Hristiyan hükümdar hayali cazip gelmiş olabilir. 1165 yılından başlayarak Avrupa’da dolaşıma giren ve muhtelif hükümdarlara ve papalara hitaben Johannes’in ağzından yazılan apokrif mektubu, Beşinci Haçlı Seferi’nde Akka Piskoposu Jacques de Vitry’nin yazdığı, zor durumdaki Haçlıların yardımına gelen Hindistan Kralı Johannes, başka kaynaklara göre de oğlu David’e dair anlatılar izlemiştir. Ahmet Deniz Altunbaş, “Libro Del Conoscimiento De Todos Los Reinos E Tierras Et Señorios Que Son Por El Mundo Seyahatnamesinde 14. Yüzyıl Türkiye’sine Dair Anlatılar”, *Mesos: Disiplinlerarası Orta Çağ Çalışmaları*, <https://doi.org/10.1501/7357>, s. 127. (yay.h.)

Fransisken keşişin eseri coğrafi bakımdan oldukça önemlidir. Çünkü Kanarya, Madeira ve Azor Adaları'yla Atlas Okyanusu'nun güneyinde yer alan Afrika kıyılarını detaylı şekilde anlatan ilk kişidir. Batlamyus ve Plinius'un Nijer Nehri, Arap coğrafyacıların Nil Gana dedikleri meşhur Rio del Oro'nun ve modern Senegal'in açık ve belirli tanımını yapmaktadır. Bu anlatımlar o kadar kesin ve doğrudur ki kişisel gözlem ve bilgilere dayandığı izlenimini uyandırır. Fakat Ekvator Afrikası'na ait notlarının geri kalanları karmaşıktır ve görünüşe göre kulaktan dolma bilgilerdir.

Espada, gezisine Sevilla'dan başlayan ve yine orada bitiren Fransisken seyyahın ismini, Fransisken tarikatının kronik yazarı Padre Fray Marcellino de Civezza'nın yardımıyla bulmaya çalışmış fakat başarılı olamamıştır.

Bu çalışma, vefatına yas tuttuğum dostum Don Marcos Jiménez de la Espada tarafından takdire şayan bir şekilde düzenlenmiş ve onun emekleri kitabın mükemmele yakın bir hâl almasını sağlamıştır. Çok doğru ve faydalı bilgi notlarıyla zenginleştirilen kitaba, eserin tamamında geçen isimlerin bulunduğu -bilinmeyen isimlerin az çok başarılı bir şekilde tanımlandığı veya tanımlanmaya çalışıldığı- alfabetik bir indeks eklenmiştir. Mevcut çevirideki notların hemen hemen hepsi İspanyol editörün özetlediği notlardan oluşur. Ben sadece yer isimlerinin ve bulundukları bölgelerin başlığı altında toplandığı bir indeksle tarihî olaylara atıfta bulunan bir indeks ve C. R. M.²⁴ ile belirttiğim birkaç not ekledim.

Don Marcos Jiménez de la Espada, İspanyolların Peru'yu fetihleriyle ve İnkaların medeniyetleriyle ilgili nadir el yazmalarının yorulmak bilmez editörüydü. Bilgisi derin, muhakemesi güvenilir ve gayretleri olağanüstüydü. Bu özelliklerine, yeryüzündeki en cana yakın ve en yardımsever kişilerin sahip olduğu bir özellik daha eklemişti: arkadaşlarına yardımcı olmak için canını dişine takmak. Özellikle Pedro de Sarmiento'nun yolculuklarına dair çalışmalarım da onun yardımının paha biçilemez değerini gördüm. *Libro del Conoscimiento*'nun şahsıma ait kopyasında, arkasından yas tuttuğum değerli dostumun el yazısıyla adım ve "en testimonio de aprecio."²⁵ M. J. de la Espada," yazmaktadır.

24 Bu kitabı "Book of the Knowledge of All The Kingdoms, Lands, and Lordships That Are in The World: And The Arms and Devices of Each Land And Lordship, or of The Kings And Lords Who Possess Them" adıyla İngilizceye çeviren Clements Robert Markham'ın adının baş harfleri. (ç.n.)

25 Teşekkürümün Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Bu Kitap,

Dünyadaki Tüm Ülkelerin, Krallıkların, Beyliklerin ve Her Ülkenin, Beyliğin ve Ayrıca Onları Yöneten Kralların ve de Beylerin Sancaklarının Anlatıldığı Kitaptır.

Birbirinden¹ bağımsız üç tabiatın tek bir özde bulunduğu, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına. Ben Yüce Kral Don Sancho'nun oğlu Yüce Kral Don Fernando'nun² hükümranlılığı sırasında Kastilya Krallığı'nda;³ dünyanın, Yahudilere göre 5065,⁴ Tufan'dan sonraki 4407. yılında⁵ olduğu, Kalde Kralı Nebukadnezar'dan 2502⁶ ve Makedonyalı Büyük İskender'den 1617 yıl sonra,⁷ Roma İmparatoru Sezar'dan 1343 ve İsa'nın doğumundan 1304 yıl sonra⁸ ve Arapların 706. yılında⁹ Eylül ayının 11. gününde doğdum.

1 İsp. "En el nombre..." Bu, giriş bölümünde bahsedilen E inisyalidir.

2 IV. Sancho 1284 – 1295.

1

IV. Fernando 1295 – 1312.

1

XI. Alfonso 1312 – 1350.

1

Pedro 1350 – 1369.

3 Bu dönemde, İber Yarımadası'ndaki başlıca güçler, hemen hemen günümüzdeki Portekiz Cumhuriyeti'nin sınırlarına sahip olan Portekiz Krallığı, Granada şehri çevresindeki Gırata Emirliği, yarımada'nın kuzeydoğu köşesini kaplayan Aragon Krallığı ve yarımada'nın geriye kalan en büyük kısmını kontrol eden Kastilya Krallığı'dır (Kastilya ve Leon Krallığı). Ayrıntılı bilgi için bkz. Alan Forey, "The Crown of Aragon", *The New Cambridge Medieval History*, (Ed. Michael Jones), Cilt: VI, Cambridge University Press, New York 2008, ss. 595-618; Peter Linehan, "Castile, Navarre and Portugal", *The New Cambridge Medieval History*, (Ed. Michael Jones), Cilt: VI, Cambridge University Press, New York 2008, ss. 619-650. (ç.n.)

4 Yahudilere göre Dünya'nın yaratılışı MÖ 3761'dir.

5 Alfonso Çizelgelerine göre Tufan'ın tarihi MÖ 3101'dir.

6 MÖ 747.

7 MÖ 312.

8 Yukarıda bahsedilen Yahudi ve Hristiyan tarihleri arasında bir tutarsızlık varmış gibi görünse de aslında böyle bir şey mevzubahis değildir. Çünkü Yahudi Yeni Yılı (1 Tişri) 3 Eylül ve 6 Ekim arasında bir güne denk gelmektedir. Dolayısıyla MS 11 Eylül 1304, 5065 Anno Mundi [Lat. Dünyanın içinde bulunduğu yıl.] olabilir. M. B. K.

9 MS 622.

Fransisken Keşiş'e Ait Olduğu Düşünülen Minyatür.

[İSPANYA]

Bahsi geçen kralın krallığında, 28 şehrin yanında pek çok kasaba, kale ve köy vardır. Bu şehirlerden üçü Başpiskoposluktur ki bunların adı Sevilla, Toledo ve Compostella'dır. 25 tane de Piskoposluk vardır ki bunların da adı Algeciras,¹⁰ Córdoba, Jaén, Murcia, Badajoz, Soria, Ciudad Rodrigo, Zamora, Salamanca, Plasencia, Ávila, Segovia, Palencia, Cuenca, Osmá, Astorga, Burgos, Leon, Oviedo, Orense, Tuy, Mondoñedo, Calahorra, Sigüenza'dır.¹¹ Bu krallıkta başlıca dört dağ bulunur. Bizcaya Dağları, Batı Denizi¹² sahili boyunca yükselmekte ve Asturias'a doğru devam etmektedir. Diğer dağın adı Segovia Sıradağları'dır ki burada pek çok kasaba ve köy vardır. Bir diğerinin adı Morena Sıradağları'dır. Dördüncüsü Segura Sıradağları olarak bilinmektedir ki eski zamanlarda Betis olarak anılan, Cordova ile Sevilla'yı geçtikten sonra Barrameda denilen yerde denize dökülen ve Guadalquivir adındaki bir nehirle beraber iki büyük nehrin kaynağı da bu dağdadır. Segura denilen ikinci nehir, Murcia'nın yakınından geçtikten sonra Guadamar denilen yerden Akdeniz'e dökülmektedir. Bu krallıkta altı büyük nehir vardır: Guadalquivir'den zaten bahsedildi. Tagus Nehri, Toledo ve Santarem yakınından geçerek Portekiz Krallığı'ndaki Lizbon denilen şehrin yakınlarından Batı Denizi'ne dökülür. Diğer nehrin adı Douro'dur. Zamora yakınından ge-

10 Fas Kralı, Merini Hanedanı'ndan Ebü'l-Hasan Ali b. Osman el-Mansûr, 1344'te XI. Alfonso tarafından gerçekleştirilen uzun bir kuşatmanın ardından şehri teslim etmiştir. Bundan dolayı burası günümüze en yakın İspanyol piskoposluğudur.

11 Algarva bölgesindeki Silves şehri. X. Alfonso, Fray Roberto'yu 1242'de buranın piskoposluğuna atamıştır.

12 Atlas Okyanusu Üçteşiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

çip, Portogallo¹³ dedikleri kasabadan Batı Denizi'ne dökülür. Diğer nehre Guadiana derler ki Badajos şehrinin yakınından geçip Castro Marin diye bilinen yerde Batı Denizi'ne karışır. Ebro dedikleri nehirse, Aragon Krallığı'nın şehirleri Tudela ve Zaragoza'dan geçtikten sonra Tortosa denilen şehrin yakınlarından Akdeniz'e dökülür. Bilinmelidir ki Kastilya ve Leon Krallığı, Büyük Bayona'ya¹⁴ kadar uzanan tüm batı sahiline sahiptir ve Navarra, Aragon ve Granada'yla sınırdadır. Bu krallığın krallarının sancakları dört eşit çeyrek parça üzerinde yer alan iki kale iki aslandır.

KASTİLYA (S NÜŞASI)

Kastilya Krallığı'ndan yola çıktım. Lisbon, Portogallo, Santarem ve Braga isimli dört büyük şehirle daha önce bahsedilen, Tagus, Guadiana ve Douro adındaki, ülkenin içinden geçen üç büyük nehri bulduğum Portekiz Krallığı'na¹⁵ gittim. Bu krallık Batı Denizi, Kastilya ve Leon Krallığı'yla sınırdadır. Bu krallığın armasının ortasında *quians*,¹⁶ etrafında da kaleler vardır.

13 XI. ve XII. yüzyıllarda Portugallo (Portvgallo) Portekiz ülkesi için kullanılan isimlerden biriydi. Douro Nehri'nin ağzında kurulmuş olan Portus Cale isimli yerleşim yerinin zaman içinde Portekiz (Portucale > Portugale > Portugal) hâline evrimleştiği düşünülmektedir. Seyyahın, Douro Nehri'nin Atlas Okyanusu'na döküldüğü yerleşimin adını, daha sonra tüm ülke için kullanılacak isim olarak vermesi de bu ihtimali destekler niteliktedir. (ç.n.)

14 Günümüzde, Fransa'nın güneybatısındaki Bayonne şehri. (ç.n.)

15 Kral Dinis 1279 – 1323.

1

IV. Affonso 1323 – 1337.

1

I. Pedro 1357 – 1367.

16 Quina: Beş şeyden müteşkil bir grup olmakla beraber, özellikle Portekiz'in arması, Quinas olarak tanınmaktadır. Bayrakta yer alan üzerinde beş beyaz daire veya yıldızın bulunduğu beş kalkan İsa'nın çarmıha gerilmesi esnasında yaşadığı yaralanmaları temsil etmektedir: İki tanesi ele veya el bileğine çakılan çivilerden, ücretsiz PDF kitap Arşivi: <https://datey.org>

PORTEKİZ (S NÜSHASI)

Portekiz'den yola çıktım, Batı Denizi'nin sahilinden giderek Galiçya vilayetine ve Küçük Bayona¹⁷ Limanı'na ulaştım. Oradan Pontevedra, Santander, Castro Urdiales, Bilbao ve San Sebastian'a gittim ki bunların hepsi Kastilya kralının sahip olduğu toprakların sahilindedir. Bundan sonra Gaskonya'da bulunan Büyük Bayona'ya geçtim. Burası Pirene Dağları'nın yakınlarında, Batı Denizi'ndedir. Bayona senyörünün bayrağında beyaz zemin üzerinde kırmızı bir haç bulunmaktadır.¹⁸

BAYONNE (S)

[FRANSA]

Bayona'yı terk ettim ve isimleri Pamplona, Tudela ve Estela olan üç büyük şehrin olduğu, çok zengin bir krallık olan Navarra'ya¹⁹

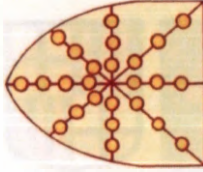
tarafından İsa'nın sağ veya sol tarafına mızrağın saplanmasıyla oluşan yara. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 389 (ç.n.).

17 Galiçya'nın batı sahilinde, Miño ağzına yakın bir yerde. C. R. M. [Günümüzde Baiona ismiyle, Galiçya özerk bölgesinde yer alan Pontevedra Eyaleti'nin bir belediyesidir. (ç.n.)]

18 Bayonne o zamanlar İngiltere kralının yönetimindeydi. C. R. M. [Bundan dolayı buranın bayrağı, üzerinde Aziz George'un haçı bulunan ve III. Haçlı Seferi dönemi ortaya çıkan İngiltere Bayrağı'ydı. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 389 (ç.n.)]

19 Pamplona merkez olmak üzere, topraklarının büyük bir kısmı Kastilya ve Aragon Krallıkları arasında kalan çok büyük bir krallıktı. (ç.n.)

geldim. Bu ülkenin içinden üç büyük nehir akmaktadır: Ebro, Sinca ve Signe Nehirleri. Buranın kralı²⁰ kendine aşağıdaki gibi bir bayrak seçmiştir.²¹

NAVARRE (S)

NAVARRE (N)

Navarra'dan yola çıktım ve Ampuria vilayetine kadar ulaşan Pireneleri ve kaynağını bu dağlardan alan dört büyük nehri geçtim. Bu nehirlerin ilkinde Sinca, ikincisine Sigre, üçüncüsüne Giron ve dördüncüsüne de Ebro denilmektedir. Bu dağların sol tarafında

20 Sancho el fuerte 1194.

1

Blanca = Champagne'li I. Theobald.

1

II. Theobald 1234.

1

Enrique 1270.

1

Juana = Philippe le Bel.

1

X. Lous 1313.

1

Juan = d'Evreux Kontu.

1

Kötü Charles 1343.

1

Soylu Charles 1387.

1

Blanca = Aragon'lu II. Juan.

1

Viana Prensesi

Foix Kontesi

Carlos.

Leonore.

21 Navarre kralı ve şövalyeleri 1212'deki Las Navas de Tolosa [İkab, Ukab] Savaşında, Muvahhid sultanının çadırının etrafını saran güvenlik zincirini kırdılar. Bu zamandan sonra Navarre kralları armalarında ve bayraklarında bir zincir kullanmışlardır. C.D.F. Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Burdeos,²² Limogines,²³ Armeñaque,²⁴ Piteos²⁵ ve özgür bilimlerin²⁶ çalışıldığı soylu Tolosa²⁷ şehirleri vardır. Tolosa senyörünün sembolü kırmızı zemin üzerine altın sarısı bir haçtır.

Tolosa'dan ayrıldım, Burdeos şehri boyunca sahili takip ederek Fransa'nın zengin şehri Rochela'ya vardım ve oradan Bretonya vilayetindeki Sanmae'a gittim. Buradan Samalo Körfezi'ne,²⁸ oradan da Normandiya vilayetine geçtim. Tüm bunlar pek çok şehrin, kasabanın ve köyün bulunduğu Fransa Krallığı'ndadır. Normandiya'dan sahili takip ederek ayrıldım, Fransa Krallığı'nı boydan boya kateden ve büyük Paris şehrinin ortasından geçen ve de Saina²⁹ denilen büyük nehrin döküldüğü Loira Körfezi'ne vardım.³⁰ Bu nehir Loira Körfezi'nden denize karışır. Bu körfezle Paris arası dört günlük yolculuktur. Fransa Krallığı'nın sınırları, Narbonne denilen şehirle Akdeniz'e, Alsace Alplerine, Flanders sahillerine ve Gaskonya'dan³¹ Pirenelere kadar uzanan tüm sahile dayanmaktadır. Fransa kralının [arması] üç adet, altın sarısı renkli fleur de lys'dir.³²

22 Bordeaux.

23 Limoges.

24 Armagnac.

25 Poitiers [Puvaty (ç.n.)]

26 Özgür bir insana layık olduğu için özgür bilimler denilen ve para kazanmak amacıyla yapılmayan bu yedi bilim dalı (sırasıyla) gramer, retorik, mantık, aritmetik, geometri, müzik ve astronomidir. Bkz. Ernst Robert Curtius, *European Literature and the Latin Middle Ages*, (Trans. Willard R. Trask), Princeton University Press, New Jersey 1973, s. 37. (ç.n.)

27 Toulouse.

28 St. Malo.

29 Sen Nehri.

30 Seine (Sen) Nehri bir haliç olarak İngiliz Kanalı'na dökülmektedir ve bu halicin sağ kıyısında Le Havre sol kıyısında da Honfleur yerleşimleri bulunmaktadır. Loire Nehri ise Saint-Nazaire'de Biskay Körfezi'ne dökülmektedir. (ç.n.)

31 Fransa'nın güneybatısındaki tarihi bir bölge. (ç.n.)

32 Zambak Çiçeği. Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://tanitey.org> Armanın da adıdır. (ç.n.)

FRANSA (S)

Paris'ten ayrılarak Rouen ve Chalon denilen şehirlere vardım. Bunun ardından Fransa Krallığı'ndan Dieppe dedikleri sahil şehrine geldim ve buradan da ayrılarak Picardie vilayetindeki Calais denilen zengin bir şehre ulaştım. Calais'ten İngiltere Adası'na 8 millik kısa bir deniz yolculuğuyla ulaşılabilir. Calais'ten ayrıldım ve Flanders ülkesine, Brujas³³ dedikleri soylu bir şehre gittim. Bu ülkenin hükümdarının bayrağı altın zemin üzerine siyah bir aslandır.

FLANDERS (S)

[FLANDERS]

Oradan sahil boyunca ilerleyerek Solanda,³⁴ Maxa³⁵ ve Leobec denilen şehirlere geldim ki bunların hepsi Almanya'dadır. Bundan sonra Alman Alplerinden çıkan, Rinus³⁶ dedikleri büyük bir nehri aşarak Dodrec³⁷ adı verilen büyük ve zengin bir şehirden geçtim. Adı geçen nehir Almanya'nın büyük şehri Coloña'nın³⁸ yakınından

33 Brugge.

34 Zelanda.

35 Maastricht?

36 Ren (Rhône) Nehri (ç.n.)

37 Dordrecht.

38 Köln (ç.n.)

akmaktadır. Bu şehirde İsa Mesih'e Belem'de³⁹ tapınan Üç Bilge Kral'ın⁴⁰ gömülü olduğunu söylüyorlar. Ama ben Cataya İmparatorluğu'nda⁴¹ seyahat ederken Solin⁴² dedikleri bir şehre gelmiştim; burada bana İsa Mesih'e tapınan Üç Bilge Kral'ın onuruna dikilmiş, son derece saygı duyulan üç abide göstermişler ve söz konusu Üç Bilge Kral'ın bu şehrin yerlisi olduklarını söylemişlerdi. Almanya'da, Alman Alpleri denilen çok yüksek dağlar vardır. Bu dağlardan iki nehir çıkmaktadır: Leon⁴³ denilen şehrin yakınından geçen ve Alsace Alplerinden gelen başka büyük bir nehirle birleşen Ruedano Nehri bunların ilkidir.⁴⁴ Bu nehirler Lucdevic ve papanın ikamet ettiği şehir olan Avinon'u⁴⁵ geçerek, Arla şehri yakınlarından Akdeniz'e dökülüyor. Diğer büyük nehre Rinus deniliyor ve bu da daha önce bahsettiğim Coloñe şehrinin yakınından geçerek Alman Denizi'ne⁴⁶ dökülüyor. Bir başka nehrin adı Danubio'dur.⁴⁷ Bu nehir tüm Almanya'yı geçer, Ungria Krallığı'nın⁴⁸ ortasına girer ve on büyük ada oluşturuyor. (Daha sonra Barbaria⁴⁹ vilayetinde, Karispona⁵⁰ denilen şehir yakınlarında Danoye Gölü⁵¹ dedikleri büyük bir tatlı su gölü oluşturduklarını ve Tusna⁵² denilen şehir yakınlarında Grimania⁵³ vilayetine girdiğini anlatacağım). Bunun ardından Da-

39 Beytüllahim ya da Betlehem. (yay.h.)

40 Bkz. dipnot 21.

41 Cathay (Hitay, Hatay), Orta Çağ'da Çin'i tanımlamak için kullanılan isimdir. (ç.n.)

42 Marco Polo'ya göre Üç Bilge Kral İran'da Tahran'ın 50 mil güneybatısında olan Saba köyünde gömülüdür. Catalan haritası onların mezarını Doğu Türkistan'da göstermektedir. Bir kilise efsanesine göreyse aslında Hadramut'a gömülmüşlerdir ve Roma İmparatoru Büyük Konstantin'in annesi İmparatoriçe Helena onların naaşlarını Milan'a naklettirmiştir. Frederick Barbarossa da daha sonra naaşları Köln'e yerleştirmiştir. [Save şehri. Tahran'ın yüz kilometre güneybatısındadır. (ç.n.)]

43 Lyons.

44 Rhône Nehri.

45 Avignon.

46 Kuzey Denizi (ç.n.)

47 Tuna Nehri. (ç.n.)

48 Macaristan Krallığı (ç.n.)

49 Bavyera.

50 Ratisbon. [Regensburg (ç.n.)]

51 Donaueschingen Gölü.

52 Thurmastauf.

53 Almanya? (ç.n.) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

nubio, Panonia vilayetine⁵⁴ giriyor ve Patania, Ebruc, Viana⁵⁵ ve Aruzvar⁵⁶ yakınlarından geçip Ungria Krallığı'na ulaşıyor. Bu krallığı boydan boya geçmesinin ardından Vesina⁵⁷ denilen şehir yakınlarından büyük bir denize dökülüyor. Bundan sonra çok büyük bir ada oluşturuyor. Almanya imparatorunun⁵⁸ nişanı sarı zemin üzerinde, taç giymiş siyah bir kartal bayrağıdır.⁵⁹

ALMANYA (S)

[[FRİSİA) FRİZYA]

Coloña'dan yola çıktım ve Frizya Krallığı'ndaki⁶⁰ Colanda⁶¹ denilen şehre vardım. Ardından Bohemya Dağları'ndan kaynağını alan ve Albia⁶² dedikleri, büyük bir nehri geçtim.⁶³ Burada Alman Denizi, Frizya Körfezi'ni⁶⁴ oluşturuyor. Bu körfezde dört ada

54 Günümüzdeki Hırvatistan, Bosna, Sırbistan, Avusturya ve Macaristan topraklarından oluşan Pannonia, Yukarı ve Aşağı Pannonia şeklinde iki kısımdan oluşuyordu ve doğuda Yukarı Mezya, güneyde Dalmaçya, batıda Noricum ve kuzeyde de Tuna'yla sınırlıydı. (ç.n.)

55 Viyana.

56 Hédervár.

57 Vidin.

58 Bohemya Kralı Charles IV (1349-1378) imparatorlar Wenceslaus ve Sigismond'un babasıdır.

59 Ashmole, İmparator Sigismond'un (1376-1419) nişanı olarak çift başlı kartalı vermektedir.

60 Frizya, günümüzde büyük çoğunluğu Hollanda'nın Kuzey Denizi sahilinde, küçük bir kısmı da kuzey Almanya'da yer alan bir bölge ve Frizyalıların anavatanıdır. (ç.n.)

61 Hollanda.

62 Elbe.

63 Elbe Nehri, Çek Cumhuriyeti'nin kuzeyindeki Krkonoše (Dev) Dağları'ndan doğmakta, Bohemya denilen Çek Cumhuriyeti'nin batısını boyly boyunca geçmekte ve Cuxhaven'da Kuzey Denizi'ne dökülmektedir. (ç.n.)

64 Günümüzde Wadden Zeytin Defzesi (ç.n.) Arşivi - <https://rantey.org>

bulunmaktadır. Bunlara Rayna,⁶⁵ Erria,⁶⁶ Finonia⁶⁷ ve Ganglante⁶⁸ denir. Frizya kralının nişanı altın sarısı zemin üzerinde, üç uzun, siyah aslan bulunan bir bayraktır.

FRIZYA (S)

[DANİMARKA]

Frizya Krallığı'ndan ayrıldım, hemen her tarafı Alman Denizi'yle⁶⁹ sarılan ve diğer tarafında Frisia Körfezi bulunan Danimarkalıların Dacia'sına⁷⁰ girdim. Bulunduğu yerden dolayı bu krallığın tek bir girişi ve içinde de on iki büyük şehri vardır. En büyük şehirlerine Burbena⁷¹ denilir; bu şehirde Dacia kralının tahtı vardır. Diğer şehirlerineyse Burgalensis,⁷² Biva, Abenbruc,⁷³ Fandeuz,⁷⁴ Artuz,⁷⁵ Arens,⁷⁶ Ardonep,⁷⁷ Damesmare, Corp,⁷⁸ Dandora,⁷⁹ Dasia ve Bo-

65 Rømø.

66 Amrum.

67 Fanø.

68 Heligoland.

69 Baltık Denizi.

70 Danimarka. (C.R.M.) [Aslında Dacia Eski ve Orta Çağların başında Balkanlar'da bulunan, günümüzde Macaristan ve Transilvanya'ya denk gelen bölgenin adıydı. O zamana kadar olan coğrafyacılar da Dacia'yı doğru şekilde, "Gotların da yaşadığı yer" olarak kaydettiler. Ama Kavimler Göçü yaşanınca Gotların yeri değişti. Bundan sonraki dönemde yazarlar Dacia'yı yine Gotların da bulunduğu yere göre kıyaslayarak tanımladıkları için bu isim aynı zamanda hem Danimarka hem de tüm İskandinav coğrafyasının adı hâline geldi. (ç.n.)]

71 Viborg.

72 Borlun?

73 Ahrensbök (Holstein'deki).

74 Randers.

75 Aarhus.

76 Odense.

77 Haderslev.

78 Gottorp.

79 Donder, (Schleswig)

nia denilmektedir. Burayla Noruega⁸⁰ arası mesafe 60 mildir. Dacia kralının nişanı altın sarısı zemin üzerinde, üç siyah aslanın olduğu⁸¹ bir bayraktır. Frizya bayrağının nişanıyla aynıdır.

[ALMANYA]

Dacia Krallığı'ndan yola çıktım ve Almanya'ya, Saksonya Dükalığı'ndaki Lubec⁸² denilen şehre geri döndüm. Buradan, Yukarı Almanya'da bulunan, önce Rosgot'a,⁸³ oradan da Bondismaguc⁸⁴ şehrine geçtim. Daha sonra Alechon denilen büyük bir gölün kıyısındaki, Grisualdiz⁸⁵ denilen şehre vardım. Burayı da geçerek önce Corveric⁸⁶ denilen şehre, arından Escorpe'ye⁸⁷ ve oradan da Danischa⁸⁸ adlı başka bir şehre geldim. Dansicha denilen şehrin yakınından, Bohemya Dağları'ndan doğarak Almanya Denizi'ne dökülen ve Turonic⁸⁹ denilen büyük bir nehir geçmektedir.

[BOHEMYA]

Bohemya Krallığı'nda⁹⁰ yedi büyük şehir vardır ki bazılarının isimleri Grisna, Posna,⁹¹ Sirca⁹² ve Noxia'dır.⁹³ En büyüğüne Praga⁹⁴ denilmektedir ve Bohemya Krallığı'nın tahtı buradadır.

80 Norveç (ç.n.)

81 Kırmızı kalplerle süslenmiş, gök mavisi aslanlar olmalı.

82 Lübeck şehri. Bu bölgede 804'te kurulan Saksonya Dukalığı XII. yüzyıldan itibaren parçalanmış ve 1296'da son bulmuş, onun en büyük ardıl devletlerinden biri 1356'ya kadar hüküm süren Saxe-Wittenberg Dukalığı olmuştur ki bu dükalık, 1356'da Saksonya Elektörlüğü hâlini almıştır. Lübeck ise 1226'dan 1937'ye kadar bağımsız bir şehir devleti hâlindeydi. (ç.n.)

83 Rostock.

84 Lüdershagen.

85 Greifswald. [Greifswald şehriden geçen nehrin adı Ryck Nehri'dir. (ç.n.)]

86 Kołobrzeg.

87 Pomerania'daki Słupsk.

88 Gdańsk.

89 Toruń şehrinin adını Vistül Nehri için kullanmıştır.

90 Bohemya Krallığı, 1198'den 1918'e kadar ana olarak Çek Cumhuriyeti olmak üzere Almanya ve Polonya topraklarında hüküm sürmüş bir krallıktır ve günümüzdeki Çek Cumhuriyeti'nin de öncülüdür. (ç.n.)

91 Poznań?

92 Sieradz.

93 Nossen.

94 Prag.

Praga'nın etrafı, oradakilerin Bohemya Dağları⁹⁵ dediği, azametli dağlarla çevrilmiştir. Krallığın ortasında büyük bir plato, o plato-nun ortasında da Albia⁹⁶ denilen büyük bir nehrin etrafını sardığı Praga şehri vardır. Ayrıca Bohemya Dağları'nda Avandaila denilen geniş bir bölgenin yakınlarından çıkan ve Vandalor⁹⁷ denilen daha büyük bir nehir de vardır. Eski zamanlarda Avandaila halkı İspanya'daki Endülüs bölgesini fethetmiş ve oraya bu ismi vermişti. Bohemya kralının nişanı, beyaz zemin üzerinde taç giymiş kırmızı bir aslanın yer aldığı bayraktır.

BOHEMYA (S)

[POLONYA]

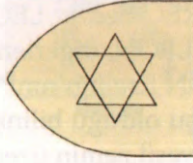
BOHEMYA'dan ayrıldım ve SANT NURIO dedikleri bir vilayete geldim. Oradan Almanya ve Büyük Deniz arasında yer alan, CURCONIA ve CULMAN isimli iki vilayeti geçtim. Buralarda yaşayan halk Hristiyan olsa da hepsi ayrılıkçıdır.⁹⁸ Daha sonra Büyük Deniz ile Almanya Denizi arasında bulunan, LITEFAMA ve CATALANT denilen, adı geçen şehirlerden daha büyük iki başka şehre vardım. Burası çok kalabalık bir diyardır. Kralının nişanı, üzerinde aşağıdaki işaretin olduğu bir bayraktır.

95 Prag merkez olmak üzere, Çekya'nın güneydoğusu hariç, (saat yönünde) ülkenin güney-güneybatısından doğusuna kadar her tarafı dağlarla çevrilidir. Prag şehri bu dağların ortasındaki bir düzlükte yer almaktadır. (ç.n.)

96 Elbe Nehri.

97 Vadahes.

98 Sözcük anlamı, "bölünme," demek olan Schisma'yla genellikle Hristiyan dünyası içinde yaşanan ayrılmalar kastedilirken, büyük ihtimalle seyyahın burada bahsettiği önce 867'de Constantinopolis Patriği'nin Roma'yla, 1054 yılında da Roma'nın Ayasofya'yla ilişkisini kesmesiyle gerçekleşen ve Katolik Kilisesi'yle Ortodoks Kilisesi'nin ayrılmasıyla sonuçlanan, Doğu-Batı Kiliselerinin Ayrılması olayıdır. (ç.n.)

LITEFAMIA (S)
[LIVONYA]

LITEFAMA'dan ayrıldım ve beş büyük şehrin olduğu POLONIA Krallığı'na⁹⁹ girdim. Bu beş büyük şehirden en büyüğü, kralların taç giydiği SANTA MARIA'dır. Diğerlerine RINALIA, VÇIBANT, UNGRADIA ve VIRONIA denilir. UNGRADIA ve VIRONA şehirlerinin arasından, daha sonra bahsedeceğim TANAIZ denilen bir gölden kaynağını alan büyük bir nehir akar. Ve bu nehrin, Batı Denizi'nin bir körfezi olan Alman Denizi'ne döküldüğü söylenir. Çünkü Alman Denizi, Almanya ve Norveç dağları arasından geçerek PALONIA vilayetine kadar uzak bir yerde Batı Denizi'ne giren bir körfezdir. Ayrıca bu PALONIA'dan geçen başka bir nehir daha vardır: TRASMONTANA'nın¹⁰⁰ karlarından çıktığı söylenen ve VIRONA yakınlarında büyük bir göl oluşturan, azametli bir nehir. POLONIA kralının, ortasında bu işaret bulunan yeşil zeminli bir bayrağı vardır.

POLONYA (S)

99 Polonya Krallığı (ç.n.)

100 Kuzey Rüzgârı için kullanılan İngilizce terim. "Dağların arka tarafı/öte tarafı" anlamına gelen İtalyanca bir tanımdan gelmekte ve Kuzey İtalya'daki Alpler kastedilmektedir. (ç.n.)

POLONIA Krallığı'ndan çıktım ve içinde beş büyük şehrin olduğu, Almanların LUMBREC dediği LEON Krallığı'na gittim. Bu beş büyük şehirden ilkinde LEON, diğerlerine ise CHINA, VASADINO ve TINEZ denilir. LEON Krallığı'nın¹⁰¹ RUMENIA vilayeti¹⁰² ve SUAVA Krallığı'na¹⁰³ komşu olduğu bilinmelidir. Kralının bayrağı, aşağıda görüldüğü üzere, yeşil zemin üzerinde kırmızı bir haçtır.

LEON (S)

LEON (N)

[İSVEÇ VE NORVEÇ]

Bundan sonra Alman Denizi'nin¹⁰⁴ diğer kıyısına döndüm. Burası, daha sonra anlatacağım Avrupa topraklarında yer alan TRAS-MONTANA'nın bir kısmıdır. SUEVIA [İsveç] denilen büyük bir vilayete girdim ve RODERIN adlı şehirle karşılaştım. Burası, havası çok soğuk olsa da son derece zengin ve kalabalık bir yerdir. Dokuz şehre sahiptir. Bunların isimleri TARSA,¹⁰⁵ ANDINE,¹⁰⁶ CHICOBERGIS,¹⁰⁷ LANDIS,¹⁰⁸ YSTAT,¹⁰⁹ FORMEANS'tır.¹¹⁰ Krallıktaki iki büyük nehirden birine ESCARSE, diğerine de ESTOCOL denir. Aşağıda görüldüğü üzere SUEVIA kralının nişanı, sarı zemin üzerinde birbirleriyle yüz yüze bakan iki kırmızı aslandır.¹¹¹

101 Galicia. (Muhtemelen Galiçya-Volhinya Krallığı. Çünkü Almanların Lemberg dediği Lviv şehri bu krallığın başkentiydi ve ismini Kral Daniel'in en büyük oğlu Leo'dan almıştı. (ç.n.))

102 Livonia. (Litvanya Büyük Düklüğü ç.n.)

103 Swabia. (Swabia Düklüğü ç.n.)

104 Baltık.

105 Skärstad.

106 Lund yakınındaki sahil.

107 Växjö.

108 Lund.

109 Istad.

110 Södermalm.

111 Gueldarlund Dükü'nün şahlanmış bir hâlde savaşıyor iki aslanı vardı ama bunlar ekoseli bir şekilde altın sarısı ve gök mavisi rengindeydi. [Fransiskan seyyahın ziyaret ettiği İsveç, -<https://mady.ckg>]

İSVEÇ (S)

RODERIN şehrinden ayrıldım ve gemiye binerek Alman Körfezi'nde, GOTLANDIA denilen adaya vardım. Bu adada doksan kilise (ve o kilisenin cemaati) bulunan BISUY¹¹² adında büyük bir şehir vardı. Ada oldukça kalabalıktı. Burada aynı zamanda, bu adadan daha küçük olan ve OXILIA denilen bir ada daha vardır. Bu adaların kralının bayrağı altın sarısı ve mor çizgilerden oluşuyordu.¹¹³

GOTLANDIA (S)

GOTLANDIA (N)

GOTLANDIA'dan ayrıldım, SUEVIA ile NORUEGA [Norveç] arasında yer alan ve GOTIA denilen vilayete gittim. Orada karıştığım üç büyük şehirden ilkinin adı ESTOCOL,¹¹⁴ ikincinin

timinde Norveç ve İsveç ilk kez birleşmişti. Ama Kral Magnus, ölümünden önce her iki krallığı da kaybetti. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 389 (ç. n.)

112 Visby.

113 Fransisken seyyahın ziyaretinden önceki yüzyılda, Visby veya onun deyişiyle Bisuy şehrinin zenginliği dilden dile dolaşır hâle gelmiştir ve eski bir şarkı Gotluların altını yirmi poundluk ağırlıklarla tarttığını, en seçkin mücevherlerle oynadıklarını; domuzların gümüş yalaklardan beslendiklerini ve kadınların altın örekelerle döndüklerini anlatmaktadır. Seyyahın ziyaretinden birkaç yıl sonra Visby Danimarka kralı tarafından saldırıya uğradı. 1.800 köylünün şehrin kapılarını savunmak için öldüğü bu kanlı savaşın ardından kral tüm adanın hâkimiyetini ele geçirdi. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 390. (ç.n.)

114 Stockholm. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

CALMAN¹¹⁵ ve üçüncünün adı SURDEPINCHE'ydi.¹¹⁶ ESTOCOL şehriyle kıyılarında pek çok şehrin bulunduğu büyük körfez Alman Denizi'ne bakıyor. Bu körfezin suyu, TRASMONTANA'nın soğuğuyla buz tutar. GOTIA'nın halkı İspanya'yı fethetmişti. Uzun bir süre oranın efendisiydiler. Bu krallığın nişanı, tıpkı Suevia'nın olduğu gibi sarı zemin üzerinde, birbiriyle yüz yüze bakan iki kırmızı aslandır.

GOTIA'dan ayrıldım ve içinde üç büyük şehrin olduğu, çok güçlü krallık NORUGEA'nın yüksek dağlarına tırmandım. Bu şehirlerin en büyüğüne -kralın tahtının da içinde bulunduğu- REGIS¹¹⁷ diyorlar. Diğerlerinin adı NIDROXIA,¹¹⁸ TRONDE¹¹⁹ ve TRUNBE-REC'tir.¹²⁰ NORUGEA dağlarında pek çok çeşit kuş yetiştiriliyor: *Girifalt*'lar,¹²¹ *Açor*'lar¹²² ve *falcon*'lar.¹²³ Ayrıca beyaz *javalı*'ler¹²⁴ ve beyaz ayılar gibi pek çok korkusuz hayvan daha var. Bir prensin, yani NORUGEA kralının oğlunun, Kral Arthur zamanında Flanders ülkesini fethettiğini söylüyorlar.¹²⁵ Bilesiniz ki bu NORUEGA'nın kuzeyinde yerleşim yoktur ve yıl: altı ay gündüz ve altı ay geceden ibarettir; burada boyunları olmayan ve kafaları hemen göğüslerinin üzerinde bulunan insanlar yaşar. Ama ben onları görmedim.¹²⁶ NORUEGA kralının¹²⁷ nişanı, altın sarısı zemin üzerinde siyah bir aslan bulunan bayraktır.

115 Kalmar.

116 Söderköping.

117 Bergen.

118 Trondheim.

119 Trondheim. [Nidaros ile aynı. (ç.n.)]

120 Tønsberg..

121 Ak sungur. (ç.n.)

122 Bayağı çakır kuşu. Fakat atmacagiller cinsinin pek çok üyesi için bu adlandırma kullanılır. (ç.n.)

123 Doğan. (ç.n.)

124 Yaban domuzu. (ç.n.)

125 Kuş Şövalyesi, Cleves'li (Kleve) III. Thierry'nin kızı Beatrice'i, düşmanlarının elinden kurtardı, onunla evlendi ve Flanders'da bir hanedan kurdu. Ama bu şövalye Norveçli değildi.

126 Boyunsuz insanlara dair bu inanç Pliny, Solinus ve diğerlerinde de mevcuttur.

127 O zamanlar Norveç Kralı, Namur'lu Blanche'le evlenen Magnus Smek'ti (1319-74). Oğlu Haakon Danimarkalı Margaret'la evlendi ve krallıklar, Margaret'in yönetiminde 1380'ye kadar aynı kraliydiydi.

NORVEÇ (S)

[BALTİK ADALARI]

NORUEGA'dan bir İngiliz gemisiyle ayrılarak bizi batıya¹²⁸ götüren bir güzergâh takip ettik. Bu yolda önce INSOLA COLA¹²⁹ denilen bir adaya, bundan sonra LISTER¹³⁰ adı verilen, ondan sonra INSOLA BONDOLA¹³¹ olarak anılan, daha sonra da FRISA Körfezi'nin girişinde yer alan ve SALANDA denilen çok büyük bir adaya geldik. SALANDA Adası'nın¹³² nüfusu çok kalabalık olup SALANDI,¹³³ RISENT,¹³⁴ ESCONDIN¹³⁵ ve ALENDA¹³⁶ denilen büyük şehirleri vardır. Bu adanın kralının nişanı, tıpkı NORUEGA'da olduğu gibi altın sarısı zemin üzerinde siyah bir aslanın olduğu bayraktır.

[İSKOÇYA VE İNGİLTERE]

Buraya geldiğimiz gemiyle SALANDA Adası'ndan ayrıldım ve uzun bir yolculuğun ardından TILLE¹³⁷ denilen başka bir adaya geldim. Buradan sonra geldiğim ESCOCIA (İskoçya) Adası'nda DONFRES,¹³⁸ ENERUIC¹³⁹ ve VERUIC¹⁴⁰ denilen büyük şehirler

128 Bir hata. Batıya gitmek onları Öland Adası'na götürmezdi.

129 Öland Adası.

130 Karlskrona yakınındaki Listerby.

131 Bornholm.

132 Sjælland.

133 Kopenhag.

134 Ringsted

135 Store Heddinge.

136 Lolland. [Fakat burası da bir adadır. (ç.n.)]

137 Güney Norveç'teki Telemark.

138 Dumfries.,

139 Edinburgh.

140 Berwick.

buldum. ESCOCIA kralının¹⁴¹ nişanı, üzerinde üç altın sarısı uzun aslanlar bulunan kırmızı bir bayraktır.¹⁴²

İSKOÇYA (S)

ESCOCIA topraklarından ayrıldım ve INGLATERRA [İngiltere] Krallığı'na geldim. Bilin ki burası son derece kalabalık bir ülke olup içinde on bir büyük şehir vardır. Krallarının taç giydiği en büyüğüne LONDRES¹⁴³ denir. Genel çalışmaların¹⁴⁴ yapıldığı diğer şehirleri GUNSA¹⁴⁵, ANTONA¹⁴⁶, BRISTOL, ARTAMUA,¹⁴⁷ PREMUA¹⁴⁸ ve MIRAFORDA'dır.¹⁴⁹ GALES dedikleri vilayette, INGLATERRA'nın bir lortluğu, DIRGALES adıyla anılan büyük bir şehir vardır. Bu toprakların kralının arması ilk iki bölümünde, kral¹⁵⁰ Fransa Hane-

141 Robert Bruce 1306-1329.

David Bruce 1329-1371.

Robert Stuart 1371-1390.

142 İskoçya'nın İngiliz armasını betimlemektedir. Fransisken keşiş, İngiliz bir prensesle evli David Bruce'un zamanında oradaydı. Dolayısıyla İskoçya'daki bu prensesin armasını görmüş olabilir. C. R. M.

143 Londra.

144 Orta Çağ üniversiteleri için kullanılan ve o dönem geleneksel olan bir isim. (ç.n.)

145 Windsor?

146 Southampton.

147 Dartmouth.

148 Plymouth.

149 Milford.

150 I. Edward 1272-1307.

II. Edward 1307-1327.

III. Edward 1327-1377.

II. Richard 1377-1399.

danı'ndan olduğu için aşağıdaki gibi gök mavisi zemin üzerinde altın sarısı *fleur de lys*'lerin bulunduğu; diğer iki bölümünde de her birinde, kırmızı zemin üzerinde altından leoparların yer aldığı, dörde bölünmüş bir bayraktır.¹⁵¹

İNGİLTERE (S)

[İRLANDA]

Bir gemiyle INGLATERRA Adası'ndan ayrıldım ve bir millik kısa deniz yolculuğuyla IRLANDA Adası'na ulaştım. Buraya önceden IBERNIA denildiğini söylüyorlar. Burası, ılıman bir iklime sahip, kalabalık bir adadır ve burada altı büyük şehir vardır. En büyüğü ve önde geleni, krallarının taç giydiği ESTANFORDA'dır,¹⁵² diğerleri YMERIA,¹⁵³ GATAFORDA,¹⁵⁴ ROIS,¹⁵⁵ DONBELIN¹⁵⁶ ve ADROSDA'dır. Adada büyük bir göl vardır;¹⁵⁷ eski zamanlarda kıyılarında pek çok büyü yapıldığı için bu göle Lago Aventurado¹⁵⁸ denirdi. Bu adanın kralının arması, INGLATERRA kralının armasıyla aynıdır.

İRLANDA'dan İspanya'ya giden bir gemiyle denize açıldım ve o gemidekilerle beraber açık denizde o kadar uzun süre yol aldık ki önce ETERUS¹⁵⁹ denilen, ardından ARTANIA¹⁶⁰, CITILANT¹⁶¹ ve

151 Fransisken keşişin İngiliz kralının kullandığını söylediği "kar parsları," yanlışlıkla İskoçya bayrağından bahsederken anlattığı "uzun aslanlar" ile neredeyse benzerdir. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 390. (ç.n.)

152 Strangford.

153 Limerick.

154 Waterford.

155 Ros.

156 Dublin.

157 Bu UĞURLU GÖL, Catalan *portulanos*'unda, Vaseca (1439) ve Benincasa (1467) haritalarında da bu isimle geçmektedir.

158 İsp. Şanslı Göl. (yay.h.)

159 Faroe Adaları.

160 Orkney Adaları.

161 Shetland Adaları.

IBERNIA¹⁶² denilen adalara vardık. Bu adaların hepsi haziran ayında güneşin battığı bir bölgede yer alıyor; hepsi kalabalık, bolluk içinde ve ılıman iklimli yerler. IBERNIA adasında bulunan ağaçların verdikleri meyvelerle beslenen çok semiz kuşlar vardır. Bu kuşlar ister kaynatılsın isterse kızartılsın çok lezzetli yemek olurlar. Bu adadaki insanlar çok uzun ömürlüdürler, bazıları 200 yıl yaşarlar; burada doğan ve büyüyenler adada yaşadıkları sürece ölüm nedir bilmezler. Bu yüzden elden-ayaktan düştüklerinde başka bir yere götürülürler ve orada kısa süre içerisinde ölürlər. Bu adada çeşitli yılanlarla, , kara kurbağası, sinek, örümcek veya zehirli olan hiçbir yaratık bulunmaz. IBERNIA adasında DUBILIN denilen bir başpiskoposluk şehri vardır.¹⁶³ Buradaki insanlar çok güzel olmakla beraber çok basittirler [cahil]. Burada, bir kişinin isteyebileceği kadar çok ekmek yoktur ancak bol miktarda et ve süt vardır. Bu ada yedi iklimin dışındadır. Bu adanın kralı kendine NORUEGA kralı gibi -sarı zemin üzerinde siyah bir aslanı- nişan olarak seçmiştir.

[TEKRAR İSPANYA]

Bundan sonra gemiyle IBERNIA adasından ayrıldım ve Batı Denizi'nde, o kadar uzaklara gittim ki batı diyarlarının ucuna dek ulaştım ve Galiçya vilayetindeki Pontevedra'ya vardım. Oradan, daha önce bahsettiğim Kastilya Krallığı'nda bulunan, Tarif adındaki çok güçlü bir Arap tarafından kurulan ve TARIFA denilen bir kasabaya gittim. Bu kasabanın yakınında ALBOAÇEN, yani denizin ötesindeki tüm batı diyarlarının kralı, ordugâhlarını yağmalayan, hazinelerini ve kadınlarını ele geçiren soylu Kastilya Kralı Don Alfonso tarafından yenildi; ALBOAÇEN kendi şövalyeleri tarafından katledildi.¹⁶⁴ TARIFA'dan ayrıldım ve CEBELİTARIK KAYASI'nın¹⁶⁵ bulunduğu ALJEZIRA'ya [Algeciras] gittim ki buralar Kastilya kralının egemenliğindedir. Daha sonra Granada Krallığı'nın son derece şaşı, bolluk içindeki şehri MALAGA'ya gittim. Bu krallıkta üç şehir vardır. Kralın taç giydiği şehirlerinin

162 İzlanda. Kopyayı yapanın bir hatası.

163 Kopyayı yapan kişi tarafından yapılan bir ekleme.

164 Bu [Rio] Salado Savaşı'dır. Bu savaşta, Kastilya Kralı XI. Alfonso, Fas Kralı Ebü'l Hasan Ali'yi (Alboaçen) 28 Ekim 1340'ta yenilgiye uğratmıştır. Dolayısıyla, Fransisken seyyahımız 1340'tan birkaç yıl sonra buradaydı. C. R. M.

165 Cebelitarık Boğazı'nın hem kuzey hem de güney ucunda yekpare (monolit) birer kaya vardır. Üçüncü PDF Kitap Assin <https://arantey.org> (ç.n.)

en büyüğünün adı GRANADA, diğerlerinin MALAGA ve ALMERIA'dır. Bu krallık Akdeniz ve Kastilya Krallığı'yla sınırdaştır. Bu krallıkta SIERRA DE GRANADA denilen, Kastilya Krallığı'ndaki LORCA'ya kadar uzanan yüksek bir dağ sırası vardır. Bu kralın nişanı, kırmızı zemin üzerine, onların peygamberi MAHOMAD'ın [Muhammed] çizdiğine benzeyen, altın sarısı Arapça harflerin bulunduğu bir bayraktır.¹⁶⁶

GRANADA (S)

Granada Krallığı'ndan yola çıktım, çok zengin ve bolluk içindeki Aragon Krallığı'na gittim. Burada beş büyük şehir buldum. Kralın taç giydiği en büyüklerinin adı ZARAGOZA, diğerlerinin VALENCIA, TARRAGONA, TORTOSA ve BARCELONA'dır. EBRO ve SINCA nehirleri bu krallığın içinden geçer. Etrafında Navarra, Kastilya, Fransa ve Pirene Dağları'yla çevrilidir. Kralın nişanında kırmızı ve altın sarısı toplam dokuz şerit bulunmaktadır.¹⁶⁷

ARAGON (S)

166 Bu *و لا غالب الا الله*, ve *la galibe illallah*, "Allah'tan başka galip yoktur," olmalı.

167 Barcelona'nın arması, bu krallığın varisi Barcelona Sarayı'na gelin olarak alındığında, Aragon tarafından benimsenmiştir. Kalkan aslında sarı renk idi ama yapılan bir savaşın ardından Barcelona Kontu Raymond Berenger kanlı parmaklarını kalkana sürmüştür. Böylece bundan sonra arma, altın sarısı zeminde beş kırmızı şeritli olmuştur. C. R. M. [Bu aslında bir efsanedir. *National Geographic*, 1917 (Ortaçağ Edebiyatı) Sayı: 3, ss. 39-40].

Barselona'dan ayrıldım, AMPURIA vilayetinin kıyısı boyunca gittim ve oradan da Akdeniz kıyısında yer alan NARBONNE şehrine geldim. Buranın senyörünün bayrağında, beyaz zemin üzerinde tıpkı TOLOSA'ninkine benzer şekilde, kırmızı bir haç bulunmakta ve her bir çeyrekte buna benzer bir işaret yer almaktadır. Çünkü bu şehir Tolosa Kontu Don Raymondo'ya aittir.

NARBONNE (S)

NARBONNE (N)

[İTALYA]

NARBONNE'dan ayrıldım ve MALAGONA'ya¹⁶⁸ gittim. Oradan da durgun sulardan geçtiğim ve RUEDANO Nehri'ni aştığım MONPESLER'e,¹⁶⁹ buradan, [La] PROENÇIA'da¹⁷⁰ yer alan, zengin ve soylu bir şehir olan ARLES'a geldim. RUEDANO Nehri'nin kıyılarında Roma Sarayı'yla ile papanın ve kardinallerin yaşadığı, zengin şehir AVIGNON vardır. Buranın yakınlarında bulunan LECDUENA¹⁷¹ Fransa kralının bir şehridir. Buralardan sonra LA PROENCIA'nın yönetildiği yere, MARSELLA'ya [Marsilya] gittim. Oradan deniz kıyısını takip ederek FRENITE'e,¹⁷² NISTA'ya¹⁷³ gittim ve MONAGO'yu,¹⁷⁴ BERENGAN'ı¹⁷⁵ ve SAONA'yı¹⁷⁶ geçtim. Daha sonra Cenova Dağları'nı aştım ve Akdeniz sahilinde yer alan çok

168 Burası için bir bilgi verilmemiştir. İsim Malaga'yı çağrıştırmaktadır ama Malaga İspanya'nın güney ucunda yer almaktadır. Seyyahın güzergâhında, yani Narbonne ve Montpellier arasında bu isme yakın yerler Magalas (Fransa/Hérault'ta yer alan), Marseillan, (Fransa/Hérault'ta yer alan) Montblanc'tır. (Fransa/Narbonne'da yer alan). (ç.n.)

169 Montpellier.

170 Provence.

171 Lyons.

172 Frainet. [La Garde-Freinet (ç.n.)]

173 Nice.

174 Monako.

175 Albenga.

176 Savona.

zengin şehir GENOUA'ya doğru indim. Buranın senyörü, üzerinde kırmızı bir haç ve JUSTICIA [Adalet] sözcüğünün bulunduğu beyaz zeminli bir bayrağa sahiptir.¹⁷⁷

CENOA (S)

GENOUA'dan ayrıldım, çok sayıda büyük ve zengin şehrin içinde yer aldığı Lombardiya'ya girdim. Bilinmesinin uygun olacağı şehirler MEDIOLANENSIS,¹⁷⁸ CLAMONA,¹⁷⁹ BOLOÑA¹⁸⁰ -ki filozofların ikametgâhıdır-, PADITA,¹⁸¹ PANONIA,¹⁸² PAVIA, BURGA,¹⁸³ RAVENA ve PLAZENCIA'dır.

Lombardiya'dan ayrıldım ve ılıman bir iklimle verimli topraklara sahip PISA'ya geldim. Kırmızı renk bir bayrağı vardır.¹⁸⁴

177 Fransisken seyyahın buraya ziyareti civarında Cenova ilk doğunu, Simone Boccanegra'yı seçmişti. Boccanegra'nın 1363'teki ölümünden on beş yıl sonra bu şehir cumhuriyeti, Venedik'le yapacağı korkunç savaşımlardan birine başladı. Bu savaş esnasında Cenova kadirgaları Adriyatik Denizi'ndeki düşmanlarının burnunun dibine kadar gelmişti ve eğer, "Aziz Mark'ın atlarını dizginleyeceklerini," söyleyerek böbürlenmeselerdi son derece kazançlı bir barış anlaşması imzalatabilirlerdi. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 391. (ç.n.)

178 Milan.

179 Cremona.

180 Bolonya.

181 Padova.

182 Parma.

183 Bergamo.

184 Pisa, seyyahın ziyaretinden yüz yıl önce gücünün zirvesindeydi. Kırmızı bayrağı, Cenovalılar tarafından 1300 yılında Korsika'da yasaklandı ve yirmi üç yıl sonra Aragon kralları, kendi bayraklarını Sardunya Adası'na diktiler. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 391. (ç.n.)

PISA (S)

PISA (N)

Pisa'dan ayrıldıktan sonra içinde Floransa denilen şehrin bulunduğu Toskana'ya geldim. Buranın senyörünün nişanı beyaz zemin üzerinde kırmızı bir haçtır.

Toskana'dan ayrılarak, Roma İmparatorluğu'nun başkenti soylu Roma şehrine geldim. ALBERNIA Alpleri'nden¹⁸⁵ doğan, ANTONA¹⁸⁶ Denizi ile Papalık mülkünün yanından geçen ve Tiber denilen nehir şehrin içinden akmakta ve de Roma Limanı'ndan denize dökülmektedir. Bu ALBERNIA dağlarından Arno denilen başka bir büyük nehir doğmaktadır ki bu nehir Toskana'dan Floransa'ya akar ve Pisa Denizi'ne [Ligurya Denizi] dökülür. Roma'nın nişanları kırmızı zemin üzerinde harfler¹⁸⁷ bulunan altın sarısı bir şeridin olduğu bayraktır. Roma şehrinin etrafında SANTA SEBRA, OSTIA, TARAÇONA,¹⁸⁸ GAERA¹⁸⁹ ve MONDRAGON¹⁹⁰ şehirleri vardır. Roma, Pisa, Toskana ve Papalık mülkünün toprakları Akdeniz ve Venedik Körfezi arasındadır. Roma'nın arması aşağıdaki şekildedir:

ROMA (S)

ROMA (N)

185 Apenin Dağları.

186 Ancona.

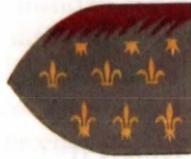
187 Senatus Populusque Romanus; Roma Senatosu ve Halkı. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 391. (ç.n.)

188 Terracina.

189 Gaeta.

190 Mondragone. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Roma'dan ayrıldım, ROMANA ile prinskepsliğe¹⁹¹ gittim; içinde PULLA¹⁹² ve CALABRIA vilayetlerinin bulunduğu, görkemli, bolluk içinde, latif bir memleket olan Napoli Krallığı'na vardım. Burada oldukça zengin şehirler vardır. En önemlileri SURENTI,¹⁹³ SALERNO, POLICASTRO, STALEA,¹⁹⁴ REZO,¹⁹⁵ GIRAZO,¹⁹⁶ COTRUN,¹⁹⁷ TARANTO, ENTRANTO, BRENDIZO,¹⁹⁸ MONAPOLI, VLAR, BARLETO, MONFRODOYE, PESCARA ve ZCHILAZO'dur.¹⁹⁹ Napoli kralının nişanı, kendisi Fransa Hanedanı'ndan geldiği için üzerinde altın sarısı *fleur de lys*'lerin bulunduğu mor bir bayraktır. Üst tarafında, etiket²⁰⁰ dedikleri kırmızı bir şerit vardır.

NAPOLİ (S)

NAPOLİ (N)

[SİCİLYA]

Napoli'den ayrıldım ve kısa bir deniz yolculuğuyla Sicilya Adası'na geçtim. Çok görkemli ve bolluk içinde bir yer. MEÇİNA, CA-

191 İtalya'da çok sayıda küçük prenslik vs. bulunmuştur. Ama Fransisken keşiş, büyük ihtimalle burada kendi döneminde yıkılan Capua Prinskepsliği'ne atıfta bulunmaktadır. (ç.n.)

192 Apulia.

193 Sorrento.

194 Scalea.

195 Reggio.

196 Gerace.

197 Crotone.

198 Brindisi.

199 Squillace

200 Serpiştirilmiş, mor *fleur de lys* veya kırmızı bir etiket. [Armalar konusunda etiket sözcüğü yatay, dar ve genellikle aşağı doğru üç adet çıkıntısı bulunan bir şerit anlamına gelmektedir ve bu özel şerit babaları hâlen hayatta olan oğulların en büyüğü tarafından, babaları hayatta olduğu sürece kendi armasının üstüne eklenmektedir.]

TANIA, ÇARAGOÇA,²⁰¹ GIRENTİ,²⁰² TRAPANA,²⁰³ PALERMO, CAFALLU,²⁰⁴ PARI²⁰⁵ ve ELREY adlarında sekiz büyük şehri bulunmaktadır.²⁰⁶ Sicilya'nın bayrağı, çaprazlamasına dörde bölünmüş hâlde, iki çeyreğinde gümüş zemin üzerinde siyah renkli birer kartala, diğer iki çeyreğinde, kral, Aragon Hanedanı'ndan geldiği için kırmızı ve altın sarısı şeritlere sahiptir.

SİCİLYA (S)

[ADRİYATİK DENİZİ]

Sicilya'da, bir kadirgaya bindim ve Napoli kıyılarındaki Rezo'ya, oradan da GIRAZO'ya²⁰⁷ geri döndüm; oradan Venedik Körfezi'nin sonunda yer alan ENTRANTO şehrine ve daha sonra BRANDİZA'ya²⁰⁸ gittim. Buradan da Napoli tarafından, körfezin sol tarafını takip ederek Barleto'ya geçtim. PESCARA, ANTONA²⁰⁹ ve RAVENA'dan geçerek denize açılan körfezin başında yer alan VENEÇİA şehrine uğradım. Burasının etrafında Lombardiya, ANCONA Denizi, Papalık mülkünün toprakları ve doğusunda da ESCLAVONIA vardır. Bu Venedik senyörünün bayrağında gümüş zemin üzerinde, kanatlı, kırmızı, tıpkı Aziz Markos'un²¹⁰ benzeyen bir aslan vardır.²¹¹

201 Siraküza (Syracuse).

202 Agrigento.

203 Trapani.

204 Cefalu

205 Patti.

206 II. Rugerro'ya bir gönderme (ç.n.)

207 Gerace

208 Brindisi

209 Ancona.

210 Katolik Kilisesi tarafından uzunca bir süre Matta (insan), Luka (buzacı) ve Yuhanna'yla (kartal) birlikte Apokalips 4'te geçen dört yaşayan mahlûktan (aslan) biri olarak sınıflandırılmıştır. (ç.n.)

211 Seyyah, aslanın elinde duran bir el yazması veya kitap üzerinde olması gereken "Pax tibi, Marcuse, Zorlu Kitap Arşivi, <https://randey.org> olsun Marcus, benim

VENEDİK (S)

[DALMAÇYA]

Aynı kadirayla Venedik'ten ayrıldım ve ESCLAVONIA sahil boyunca ilerleyerek AQUYLE²¹² ve TRIESA²¹³ denilen şehirlerin yanından geçtim. Bundan sonra PARENZO'ya vardım. ESCLAVONIA'da yer alan, adlarına SENA ve JARA²¹⁴ denilen şehirlere geldim. ESCLAVONIA kralının nişanı diklemesine ortadan ikiye ayrılmış sarı bir bayraktır ki bayrak direğinin olduğu taraf kırmızıdır, ortasında beyaz bir yıldız vardır ve diğer yarısı da sarıdır.

SLOVENYA (S)

BOSNA (S)

[MACARİSTAN]

ESCLAVONIA Krallığı'nda, dört nehrin doğduğu ve BOXINA²¹⁵ denilen çok yüksek bir dağ vardır. Bu dağdan doğan nehlere SAR,²¹⁶ RABA,²¹⁷ UR ve RABEZA²¹⁸ denilir. Bu dört büyük nehir de

gezgin vaizim)" kelimelerini unutmuşa benziyor. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 391. (ç.n.)

212 Aquileia.

213 Trieste.

214 Zadar.

215 Bosna.

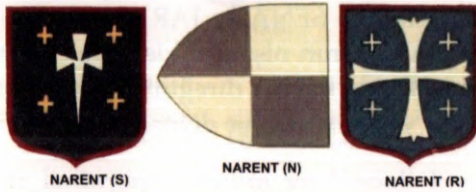
216 Sava Nehri.

217 Raab Nehri.

218 Raab Nehri'ne dokuzen bir akarsu.

UNGRIA Krallığı'na girerek Almanya'daki Alplerden doğan büyük Tuna Nehri'yle birleşirler. BOXINA²¹⁹ toprakları Almanya, PANO-NIA ve UNGRIA ile sınırdadır; sıradağlar ülkenin ortasında yer almaktadır. Bu dağlar son derece kalabalık, her bakımdan bolluk içindedir. Fakat Katolik Hristiyan değildirler. Bu dağların kralının arması, ESCLAVONIA kralının armasıyla aynıdır.

BOXINA'dan yola çıktım ve sahil boyunca giderek önce JARA, sonra SINBOCHON²²⁰ şehrine ve oradan da NARENT'e²²¹ geldim. Bu toprakların kralının nişanı, iki kısmı gümüş, iki kısmı mor olan dörde bölünmüş bir bayraktır.

NARENT'le sınırdas DULÇECNO²²² denilen bir şehir vardır ki kente bitişik AÇERVYA Dağları'yla beraber zengin ve bolluk içinde bir diyardır. AÇERVYA Krallığı, ESCLAVONIA vilayetinde bulunan BURGARIA ve DARAZE²²³ Krallığı'yla sınırdadır. Bu dağlardan iki büyük nehir doğmakta, birine DRANOYA²²⁴ diğerine PIRUS²²⁵ denilmektedir. UNGRIA Krallığı'na akar, büyük Tuna Nehri'yle birleşir ve UNGRIA'da on ada oluştururlar. Bu adaların ilkinde UNGRIA LA MAYOR [Büyük Macaristan] derler ki UNGRIA Krallığı adını ondan almıştır. Sonraki adalara JAURIN,²²⁶ BUDA, FIRMIA,²²⁷ SIGNA,²²⁸ MAÇESNO,²²⁹ DRINAGO, POSGA,²³⁰ UNGRIA LA MENOR [Küçük

219 Bosna.

220 Dalmaçya'daki Šibenik.

221 Dalmaçya'da, Narenta'nın [Neretva Nehri (ç.n.)] ağzında.

222 Ülgün.

223 Dıraç.

224 Drava Nehri.

225 Epirus veya Drina Nehri.

226 Jarun.

227 Sirem (Sremska Mitrovica).

228 Sigretinez.

229 Mannersdorf.

230 Save ve Drave

Macaristan] ve SERVIA denir. Bu adaları oluşturan tüm nehirler, daha sonra hakkında yazacağım VEÇINA²³¹ denilen şehir yakınlarından Büyük Deniz'e akarlar. UNGRIA'da pek çok zengin şehir vardır: UNGRIA, ÇEUANA,²³² CASOC,²³³ BIUER,²³⁴ CASTRO, FER-RUN, JAURIN, SERVIA, STRUGONUM,²³⁵ BAGAMOS,²³⁶ BEAC,²³⁷ DRINAGO,²³⁸ SALADINO,²³⁹ MYRRIU²⁴⁰ ve daha niceleri. UNGRIA Krallığı; Yunanistan, Almanya, Slovenya, Bolonya ve Bulgarya'yla [Bulgaristan] sınırdıştır. Bu krallığın bayrağı enine ikiye bölünmüş olarak üst tarafı, kral Fransız Hanedanı'ndan²⁴¹ geldiği için Fransa *fleurs de lys*'leriyle, alt tarafı ise kırmızı ve beyaz şeritlerle kaplıdır.

[YUNANİSTAN]

Macaristan Krallığı'ndan ayrıldım ve DURAZO denilen şehre gelene kadar sahil boyunca ilerledim. Oradan bir gemiye bindim ve MOREA Adası'na gittim. Burada yedi büyük şehir vardır ki bunların isimleri: TRAREOZA, PATRAS, CORANTO,²⁴² NEAPOLI,²⁴³ MARBAXA, COLON ve MUTAM'dır. Bu adanın hükümdarının nişanı ortasında etrafı kırmızıyla çevrili sarı işaret bulunan beyaz bir bayraktır.

231 Vidin.

232 Shonac.

233 Košice.

234 Tuna'daki Biwor.

235 Komoru (Slovakya)

236 Ráckeve.

237 Bach.

238 Rinyaújlak.

239 Varaždin.

240 Eszeln.

241 Macaristan Kralı I. Louis (1342-1382), St. Louis'nin kardeşi Anjou'lu Charles'ın erkek soyundan gelmektedir.

242 Korint.

243 Nafplion (Anadolu)

MORA (N)

MORA (R)

MOREA Adası'ndan ayrıldım ve içinde CRETA denilen bir şehrin bulunduğu RODAS²⁴⁴ adasına gittim. Bu ada St. Jean Tarikatı'na [Hospitalier Şövalyeleri]²⁴⁵ aittir ve nişanı aşağıdaki gibi olup, beyaz haç bulunan kırmızı bir sancaktır.

RODOS (N)

[KÜÇÜK ASYA (ANADOLU, TÜRKİYE)]²⁴⁶

Rodos Adası'ndan ayrıldım ve Kandiye [Girit] Adası'na gittim. Oradan da Venediklilerin fethettiği, Eğriboz denilen başka bir adaya geçtim. Buradan Büyük Deniz'in girişi ile daha sonra anlatacağım Constantinopolis'i geride, solda bırakarak ilerledim ve Grek Hristiyanların [Rum Ortodoks] SATALIA dedikleri şehre geldim.

²⁴⁴ Seyyah Rodos Adası ile CRETA adıyla andığı Girit Adası'nı karıştırıyor (ç.n.)

²⁴⁵ Daha sonraları Rodos Şövalyeleri ve Malta Şövalyeleri'nin "Egemen Tarikatı" olarak bilinecek Kudüslü Aziz Yahya Hastanesi Tarikatı'nın Şövalyeleri (kısa Hospitalier Şövalyeleri) Birinci Haçlı Seferi döneminde Kudüs'te oluşturulmuştur. Latin Krallığı'nın Kutsal Topraklar'dan kovulmasından sonra 1309'da tarikat kendini Rodos'ta yeniden oluşturdu. Fransisken keşiş ziyareti esnasında ve onun ardından 1522'ye kadar buranın hâkimiydi. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 392. (ç.n.)

²⁴⁶ Seyahatnamenin Türkiye'den bahseden kısımları hakkında detaylı bir inceleme için bkz. Ahmet Deniz Altunbaş, "Libro Del Conosçimiento De Todos Los Reinos E Tierras Et Señorios Que Son Por El Mundo Seyahatnamesinde 14. Yüzyıl Türkiye'si'ne Dair Anlatılar", *Mesos: Disiplinlerarası Ortaçağ Çalışmaları Dergisi*, 1, 2019, Ücretli PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bu SATALIA, NATURI²⁴⁷ vilayetinin bir parçasıdır. SATALIA kralının nişanı gümüş ve mor renkli dalgalı şeritler ile bunların üzerinde yer alan Süleyman Mührü'nün bulunduğu bir bayraktır.²⁴⁸

ANTALYA (S)

ANTALYA (N)

Satalia ve Sinbichon şehri ile Küçük Ermenistan'a kadar olan diğerlerinin hepsi, eski zamanlarda Küçük Asya denilen TURQUIA vilayetindedir. Bu TURQUIA, Büyük Deniz'e kadar uzandığı için burada yer alan pek çok beylik ve vilayeti saymak zor olacaktır. Ayrıca bilin ki bu topraklar çok zengin, her türden ticari eşyanın bulunduğu bolluk içinde bir yerdir. Bu vilayetin kralı kendine nişan olarak aşağıdaki bayrağı seçmiştir.²⁴⁹

TÜRKİYE (S)

TÜRKİYE (N)

TÜRKİYE (R)

²⁴⁷ Anadolu.

²⁴⁸ Eski Çağ'da Attalia olarak bilinen Antalya Doğu Akdeniz'in Orta Çağ tarihinde dikkat çekici bir rol oynamıştır. VII. Louis 1148'de Suriye'ye buradan deniz yoluyla geçmiş ve Aslan Yürekli Richard, Üçüncü Haçlı Seferi sırasında Kıbrıs'a saldırırken burayı toplamla merkezi olarak belirlemişti. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 392. (ç.n.)

²⁴⁹ Biblioteca Nacional, Ms. 9055 tasnif numaralı nüsha, bayrağın daha detaylı bir tanımını vermektedir: *et la senales de Turquia son estas que se siguen, un pendon a meytades, la meytad amarilla con esta senal vermeja et la otra meytad blanca con çinco cruces vermejas atales commo estas*. [Türkiye'nin bayrağı aşağıdaki gibidir: ikiye bölünmüş bir kalkan, sarı renkli yarısında şu nişan ve diğer beyaz yarısında şu şekilde beş kırmızı nişan.] <https://rantey.org>

TURQUIA sahili boyunca ilerleyerek CANDEBOR²⁵⁰ dedikleri bir şehre geldim ve oradan ayrılarak ANTROÇETA dedikleri başka bir şehre, oradan da CORINCHO'ya²⁵¹ ulaştım. TURQUIA pek çok vilayete bölünmüştür: CAPADOÇIA, FELICIA, BOESCIA, VITILIA, GALA, ÇIALIDIA, FRIGIA ki TROYA buradadır; PANFILIA, ISAURIA.²⁵² Bu toprakların kralının, üzerinde beş beyaz haç olan siyah bir bayrağı vardır.

CORINCHO (S)

Bu Corincho'dan ayrıldım ve eski zamanda Yunanistanlı Kral Menelaus'un yok ettiği Truva'yla sınırdaş FERADELFIN²⁵³ dedikleri şehirlere gittim. Truva, günümüzde TURQUIA dedikleri tüm Küçük Asya'nın baş şehriydi. Nişanı, beyaz yarısında kırmızı haç, sarı kısmındaysa kırmızı bir kare bulunan bir bayraktır.²⁵⁴

KONYA (S)

250 Alanya.

251 Kongos. (Kolhis ?)

252 Zikredilen vilayetler sırasıyla, Kapadokya, Kilikya, Boeotia (hatalı şekilde dâhil edilmiştir), Bitinya, Galatya, Kilikya (mükerrer yazılmıştır), Frigya, Pamfilya, İsaoria. (yay.h.)

253 Frigya'daki Filadelfiya.

254 *ante*'ye bakınız. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TURQUIO'da CUNIO²⁵⁵ dedikleri başka bir vilayet daha vardır. Bu vilayette çok geniş bir araziye sahip, CUNIO dedikleri zengin bir şehir bulunur. Kralın bayrağı dalgalı, beyaz ve kırmızı şeritlerle kaplıdır.²⁵⁶

TÜRKİYE (S)

Burada ayrıca SAUASTO²⁵⁷ dedikleri bir vilayet daha vardır. Adını, eski zamanlarda tüm şehirlerin başı olan bir şehirden, yani SAUASCO'dan almaktadır. Bu SAUASCO şehri eski dönemin SAMARIA'sıdır.²⁵⁸ Şimdi SAUASCO olmakla beraber krallığın başkentidir ve üzerinde beş kırmızı haçın olduğu beyaz bir bayrağı vardır.

SİVAS (S)

SİVAS (R)

SİVAS (N)

255 Konya.

256 XI. yüzyılda Selçuklular tarafından fethedilmesinin ardından Konya Orta Çağ dünyasının en parlak şehirlerinden biri hâline geldi. Çok sayıda görkemli camiler, saraylar ve mezarlar, etrafını yaklaşık üç kilometre uzunluğunda bir surla sardığı bu şehri süsledi. Ana şehrin dışında kalabalık nüfusun bahçeleri ve evleri yayıldı. Şehrin bu ihtişamından, "Gez dünyayı gör Konya'yı," atasözü ortaya çıktı. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 392. (ç.n.)

257 Mersin ilindeki Elaiussa Sebaste antik kenti.

258 Yazar, isim benzerliği sebebiyle günümüzde Sebastia adını taşıyan Filistin'deki antik Samarya kentini, Mersin ilindeki Elaiussa Sebaste antik şehriyle karıştırmıştır. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TURQUIA'da Küçük Ermenistan'ın parçası iki şehir vardır. Birine CHONTAY²⁵⁹ ve diğerine SILIA²⁶⁰ denir. Buralardan geçtim ve Ermenistan Dağları denilen, çok yüksek dağlarla çevrilen Küçük Ermenistan'a girdim.²⁶¹ Bu dağların içinde 360 kasaba, köy ve kalenin yer aldığı düz bir ülke vardır. Akdeniz kıyılarında, denizin sona erdiği yerde, eski dönemde bu Ermenistan'a IOLCOS Adası denirdi. Çünkü bu Ermenistan'a içinde PORTO BONEL denilen küçük bir adanın da bulunduğu, denizin bir kolu uzanır ve yine burada Grek Jason'u [Iason] büyüleyen, efsunlu altın koçun tapınağı vardı.²⁶² Ermenistan'da dört büyük şehir vardır ki isimleri LAMISO, CURQUO, AIRSO ve SUÇIA'dır.

Ermenistan'dan sonra CHIPRE Adası ve dört büyük şehir vardır: Gazimağusa, Lefkoşa, Limasol ve Bafa. CHIPRE kralının nişanı, bir yarısında, gümüş zemin üzerinde beş kırmızı haçın ve diğer yarısında kral, Fransa Hanedanı'ndan geldiği için mor zemin üzerine iki *fleurs de lys*'in yer aldığı, uzunlamasına ikiye bölünmüş bir bayraktır.²⁶³

KÜÇÜK ERMENİSTAN (S)

KIBRIS (S)

259 Chontay veya Contay. Kütahya şehri, Kilikya'da olmamasına karşın hatalı şekilde burada gösterilmiştir.

260 Kilikya.

261 Bugünün Ermenistan'ı ile karıştırılmamalıdır. Fransisken, 1080'de kurulan ve zaman içinde güçlenerek bağımsız Küçük Ermenistan Krallığı olacak küçük bir prenslikten bahsediyor. Bu krallık Müslüman devletler arasında kurulan bir Hristiyan devletiydi ve Bizans yöneticilerine karşı düşmanca davranırsa da Haçlılara büyük bir destek verdi. Yaklaşık üç yüz yıl süren ömrü son derece çalkantılı geçti. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 392. (ç.n.)

262 Altın Post Efsanesi'nden bahsediyor. (ç.n.)

263 Kıbrıs Kralı Hugues de Lusignan'dı. [XII. yüzyılın sonlarında Kıbrıs'ın hâkimi, Haçlılara kötü davranarak Aslan Yürekli Richard'ın öfkesini üstünde topladı. İngiliz kralı bundan dolayı adaya saldırarak ele geçirdi ve Tapınak Şövalyeleri'ne sattı. Onlar da adayı Kudüs'ün sadece unvan olarak kralı olan Guy de Lusignan'a sattılar. Fransisken'in ziyareti esnasında, Kıbrıs'ın yöneticisi, Lusignan ailesinin en beceriklilerinden IV. Hugues'ti. Boccacio, eserlerinden birini ona adamıştı. Ve aynı Hugues Papa, Venedik ve Hospitalier Şövalyeleri'yle bir ittifak kurmuş, 1344'te İzmir'i ele geçirmişti. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 392. (ç.n.) - <https://rantey.org>

[SURIYE]

CHIPRE'yi, SANTANDER²⁶⁴ noktası dedikleri yerden terk ettim ve önce ALIXANDRETA'ya, oradan da Suriye'nin çok soylu şehri ANTIOCHA'ya vardım. Fransızlar, Suriye'yi fethettiklerinde burasını da almışlardı. Eski zamanlarda ona REPELETA²⁶⁵ deniyordu. Oradan, önce SOLIN'e,²⁶⁶ sonra TORTOSA'ya²⁶⁷ ve oradan da Suriye'deki TRABLUS'a gittim. Burası İspanya İmparatoru Don Alfonso'nun babası Toulouse Kontu Don Remundo tarafından zapt edilmişti.²⁶⁸ Oradan önce EBORUT'a,²⁶⁹ sonra da bir zamanlar Aziz Jean Keşişleri'nin [Hospitalier Şövalyeleri] elinde bulunan AKKA şehrine gittim. Daha sonra da ÇESARIA, oradan da ESCALONA'ya²⁷⁰ geçtim. Kadim zamanlarda buraya PALESTINA dendiğini söylerler. Buradan Kudüs'e giden hacıların yola çıktığı Jafa Limanı'na gittim. Bunlar Suriye'de yer alan şehirlerdir; pek çok başka kasaba, köy ve beş yüksek dağ da vardır. Bunların ilkinde LİBANO Dağı denir ki buradan iki nehir çıkar. Birine JOR, diğerine de DAN denir ve bir araya geldiklerinde JORDAN'ı [Ürdün] oluştururlar. JORDAN'ın aktığı bu topraklara, eski dönemde TIBERIA denilirdi; bunun ardından da SIRIA denildi. Bu nehir SURIA'nın ortasından akar ve iki büyük göl oluşturur ki birine Ölü Deniz, diğerine de Galilee Denizi denir. Bu iki gölde SODOMA ve GOMORRA denen iki şehrin olduğunu söylerler; bu iki gölde, nehir yer altına iner ve bir daha yukarı çıkmaz. Diğer dağların adı ERMON, GALAT, ABRAREN ve SEYR'dir. SURIA'da, Süleyman'ın orada yaptığı kutsal tapınakla kutsanan ve İHESU CHRISTO'nun [İsa Mesih] kanıyla takdis edilen YERUŞALIM şehri vardır. Bu YERUŞALIM diyarına eskiden, NUH'un oğlu CAM dolayısıyla CANANEA denilirdi.²⁷¹

264 Adını havari Andreas'tan alan Andreas Manastırı'na ithafen Havari Andres Burnu (Cape Apostolos Andreas) da denilen yere, Türkçe Zafer Burnu denilir. (ç.n.)

265 Seleucia Pieria.

266 Eskiden Süveydiye adıyla bilinen ve bugün Samandağ ismini alan Hatay'daki antik yerleşim. (yay.h.)

267 Suriye sınırları içindeki Tartus kenti. İngilizce tercümede hatalı olarak Mersin'deki Tarsus'la karıştırılmıştır. (yay.h.)

268 Toulouse Kontu Alphonse'un babası. Kastilya İmparatoru VII. Alphonso de-ğil. Kastedilen kişi Birinci Haçlı Seferi liderlerinden Toulouse Kontu Raymond de Saint-Gilles'dir.

269 Beyrut.

270 Aşkelon.

271 Nuh'un soyundan Kenan'a ithafen Kenaniye (ç.n.).

Sonraları JACO'nun oğlu JUDA'ya ithafen JUDEA²⁷² denilmeye başlandı. Bu vilayet, denizlerin ötesinde fetihler yaptıkları zaman [Haçlı Seferleri] Fransızlar tarafından alınmıştı. Bu vilayetin nişanı, üzerinde beş kırmızı haç bulunan beyaz bir bayraktır.²⁷³

KUDÜS (S)

SURIA, JAFET topraklarıyla, JAFET de, çok zengin şehir DAMASCO'yla²⁷⁴ sınırdadır. Bu şehirde her türden, bol erzak vardır. Bu DAMASCO yakınlarından EUFRATES [Fırat] Nehri geçmektedir ki bunun adı eskiden LAIRAG'tı.²⁷⁵ Kralın, üzerinde beyaz hilal bulunan sarı bir bayrağı vardır.

ŞAM (S)

[MISIR]

EGIPTO, SURIA ile sınırdadır. Eski dönemde burasına EGIPTO EXIA denirdi. Sahilden, LA RISA dedikleri bir limana, daha sonra

272 Yakup'un oğlu Yahuda'ya ithafen Yahudiye (ç.n.).

273 Kudüs'ün arması metal üzerine metald; dört altın sarısı küçük haçın ortasında yer alan daha büyük, altın sarısı, her bir kolu T şeklinde olan bir haçın üzerinde yer aldığı gümüşü bir bayrak. Bu beş kırmızı haçın bahsedildiği başka bir yer yoktur. C. R. M.

274 Dımaşk.

275 Irak.

DESCRION Limanı'na, oradan EGYPTO'nun içinde yer alan TENEXE'ye geldim. Oradan batıya giden yolu takip ederek NILUS Nehri'nin etrafını sardığı, soylu DAMIATA²⁷⁶ şehrine geçtim. Burası, Fransız kralının, denizin ötesinde fetih yapmaya gittiğinde, yenilgiye uğradığı ve esir edildiği yerdir.²⁷⁷ NILUS Nehri'nin sahillerinde, EGIPTO krallarının tahtı büyük ALCAIRA²⁷⁸ şehri bulunmaktadır ve burada ona EGIPTO'nun sultanı²⁷⁹ denilen, Türklerin büyük hükümdarı MELIC NASÇAR [Melik Nasır] taç giymiştir; ALCAIRA'da dört kasaba vardır. İlkine ALCAIRA, ikincisine, BABILONIA'nın yıkımından kaçanlar yaşadığı için BABILONIA, üçüncüsüne RODA ve dördüncüsüne LAJUZA denir. Bu krallığın nişanı, üzerinde mavi bir ayın yer aldığı beyaz bir bayraktır.

MISIR (S)

ALCAIRA'dan ayrıldım, soylu ve zengin olan ALEXANDRIA şehrinin olduğu sahile gittim. Bu ALEXANDRIA'dan ROXETO Adası'na²⁸⁰ olan uzaklık on fersahtır; hepsi insanlarla doludur. ALEXANDRIA kralının nişanı, sarı bir bayraktır ve ortasında, içinde gri bir aslan bulunan siyah daire vardır.

276 Dimyat.

277 5 Nisan 1250'de, IX. Louis'nin, Dimyat yakınındaki Mansûre'deki yenilgisi. C.R.M.

278 Kahire.

279 Ebü'l-Meâlî el-Melikü'l-Mansûr Seyfüddîn Kalâvûn el-Elfî es-Sâlihî'nin oğlu olan Ebü'l-Meâlî el-Melikü'n-Nâsır Nâsîrüddîn Muhammed b. Kalâvûn 1291'de tahta çıktı. 1303'te Şam yakınlarında Moğolları yenilgiye uğrattıktan sonra Türklerin büyük hükümdarı olarak isimlendirildi. 1341'de öldü.

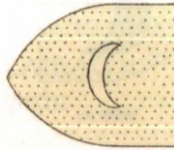
280 Rosetta (Reşid.) [Burası, 1799'da bulunan, hiyerogliflerin çözülmesini sağlayan ve Rosetta Taşı olarak bilinen üstü yazılı bazalt kayanın bulunmasıyla ünlü olmuştur. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 393. (ç.n.)]

ISKENDERİYE (S)

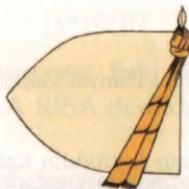
[BERBERİSTAN (KUZEY AFRİKA VE SAHİLLERİ)]

İskenderiye'den ayrıldım ve sahili takip ederek önce RIBAS ALUAS²⁸¹ Limanı'na, oradan da LUCHON²⁸² denilen bir şehre geldim ki burada bulunan kralın, üzerinde beyaz bir hilal bulunan sarı bayrağı vardır.

LUCHON (S)

LUCHON'dan ayrılarak TARABUC²⁸³ şehrine geldim. Buradan MON DE BARCAS'a, sonra da BONA ANDREA'ya²⁸⁴ geldim ki burası BERBERIA'dadır. Oradan, deniz kıyısındaki TOLOMETA'ya vardım. Kralın nişanı, üzerine sarı bir kuşak takılmış mızrağa asılı beyaz bir bayraktır.

TOLOMETA (S)

281 Ripe Albi.

282 Lucha.

283 Trabuch.

284 Apollonia (Libya).

TOLOMETA'dan BREMCHON²⁸⁵ ve ZUNARA'ya²⁸⁶ gittim. ZUNARA'da deniz, SÇİN²⁸⁷ Körfezi denilen büyük bir körfez bulunmaktadır. ZUNARA'nın sınırlarında açık dağlar²⁸⁸ vardır ki eski dönemlerde bunlara CARENE denilirdi. Ana karadan bahsettiğim de bu dağlardan da bahsedeceğim. SÇİN Körfezi'nden ayrıldım ve önce PUERTO MAGRO'ya,²⁸⁹ ardından BERBERIA'nın TRIPUL'una geldim. Burası, TRIPLICANA Dağları'yla²⁹⁰ sınırdaş olduğu için TRIPUL²⁹¹ adını almıştır. TRIPUL zengin bir şehirdir. Bu bölgenin kralının nişanı, üzerinde yeşil bir hurma ağacının ve iki kırmızı anahtarın yer aldığı beyaz bir bayraktır.

TRABLUSGARP (S)

TRABLUSGARP (R)

TRIPUL'dan RAHASA'ya,²⁹² CAPIZ'e,²⁹³ FAQUIZ'e²⁹⁴ ve oradan da zengin şehir AFRICA'ya gittim. AFRICA'dan²⁹⁵ yirmi altı mil uzakta, LIGEM denilen büyük bir kule bulunur ve LIGEM'den ALCAIRAHUAN'aya kırk mil vardır. Bu ALCAIRAHUAN'da Batı Afrika'nın kralı, -ki adı ALBOHAÇEM'di- yenildi ve tüm çadırları yağmalandı.²⁹⁶ Afrika kralının nişanı, üzerinde mor hilal bulunan beyaz bir bayraktır.

285 Berenice (Bingazi).

286 Sitre Körfezi'ndeki Zanara.

287 Sitre Körfezi.

288 Montes Claros.

289 Magra Nehri'nin ağzı, eskiden Cyniphus [Ka'am veya Cinyps (ç.n.)].

290 Trablus Dağları.

291 Trablusgarp

292 Ras Majabes.

293 Gabes.

294 El-Fahs.

295 Mehdiye.

296 Ebü'l-Hasan Ali, 1348 yılında Muvahhidlerin neslinden gelen Ahmet tarafından Kayrevan yakınlarında yenilgiye uğratıldı. Bu tarih, Fransiskan keşiş tarafından verilen son tarihtir. [Fransiskan büyük ihtimalle Kayrevan'ı ziyaret etmemiştir. Burası Mekke ve Medine hariç olmak üzere Müslümanların gözünde en önemli şehirlerden biri olmuştur. 1881'deki Fransız işgaline kadar hiçbir Hristiyan, verilen özel bir izin olmaksızın şehrin kapılarından geçemiştir. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 393. (ç.n.)]

MEHDİYE (S)

Oradan Susa'ya²⁹⁷ ve daha sonra TUNEZ'e gittim. Burası büyük ve zengin bir şehir olmasının yanında her şeyden bol miktarda bulunur ve tüm BERBERIA'nın başkentidir. Kralın bayrağı beyazdır ve üzerinde siyah bir hilal vardır.

TUNUS (S)

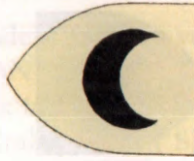
TUNEZ'den sonra ÇERDEÑA Adası'na gittim ki burası, içinde iki yüksek dağın olduğu büyük bir topraktır. Bu dağlardan birine MONT BARUARIA, diğerine de MONT ARBOLEA denilir. ÇERDEÑA kralı, bayrağında Aragon şeritlerine sahiptir.

ÇERDEÑA'dan sonra CORÇEGA denilen başka bir ada daha vardır. Üzerine kırmızı bir haçın bulunduğu beyaz bir bayrağa sahiptir. Böyle olmasının nedeni, burasının Cenevizliler tarafından alınmasıdır. Bu sebeple Katalanlar onlarla savaş hâlinindedir.

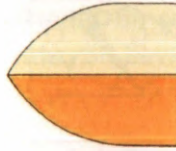
Buradan sonra Aziz Augustinus'un piskopos olduğu BONA'ya²⁹⁸ gittim. Burası zengin bir şehirdir. Buranın kralı, üzerinde siyah bir hilal bulunan beyaz bayrağa sahiptir.

297 Susa, Romalıların Hadrumetum'u. Vandallar tarafından yok edildi ama Justinian tarafından yeniden inşa edildi. Bunun ardından bir kez daha Okba tarafından yıkıldı ve enkazı Kayrevan şehrinin yapılışında kullanıldı. Şimdi yeniden canlanmakta olan bir kasaba hâlinindedir.

298 Eski adı Hippo'ydu. [Bizerte (ç.n.)]

BONA'dan ayrıldım ve etrafı bir nehirle çevrili CONSTANTINA²⁹⁹ şehrine gittim. Kralın bayrağı, bir yarısı beyaz, diğer yarısı sarı bir kalkanın diklemesine ikiye bölünmüş hâlidir.

KONSTANTİN (S)

CONSTANTINA'dan ayrıldım ve ASBORA³⁰⁰ denilen şehre geldim. Buradan sonra BUGIA'ya³⁰¹ varıncaya değin ALCOM³⁰² ve GIGAR³⁰³ şehirlerinden geçtim. BUGIA, çok güçlü ve eski bir şehirdir. Buranın kralının nişanı, üzerinde sarı bir arbaletin bulunduğu kırmızı bir bayraktır.

299 Maxentius'la yapılan iç savaşın ardından Constantine şehri yeniden imar etmiş (MS 311), dolayısıyla onun adını almıştır.

300 Estora.

301 Fransisken keşişin gelmesinden çok önceleri bile Bicaye Kuzey Afrika sahilindeki en büyük ticari merkezdi ve önemli bir medeniyet derecesine yükselmişti. Burada, 11. yüzyılın ortaları gibi erken bir dönemde işaretleşme amacıyla özel kulelerden helyografin kullanıldığına dair kanıtlar vardır. Keşişin ziyaretinden sonraki yüzyılda burası Berberi korsanların kalesi hâline geldi. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 393. (ç.n.)

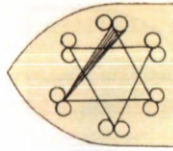
302 Collo.

303 Jijel.

BICAYE (S)

BUGIA'dan, önce ARGUER'e,³⁰⁴ sonra da deniz kenarındaki BRISCHAN³⁰⁵ şehrine gittim. Buranın kralı, üzerinde aşağıdakine benzer bir işaretin yer aldığı beyaz bir bayrağa sahiptir.

BISKRA (S)

BRISCHAN'dan ayrıldım; soylu, zengin ve bolluk içinde bir şehir barındıran MAYORCAS Adası'na gittim. Buranın kralının nişanı, yeşil ve siyah şeritlerden oluşan bir bayraktır.³⁰⁶

MAYORKA (S)

304 Cezayir.

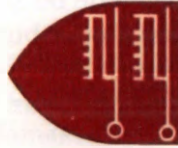
305 Biskra.

306 Mayorka krallarının şeritleri Aragon krallarının şeritlerinin renginden farklıydı. 1375'te Aragon kralı, Mayorka'yı ilhak etti. Bu, Fransisken keşişin, seyahatnamesini 1375'ten önce yazdığına bir kanıttır. Muhtemelen 1350 ilâ 1360 arasında. Madrid Kütüphanesi'ndeki kopya da 1375'ten önce yazılmış olmalıdır. C. R. M.

[FAS VE ATLANTİK ADALARI]

MAYORCAS'tan sahile döndüm ve TUNEZ'e, ALGEZER'e, MAGANA'ya ve de ORAN'a gittim. Oradan da Akdeniz ile -yukarıda aşikâr ve açık olarak tanımlanan- CARENE Dağları arasında bulunan TREMEÇEN Krallığı'na ait SERSEL'e geldim. TREMEÇEN Krallığı'nda, BEACOB³⁰⁷ isimli Batı'nın kralını öldürmüşlerdi. TREMEÇEN kralının nişanı, üzerinde mavi ayın olduğu beyaz bir bayraktır.

TREMEÇEN'den ayrıldım ve NUMEDIA'ya girdim ki burası MULUYA³⁰⁸ Nehri'ne kadar uzanır. Oradan ALCUDIA, MOCENA ve BEDİZ'e,³⁰⁹ yani güçlü ÇEPTA³¹⁰ şehrine gelinceye kadar ilerledim. ÇEPTA, İspanya kralına ait ALEZIRA ve GIBRALTAR'ın tam karşısındadır. AZOCAQUE Boğazı denen, körfez ÇEPTA ve GIBRALTAR arasından geçmektedir. Bu şehrin kralının, üzerinde iki beyaz anahtarın olduğu kırmızı bir bayrağı vardır.

SEPTE (S)

ÇEPTA'dan ayrıldım ve BENA MARIN krallarının³¹¹ her zaman ikamet ettiği soylu FEZ şehrine gittim. Burada, şehrin yakınından, yukarıda adı geçen dağlardan doğan ve ÇALE³¹² adındaki şehir yakınında Batı Denizi'ne dökülen FEZE³¹³ Nehri geçmektedir. FEZ'de, [onların] kralları taç giyer ve ikamet eder. Tamamen beyaz bir bayrağa sahiptirler.³¹⁴

307 Benî Merînî krallarının ikincisi Ebû Ya'kûb Yûsuf en-Nâsır, 1307'de Tilimsan Kralı [Abdülvadiler] Ebû Said'le savaşmıştı. Ebû Ya'kûb bir köle tarafından öldürüldü.

308 Moulouya Nehri.

309 Peñón de Vélez.

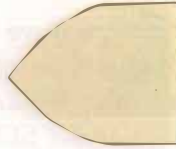
310 Ceuta (Septa).

311 Benî Merîn soyundan gelen krallar.

312 Salé.

313 Bou Regreg Nehri (ç.n.)

314 Benî Merînî Hanedanı, Fez'i 1269'dan 1550'ye kadar hükmetti.

FES (S)

Eski zamanlarda COTAMANFEZ denilen FEZ'den ayrıldım ve önce MIQUYNEZ³¹⁵ ile RIBATE'ye³¹⁶ gittim. Oradan deniz kenarındaki TANJAR'a³¹⁷ döndüm. Bundan sonra ARZILA'ya, sahil kenarında yer alan RAXY'ye ve krallarını gömdükleri deniz kenarındaki ÇALE şehrine gittim. Oradan NIFE'ye ve AZAMOR'a ve yukarıda adı geçen, belli ve açık dağlardan (*Montes Claros*) doğan, GOX³¹⁸ denilen nehrin denize döküldüğü ÇAFI'ye geçtim. Bu vilayette, eskiden Büyük CARTAGU denilen çok soylu MARRUECOS şehri bulunuyordu.³¹⁹ Scipio Africanus adındaki bir Roma Konsülü, Romalıların egemenliği döneminde bu şehri fethetmişti. Onun ardından İspanya'nın idarecileri Gotlar burada hüküm sürmüştü.³²⁰ MARRUECOS kralının³²¹ nişanı, üzerinde siyah-beyaz bir satranç tahtasının yer aldığı kırmızı bir bayraktır.

FAS (S)

315 Meknes.

316 Rabat.

317 Tanca.

318 Tensift Nehri.

319 Bir hata. Fas'ı Tunus ile karıştırıyor. C. R. M. [Çünkü Büyük CARTAGU ile demek istediği meşhur Kartaca şehridir. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 394. (ç.n.)]

320 427'den 477'ye kadar hüküm süren Genseric'in idaresindeki Vandallar, 429'da Cebelitarık Boğazı'nı geçmiş ve tüm Moritanya'yı fethetmişti. C. R. M.

321 Marakeş veya Fas (Morocco). Murabıt Hanedanı'nın ilk hükümdarı olan Yusuf ibn Taşfın tarafından 1072'de kuruldu.

Buradan yola çıktım ve ADMET'e gittim ki burası çok eski bir şehirdir, yine burada Sevilla Kralı BENAABIT ile onun karısı ROMAIQUIA gömülüdür.³²² Buradan, Batı Denizi'nin limanları ÇAFI ve MODOGOR'a gittim. Ondan sonra, zengin ve bolluk içindeki ülke ÇUÇIA LA-ALTA Sıradağları'na çıktım. Bu dağlar çok yüksektir. İki korkutucu geçide sahip oldukları için son derece tehlikeli topraklardır. MYRAMAMOLIN kralı, MARINIS'ler³²³ tarafından yenilgiye uğradığında bu dağlara kaçmıştı. ÇUÇIA, MIRAMAMOLYN soyuna aittir ve kralının nişanı, üzerinde siyah bir aslanın yer aldığı beyaz bir bayraktır.

ÇUÇIA'yla³²⁴ beraber, Hristiyanların ATALANES dedikleri ve eski dönemlerdeki adının CARENA³²⁵ olduğu, yukarıda adı geçen, aşikâr ve açık dağlar başlamaktadır. 2665 mil uzunluğundadırlar. Bu, 891 fersaha ek olarak bir fersahın üçte ikisine denktir.

ÇUÇIA'dan ayrıldım, yüksek dağlarla çevrilmiş çok zengin ve geniş bir vilayete, GAZULA'ya³²⁶ girdim. Buranın bol miktarda yi-

322 [Son Abbâdî Emîri] İbn Abbâd Mu'temid-Alellah. Mezarı Ağmât'taydı. Abbâdî Emîri Mu'tazîd-Billâh'ın oğluydu ve 1040'ta Algarve'deki Beja'da [Bace] doğmuştu. 1069'da Seville kralının [Abbâdîlerin] halefi olarak tahta çıktı, 1091'de Murabıtlar tarafından tahttan indirildi ve ailesiyle birlikte Afrika'ya sürüldü. Karısı ve oğullarıyla, 1095'te öldüğü Ağmât Kalesi'ne gönderildi. İti-mad olan karısının ilk adı Rumeykiye'ydi.

323 1248'de Tilimsan önlerinde öldürülen Miramamolin Ebü'l-Hasan Ali es-Saîd'in ölümünü öğrenir öğrenmez, Fas'taki Muvahhidlerin ardılları, Miramamolin olması için Ömer el-Murtazâ adında bir Moro'yu ortaya çıkardılar. O ve Muvahhidler Mequinez'de Meriniler ile savaştılar ve yenilgiye uğradılar. Bunun ardından Miramamolin Sus'a kaçtı. [İspanyolca Miramamolin sözcüğü Arapça Emir El-Müminin sözcüğünden bozmaya benzetmekle beraber genellikle halifeler, özellikle de Muvahhid halifeleri için kullanılan bir unvan olarak görünmektedir. ç.n.]

324 El Sus.

325 Atlas Dağları.

326 Djezula (Guzzula), kadim dönemdeki Getulia.

yeceği ve suyu vardır ama çok soğuktur. Burada güneş aralık ayında batmakta, bu nedenle yazın soğuk ve kışın ılık olmaktadır. Burada yaşayanlar asla bir kralları olsun istememiştir ama bir hâkimleri vardır ve çok hür insanlardır. Gazula'dan ayrıldım ve Batı Denizi'ndeki NA (Nun) Burnu'nun bulunduğu ZAMATANA³²⁷ denilen bir limanın yer aldığı deniz kenarına geldim. Burası deniz kıyısında yaşayan kötü ve zalim insanların bulunduğu çöllük bir diyardır. Sürekli bir *panfilo*³²⁸ içinde olarak, San Bin Burnu'na (Port Saubrun) varıncaya değin sahil boyunca ilerledim. Bu sahilin tamamında ne bir şehir ne bir kasaba ne de köy olmadığı için hiç kimse yaşamamaktadır. Sahil boyunca çok uzun mesafe katettim. Onların BUYDER³²⁹ dedikleri bir burunda, zencilerin topraklarına varıncaya değin hiç kimsenin yerleşmediği kumluk toprakların yanından geçtim. BUYDER, GUYNOLA kralının denize yakın ikamet ettiği bir yerdir. Burada Morolar³³⁰ ve Yahudilerle karşılaştım. BUYDER Burnu'ndan, DEL ORO³³¹ Nehri'ne kadar, kimsenin ikamet etmediği 370 millik toprak alanlar bulunmaktadır. Panfilo, buradan başka yere gitmek için yola çıktı. Ben bir süre burada kaldım ve TOLOMEO tarafından LA CARIDAD Adaları³³² denilen, kayıp toprakları görmeye gittim. BUYDER Burnu'ndan ilk ada arasındaki mesafe 110 mildir.

327 Samota.

328 Orta Çağ'da Akdeniz'de kullanılan, tek sıra küreğe ve genellikle iki direğe sahip olan bir kadirga. C. R. M.

329 Boyador.

330 Orta Çağ'da İspanyollar Müslümanları tanımlamak için Moro sözcüğünü kullanmıştır. Morisko sözcüğü de bu addan türetilen bir sözcüktür ve Müslümanlarla ilgili olan şeyleri tanımlamak için kullanılır. Bkz. Mehmet Özdemir, "Moriskolar", TDV İslâm Ansiklopedisi, Cilt: 30, TDV İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul 2005, s. 288-291. (ç.n.)

331 Senegal.

332 Atlantik Adaları *Islas Perdidas* veya *de la Caridad* olarak bilinirdi ki Caridad, Arap coğrafyacıların bahsettiği Kalidat'tır. Fransisken seyyah, bunlardan bahsedilen tüm Portolan haritalarının kronolojik olarak önüne geçmiştir. Morolar, İspanyollar ve Cenevizliler bu adalardan Portekizlilerden çok önce haberdardı. [Burada bahsedilen, Ptolemy tarafından Caridat Adaları olarak anılan Kanarya Adaları'dır. Caridat Adaları aslında yarı hayali adalardır ve tarih boyunca pek çok yere ithaf edilmiştir. (ç.n.)]

[KANARYA, MADEIRA VE AZUR ADALARI]

Birkaç Moroyla beraber bir *leñoya*³³³ bindik ve onların GRESA³³⁴ dedikleri adaya vardık. Buradan LANÇAROTE Adası'na geldik. Buraya bu ismi vermelerinin nedeni, orada bu isimde bir Cenevizliyi öldürmüş olmalarıdır. Oradan, BEZIMARIN³³⁵ dedikleri başka bir adaya ve sonra da RACHAN³³⁶ adasına gittim. Burada bulunan diğer adaların bazılarının isimleri ALEGRANÇA, UEGIMAR,³³⁷ Forte Ventura ve Canaria'dır. Ben, Tenerife dedikleri bir adaya, oradan da sırasıyla ISLA DEL INFIERNO,³³⁸ CUMERA, FERRO, ARAGANIA,³³⁹ SALVAJE, DESIERTA, LECMANE,³⁴⁰ PUERTO SANTO, LOBO, CARBAS, BRASIL,³⁴¹ COLUMBARIA,³⁴² VENTURA,³⁴³ SAN JORGE, CONEJOS³⁴⁴ ve CUERVO MARINES denilen adalara gittim. Burada toplam 25 ada vardır. Bu adalardan sadece üçü meskûndur. Bunlar Canaria, Lançarote ve Forte Ventura'dır.

[ORTA AFRİKA (İLK YOLCULUK)]

Başladığımı BUYDER Burnu'na geri döndüm ve develerle Guinea kralına altın götüren bazı Morolarla, ZAHARA [Sahra] yoluna gittim. Onların ZICHIALHAMERA³⁴⁵ dedikleri, ZAHARA'nın ortasında bulunan çok büyük ve yüksek dağlara geldik, buradan sonra INFURENT³⁴⁶ denilen başka bir dağa³⁴⁷ gelinceye kadar ZAHARA üzerinde uzun bir mesafe katettik. Burada, birlikte geldiğim Morolardan ayrıldım ve ALGARVE'ye gelen başkalarına katıldım. Onlarla ZAHARA üzerinde seyahat ettim, ta ki ÇUÇIA³⁴⁸ Dağla-

333 Leño (lignum) ağaç, tüm deniz taşıtları için kullanılan genel bir isimdir. C. R. M.

334 La Graciosa, çok kötü bir şekilde kopyalanmış.

335 Los Lobos Adası

336 Roque del Este.

337 El yazması metinlerin ikisinde yok. Bezimarin ile aynı. Kopyayı yapanın ya da Tenerife'deki Guimar'ın hatası.

338 Roque del Infierno ? (ç.n.)

339 Aragones. Gran Canaria'da bir yer.

340 Madeira. Andres Bianca ve Benincasa Portolan haritalarında Lecname.

341 Terceira.

342 Azur Adaları'ndan Pico.

343 Azur Adaları'ndan Corvo.

344 Benincasa Portolan'ında Fayal.

345 Saguia el-Hamra. (ç.n.)

346 Ifrane.

347 Vaha.

348 Sus.

rı'nın dibinde bulunan BENAMARIN kralının kasabası MASCA-ROTE'ye³⁴⁹ ulaşana kadar. Orada bir süre kaldım, sonra buradaki büyük ve açık dağlardan doğan bir nehrin, yakınından geçtiği ZAHARA'daki zengin şehir SULGUMENÇA'ya³⁵⁰ gittim. Buranın kralının nişanı, şekildeki gibi yeşil bir hurma ağacının köklerinin üzerinde yer aldığı beyaz bir bayraktır.

SICILMASE (S)

SULGUMENÇA'dan ayrıldım ve insanların yaşadığı bir ülkeden geçerek altı günlük yolculuk sonucunda RIO DE DARA'ya³⁵¹ vardım. Bu ülke Zahara'da olmasına rağmen oldukça kalabalık olup bolluk, bereket içindedir. GUYNOA'ya giden bazı Morolarla RIO DE DARA'dan ayrıldım. Bazı dağlar arasında yer alan TOCORON'a gelinceye değin ZAHARA üzerinde onlarla seyahat ettim. Bu şehirde yaşayanlar zencilerdir ve TOCORON kralının nişanı, GUYNOA kralıninkine benzer şekilde ortasında siyah bir dağ bulunan beyaz bir bayraktır.

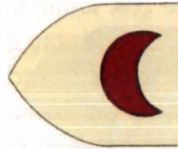
TAMEGROUTE (S)

349 Atlas (Dağları'nın) dibindeki Mascarota. [Tamegroute ? (ç.n.)]

350 Leo A.'nın Segelmessa'sı, şimdiki Tafilet. Kadim dönemlerin Sicilmâse'si şimdi harabe hâlinindedir. İdrîsî buradan bahseder. Tafilet, XVI. yüzyıldan önce hiçbir yerde geçmez. C. R. M.

351 El Draa (Draa Nehri): El Sus'a giden Atlas(lar/dağı) üzerindeki geçide yakın bir yerde.

Daha sonra çok yüksek dağların üzerinde bulunan TIBALBERT³⁵² şehrine, oradan da üstünde iki şehir bulunan SYDON dedikleri başka bir dağa gittim. Birinin adı SIDAN, diğerininki DAN'dır, GUYNOA kralının³⁵³ hâkimiyetindedirler. Oradan da yine bir dağın üzerinde bulunan, son derece zengin şehir BUDA'ya gittim. Bu şehirde TREMEÇEN kralının halkı yaşamaktadır. Kendisi kötü birisiydi, büyük fenalıklar işleyip halkını kızdırmıştı ve bu yüzden de halkı onu öldürmek istemişti. Bundan dolayı hazinesini yanına alarak buraya kaçtı ve Buda şehrini kurdu. Üzerinde kırmızı bir hilalin yer aldığı beyaz bir bayrağa sahiptir.

BUDA (S)

Bundan sonra BUDA'dan ayrıldım ve ZAHARA üzerinden GANAHE denilen başka bir dağa vardım. Burada dağla aynı isme sahip zengin ve bolluk içinde bir şehir vardır. Kralların taç giydiği bu şehir krallığın da başkentidir. GUYNOA kralının, ortasında siyah bir dağ yer alan altın sarısı bir bayrağı vardır.

GINE (S)

GANACHE'den ayrıldım ve ZAHARA'da yer alan CRIMA'ya, oradan da, yukarıda adı geçen dağlardan doğan bir nehrin kenarında kurulan zengin şehir MESÇA'ya geldim. Son derece geniş ve

352 Le Africanus'un Tibelbelt'i, Atlas Dağları'nın güneyinde.

353 Gine ismi tamamen Senegal'e aittir. *Peschel*.

uzun bu nehrin iki yanı boyunca hem çöl hem de üzerinde insanların yaşadığı pek çok toprakların yer aldığı GUYNOA Nehri sona ermektedir. Uzunluğu 65, genişliği 40 günlük yolculuktur. GUYNOA hakkında söylenecek çok şey vardır. Nüfusunun kalabalık olduğu yedi dağı vardır³⁵⁴ ve bol verimli bu dağlık toprakların dışında kalan her yer ZAHARA'dır. İki dağ sırası RIO DEL ORO'ya kadar uzanır ve orada fildişiyle birlikte karıncaların nehir kıyılarında yaptığı karınca yuvalarından da altın toplarlar. Karıncalar kediler kadar büyüktürler ve yerden çok miktarda toprak kazıp çıkartırlar. Bu krallık, çok miktarda çölün bulunduğu ORGANA Krallığı³⁵⁵ ve (onların NILO³⁵⁶ dediği) RIO DEL ORO ile sınırdadır. Ve daha ileride, ZAHARA'nın içinde çok kalabalık üç dağ daha vardır. İlk dağa ORGAN denir ki burası kralın taç giydiği, krallığın payitahtıdır. İkincisine TAMAR denir çünkü orada çok sayıda hurma ağacı vardır. Üçüncüsüne de TIMER denir. Nehir kıyısında yaşayan bu insanlar çok miktarda altın toplarlar. Tam miktarını veremeyiz ama oldukça fazladır. ORGANA kralının nişanı yeşil bir hurma ağacı ve iki anahtarın üzerinde yer aldığı beyaz bir bayraktır.

ORGANA Krallığı'ndan ayrıldım, TAUSER Krallığı'na girdim. Burası da aynı şekilde engin çöllerden, yani ölü ZAHARA'dan oluşuyor ama üzerinde zencilerin yaşadığı altı adet dağ (vahası) vardır. Bunlardan ilki, kralın taç giydiği ve sürekli ikamet ettiği yerdir. Bu vahalara ALMENA, ALBERTARA, MERMA, CATIFI EL QUIBIR, d SAPLOYA deniyor. TAUSER Krallığı'nın kralı her

354 Gine sahilinde, yedi dağdan oluşan bölge veya Dağlık Burun, Pizigani (1367) ve Fra Mauro (1457) haritalarında mevcuttur. Ayrıca Juan de la Cosa'nın haritasında da vardır.

355 Yukarı Senegal'deki bir krallık. C. R. M.

356 Batı Nil veya Nijer.

zaman ZAHARA'da yaşayan Moro Arapları'yla savaş hâlinindedir. Nişanı, tıpkı GUYNOA kralının ki gibi üzerinde siyah bir dağın bulunduğu sarı bir bayraktır.

TAUSER'den ayrıldım ve develer üzerinde çok uzun süren bir yolculuk yaparak NILUS Nehri'yle sınırdaş, onların TREMEÇİN³⁵⁷ dedikleri krallığa vardım. Bunlar her zaman NUBIA ve ETIOPIA Hristiyanlarıyla savaş hâlinindedirler. Bu krallıkta, zencilerin ikamet ettiği beş büyük yer vardır. Bunlar TRIMISIN, OADAC, MANOLA, ORZIA ve PALOLA'dır. TREMEÇEN Krallığı'nda yaşayanlar BERBERIA halkından gelmez. Kralın nişanı, üzerinde beyaz hilal bulunan mor bir bayraktır.

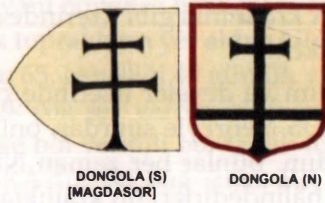

TILIMSAN (S)

Oradan, DONGOLA denilen başka bir krallığa gittim ki bu krallık EGIPTO ve NILUS Nehri'yle sınırdaştır. Nehir iki kola ayrılır, büyük olanı batıya doğru akar ve RIO DEL ORO³⁵⁸ ismiyle anılır. Kıyılarında GUYNOA Krallığı vardır. Diğer kol EGIPTO çölllerinden geçer ve DAMIATA'da Akdeniz'e kavuşur. Nehrin bu iki kolu arasında DONGOLA Krallığı bulunur. Burada çok miktarda, NUBIA'dan gelen Hristiyan vardır ama bunlar zencidir. Pek çok meyve ağacının bulunduğu zengin toprakları oldukça bereketlidir. Burasının çok sıcak bir iklimi vardır. Dongola kralının nişanı, üzerinde bir haçın yer aldığı beyaz bir bayraktır.

357 Telensin üzerindeki Tremeçen veya Tremizen (Tilimsan). Melila ve Bugia arasındaki Berberi sahili boyunca uzanmaktadır. İsim iki kelimeden oluşmuştur ki bunlar *Tillimn* ve *syn* kelimeleridir ve "ikisini birleştirmek," anlamına gelir ki kastedilen Sahara ve Telt'tir. Bağımsız kralların ilki olan Ebu Yahya Yağmurasan, 633 (h.) tarihinde hüküm sürmeye başladı ve Benî Zeyyîn [Zeyyâniler veya Abdülvâdiler] Hanedanı kurdu (1285) [1235]. Fezli Merînîlerle sıklıkla savaştı. 1348'de Benî Zeyyân, Merînîlerin boyunduruğunu attı ve 1389'da Ebû Tâşfîn, Tilimsan kralı oldu. Tilimsan'ın Benî Zeyyân Hanedanı 1283'ten 1554'e kadar hüküm sürdü. C. R. M.

358 Nijer ve Senegal birbirine karışıyor (?)

DONGOLA Krallığı'nda Hristiyanlarla karşılaştım. Bunlar Cenevizli tüccarlardı.³⁵⁹ Onlarla birlikte NILUS Nehri'ne giden yolda, EGIPTO'nun çöllerinin üzerindeki altmış günlük bir yolculuğun ardından ALCAARA şehrine vardık. Bu yer, daha önce bahsettiğim gibi krallarının taç giydiği EGIPTO Krallığı'nın başkentidir. ALCAARA'dan ayrıldım ve DAMIETA'ya vardım. Burada bir Hristiyan gemisi buldum ve bu gemiye bindim. Bu gemiyle halihazırda bahsettiğim ÇEPTA'da³⁶⁰ inene kadar yolculuk yaptım ve oradan kara yoluyla tekrar MARRUECOS'a gittim. Ondandan sonra da GAZULA'ya gitmek için o yüksek ve açık dağları geçtim. Güzel bir yer olduğu için bir süre orada kaldım. Daha sonra bazı Morolar, büyük kazanç sağladıkları RIO DEL ORO'ya gitmek için bir kadirgayı donattılar. Bana anlattıkları şeyler yüzünden ben de onlarla gittim. Böylece o kadirgayla GAZULA'dan ayrıldık. Batı Denizi sahillerini gözümüzden kaybetmeden NU, SANT BIN ve BUYDER burunlarını geçtik. Buralar, üzerinde kimsenin yaşamadığı sahillerdi. Ve zaten bahsettiğim RIO DEL ORO'ya³⁶¹ geldik. Bu nehir, dünyevi cennetin orada olduğu söylenen Antartika [Güney] Kutbu'nun yüksek dağlarından doğan NILUS Nehri'nin bir koludur. NUBIA ve ETIOPIA topraklarının tamamından geçtikten sonra iki kola ayrılır. Biri EGIPTO içinden DAMIATA'ya, diğeri ve daha büyük olanı batıya, Batı Denizi'ne doğru akar ve RIO DEL ORO denir. Bu nehirden ayrıldıktan sonra çok uzun süre yolculuğa devam ettik. Her zaman sahili görüş me-

359 Ceneviz'in Mısır sultanlarıyla 1290'dan beri ticari anlaşmaları vardı ve Nil Nehri boyunca ticari tesisler çalıştırabiliyorlardı. Buna karşılık çeşitli yollarla sultanlara çok iyi hizmetlerde bulundular.

360 Septe.

361 Ptolemy, Pliny ve Marino Sanudo'nun (1321) Nijer Nehri; Arap coğrafyacıların Nil Ganası; Pizigani haritasının Palolus'u; Majorca Portolanası'nın Rio de Oro'su -yani Senegal Nehri.

safemizde tutuyorduk. ISLAS PERDIDAS'ı³⁶² ardımızda bıraktık ve pek çok insanın üzerinde yaşadığı bir adaya geldik. Onlar bu adaya GROPIs³⁶³ diyorlar. Bereketli bir ada ama insanları putperest. Bizi krallarına götürdüler, konuştuğumuz dili ve göreneklerimizi merakla takip ettiler. Kralın nişanı, üzerinde onun putunun resminin bulunduğu beyaz bir bayraktı.

[ORTA AFRİKA (İKİNCİ YOLCULUK)]

GROPIS Adası'nı terk ettik ve QUIBLE denilen başka bir ada buluncaya kadar, bizi Güney Denizi'ne götüren doğruya doğru yol aldık. Bu QUIBLE³⁶⁴ Adası Güney Denizi'ndedir ve zencilerle meskûndur. Onu sağımıza alarak arkamızda bıraktık, sahil boyunca devam ettik. ALBOCH³⁶⁵ denilen çok yüksek bir dağ görüş sahamıza girdi. Oraya gittik ve pek çok insanın burada yaşadığını gördük. Buradan çıkan bir nehir³⁶⁶ gittikçe büyüyor ve güzel bir ülkenin içinden akıyordu. Kadirga bizi burada bırakarak geri döndü ve ben bir süre bu ülkede kaldım. Daha sonra ALBOCH'tan, bazı kimselerle birlikte ayrıldım ve LIRRY denilen başka bir dağa gittim. Bu dağdan, ENALCO denilen bir nehir doğuyor. LIRRY adıyla bilinen bu krallıktan ayrılarak çok yüksek bazı dağlardan oluşan GOTONIE³⁶⁷ denilen başka bir krallığa gittim. Dünyada, bu kadar yüksekte yaşayan başka insanların olmadığını söylerler. Bu dağlara Ay Dağları diyorlar. Kimileri bunlara Altın Dağları diyor, beş nehir kaynağını buradan alıyor (ki bunlar dünyadaki en büyük nehirlerdir). RIO DEL ORO'ya³⁶⁸ dökülen bu nehirler, orada büyük bir göl oluştururlar. Bu gölün uzunluğu 20, genişliği 10 günlük yolculuktur. Gölün ortasında, üzerinde zencilerin yaşadığı, PALOLA (Pallego) denilen büyük bir ada vardır. Ama topraklarının büyük bir çoğunluğunda, aşırı sıcak ve ölü çöl kumu olması nedeniyle kimse yaşamaz. Bu topraklarda altı dağ vardır. En büyüğünün adı ORO Dağı'dır. Diğerleri LIRRY, ALBOCH, BURGA, ELBAHAC ve ELMOLAC'tır.

362 Atlantik Adaları (Islas Perdidas) adıyla aslında Kanarya Adaları'nı kastediyor. (ç.n.)

363 Galpis. Bissagos (Bijagós) Adaları'ndan bir tanesi.

364 Caable. Cherbor. M. B. K.

365 Sierra Leone?

366 Kamaranka (Nehri).

367 Sudan ve Senegambia.

368 Bu Rio del Oro, Senegal Nehri'dir, Azurara'nın Çanega'sıdır.

GOTONYE Krallığı, dağlar hariç olmak üzere, pek kalabalık değildir. Ama RIO DEL ORO'nun etrafı okyanusla ve okyanustan on beş günlük yolculuk mesafesinde karaya giren bir körfezle çevrilidir. Böylece burası, dünyadaki en büyük krallıklardan birisi olmuştur. Nişanı, bir mızrak üzerinde yer alan bazı sarı kuşaklardır.

Anlattığımız topraklar çok sıcaktır. Ama pek çok güzellikleri de vardır ve çokça deveye sahiptir. NILUS Nehri'nin kıyılarında, fildişi elde edilen büyük hayvanları beslerler; tüccarlar, buradan aldıkları fildişlerini çeşitli ülkelere götürürler. Bu nehrin kıyılarında yaşayanlar, esmeramber ve karınca yuvalarından altın toplarlar; bundan dolayı ülke çok zengindir. GOTONIE Krallığı'ndan ayrıldım ve denize bağlanan bir körfeze vardım. Bu körfezde ZANON, AZEUEAN ve MALICUN denilen üç ada vardır. AMENUAN³⁶⁹ denilen büyük bir şehre ulaşmak için bu körfezi geçtim. Çok büyük ve kalabalık bir krallık; toprakları iyi olduğundan insanları her şeyi buradan tedarik ediyor ama dinsizler, putlara tapıyorlar. Bu krallığın AMENUAN (ki kralın taç giydiği ve her daim ikamet ettiği şehirdir), GORAN, ASÇIDA, COLOGANE, BENATEO, VNDA, GAGONA ve CANBEN isimli sekiz büyük şehri vardır. Kralın, üzerinde bir resmin yer aldığı beyaz bir bayrağı vardır.

AMENUAN Krallığı'ndan dünyevi cennetin orada olduğu söylenen Antarktika [Güney] Kutbu'nun yüksek dağlarından doğan EUFRATES³⁷⁰ Nehri'nin bir kolu geçmektedir. EUFRATES Nehri üç kola ayrılır. Bir kolu AMENUAN Krallığı'nın ortasından geçerken,

369 Miniana ve Amina, Kong Dağları'nın kuzeyindeki bölgeler. [Kong Dağları, Afrika'nın doğusundan batısına aralıksız uzandığına inanılan hayali dağlardır. Doğu kısmına Ay Dağları denilen bu hayali dağ sırasını Louis-Gustave Binger yaptığı çalışmalarla haritalardan silmiştir. (ç.n.)]

370 Nil Nehri. Dünyevi cennet Afrika'daysa, o hâlde burada da bir Fırat Nehri olmalıdır. Ama Fransiskan keşişin daha sonra göstereceği üzere, kendisi bunun Mezopotamya'daki Fırat Nehri olmadığını farkındadır. Her iki nehrin de aynı isme sahip olduğunu varsayıyor. C. R. M.

diğer iki kolu da tüm krallığın etrafından dolandır. Bazı yerlerde genişliği iki günlük yolculuğa erişir. Bu büyük nehri geçtiğimde, ilk olarak son derece kalabalık kıyılarında uzun bir yolculuk yaptım.³⁷¹ “Haç’ın Hizmetkârı” anlamına gelen bir kelime olan ABDESELİB İmparatorluğu’nun başkenti GRAÇIONA denilen büyük bir şehre geldim. ABDESELİB, Nübye ve Etiyopya Kilisesi’nin savunucusudur; Nübye ile Abyssinia Patriği, Hristiyanlara ait pek çok ülkeye ve şehre hükmeden PRESTE JUAN’ı [Rahip Kral John] savunur.³⁷² Ama cilt renklerine göre zencidirler ve vaftiz olmak için haç işaretini yakarlar. Fakat bu insanlar zenci olsalar da üstün dimağa sahip akıllı, anlayışlı ve bilgilidirler. Toprakları her türden bitkiye ve dünyevi cennetin orada olduğu söylenen Antarktika [Güney] Kutbu’nun yüksek dağlarından doğup gelen mükemmel sulara sahiptir. Bana, kadirgası AMENUAN’da karaya oturan ve kurtarılan Cenevizlinin buraya getirildiğini söylediler.³⁷³ Kaçan diğer kadirganın başına ne geldiği asla öğrenilemedi. İmparator ABDESELİB’in³⁷⁴ nişanı, aşağıdaki şekle benzer üzerine haç eklenmiş beyaz bir bayraktır.

GRAÇIONA (S)

371 Burası aslında Benue Nehri’dir.

372 Fransisken keşişin burada atıfta bulunduğu Rahip Kral Johannes efsanevi bir Hristiyan hükümdardır. Adına Orta Çağ’daki pek çok eserde rastlanır. Aslında Asya’da hüküm sürmesi gereken, büyük, zeki ve büyü sahibi olduğu söylenen kralın başkentinin önceleri Hindistan’da bir yerlerde olduğu düşünülmüş fakat XIV. yüzyıl esnasında efsanevi Rahip Kral Johannes’in hükümrانlığı Afrika’ya taşınmış ve nihayetinde Abyssinia’nın, (Habeşistan, Etiyopya İmparatorluğu) Hristiyan kralını tanımlar hâle gelmiştir. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 395. (ç.n.)

373 Graverg de Hemso’ya (Ann. Di Geog.) göre 1281’de, Hindistan’a gitmek için Vadino ve Guido de Vivaldo kumandasında, iki kadirga Ceneviz’den yola çıktı. Bunlardan biri Menam denilen bir Etiyopya şehrine ulaştı, mürettebatı esir edildi ve hiçbiri geri dönmedi.

374 Abd-el-Selib. Barth, 1385’te Bornu’yu fetheden, Çad Gölü’nün güneyinde yaşayan nüfuzlu bir zenci yöneticiden -Abdü’l-Celil- bahseder. Espada, Fransis-kan’ın Abdelselib’nin bu adam olma ihtimalini öne sürmüştür.

Bu imparatorluğun şehirlerinin isimlerini öğrenemediğim için GRAÇIONA şehriden ayrıldım, birçok toprak ve şehirlerden geçerek Nübye ve Etiyopya Patriği PRESTE IOHAN'ın her daim ikamet ettiği MALSA³⁷⁵ şehrine geldim. Yolda daima kalabalık ve bereketli topraklara sahip EUFRATES Nehri'nin kıyılarından gittim. MALSA'ya vardığım zaman bir süre orada kaldım çünkü her gün olağanüstü şeyler gördüm ve işittim.³⁷⁶ Dünyevi cennetin neye benzediğini araştırdım; bilge kişiler bana oranın Ay'ın bulunduğu küreye yaklaşacak kadar yüksek dağlardan oluştuğunu, herkesin onları göremeyeceğini, giden yirmi kişiden sadece üçünün onları görebileceğini ve bu dağlara tırmanan kimseyi duymadıklarını söylediler. Onu doğuda gördüğünü söyleyen kişilerle birlikte batıda (güneyde) gördüğünü söyleyen kişiler de var. Onu, güneş ikizler burcundayken güneyde gördüklerini, güneş oğlak burcundayken ise doğuda gördüklerini söylerler. Anlatmaya devam ederek bana, bu dağların çok derin denizlerle çevrili olduğunu, o sulardan dünyanın gördüğü en büyük dört nehrin aktığını söylediler. Bu nehirlerle TIGRIS,³⁷⁷ EUFRATES,³⁷⁸ GION³⁷⁹ ve FICXION³⁸⁰ diyorlar.³⁸¹ Bu dört nehir, tüm Nübye'yi ve Etiyopya'yı suluyor. Bu nehirlerden gelen sular o kadar yüksek bir ses çıkarıyorlar ki iki günlük yolculuk mesafesinden duyulabiliyor. Bunlara yakın yerlerde yaşayanların hepsi sağır ve suların çıkardığı yüksek ses nedeniyle birbirlerini duyamıyorlar. Ve güneş bu dağlar üzerinde gece, gündüz fark etmeksizin daima ışıltıyor. Bunun nedeni o dağların yarısının ufkun üstünde, diğer yarısının da ufkun altında olmasıdır. Böylece dağların zirvesi asla ne soğuk ne karanlık ne sıcak ne kuru ne de nemli

375 Melée veya Melli.

376 *Desquelles nous ne faisons nulle mention, pour doute que ce ne semblait au listant estre mensonges.* BONTIER. (Ter. Şüphesiz dinleyene yalan gibi geleceğinden bunların hiçbirine değinmiyoruz.)

377 Dicle Nehri.

378 Fırat Nehri.

379 Gihon Nehri.

380 Pişon Nehri.

381 Bunlar belki de söylentilere dayalı olan Nil ve Kongo Havzası'nı oluşturan göllere, yani (Albert) Edward, Tanganyika, Nyassa (Malavi) ve Victoria (Nyanza) göllerine yapılan muğlak bir göndermedir. Bu göllerin kesin yerleri bundan ancak yüzyıllar sonra tespit edilebildi. Aslında Superior Gölü'yle beraber dünyadaki en büyük tatlı su göllerinden biri olan Victoria (Nyanza) Gölü, Nil Nehri'nin kaynağını arayan J. H. Speke tarafından 1858'de keşfedilinceye kadar bilinmiyordu. *National Geographic*, 1917 (Temmuz-Aralık), Sayı: 32, s. 395. (ç.n.)

oluyor. Hep ılıman sıcaklıklarda bulunuyor. İster hayvan ister bitki olsun, hiçbir şey ne çürüyor ne de ölüyor. Bana kehanet ve büyüyle ilgili yıldızların sırlarını, şifalı otların, bitkilerin ve minerallerin faydalarını anlattılar ve de daha nice olağanüstü şeylere şahit oldum. Grekler bu yere ORTODOXIS, Yahudiler GANHEDEN ve Latinler de PARAISO TERRENAL³⁸² diyorlar çünkü havası her zaman iyi bir sıcaklığa sahip. PRESTE IOHAN'ın nişanı, üzerinde siyah bir haç ve bu haçın her iki yanında birer kanca bulunan beyaz bir bayraktır. Çünkü Nübye ve Etiyopya'da iki imparator vardır. Biri GRAÇIO-NA İmparatoru, diğeri de MAGDASOR İmparatoru'dur.

RAHİP KRAL JOHN (S)

RAHİP KRAL JOHN (N)

RAHİP KRAL JOHN (R)

[NİL]

PRESTE IOHAN'ın ikametgâhı³⁸³ MALSA şehrinden ayrıldım ve doğuya giderek NILLO Nehri'ni geçtim. AMOC, ARAOC, SARMA, OÇA, MORANIA, VYMA, GABENCOLIC, GLAOC denilen şehirlerle ve bunlardan başka pek çok kasabayla karşılaştım. GION Nehri'nü iki defa geçtim ve sonunda MAGDASOR adlı büyük şehre ulaştım. Burası birçok şehir, kasaba, kale, köy ve buna ek olarak Nübyeli Hristiyanlarla dolu olan bölgelere sahip büyük bir imparatorluktur. Bu MAGDASOR İmparatorluğu'nun tamamı, dünyevi cennetin etrafını saran derin denizlerden gelen, birine GION, diğere PISON adı verilen iki nehirle sarmalanmış durumdadır. Başka bir taraftan, karanın içine kırk günlük yolculuk mesafesi kadar giren JUDEA Denizi'nin bir körfeziyle sınırlanmıştır. MAGDASOR

382 Dante de aynı zamanda cenneti güneyde, uzak bir yere koyar. *Inferno*, canto XXXIV. [Ebedi Cennet (ç.n.)]

383 Fransisken Seyyah Rahip Kral John'un Abyssinia'da [Habeşistan, Etiyopya] olduğunu söyleyen ilk kişidir. C. R. M.

şehrinde bana, daha önce bahsi geçen iki galeass³⁸⁴ ile babasını aramak için gelen ve SOR LEONIS dedikleri bir Cenevizliyi anlattılar. Onu, şerefine yaraşır şekilde konuk etmişler. Bu SOR LEONIS babasını aramak için GRAÇIONA İmparatorluğu'na gitmek istemiş ama MAGDASOR İmparatoru buna rıza göstermemiş. Çünkü yol tekinsiz ve tehlikeliymiş.³⁸⁵ Nübye ve Abyssinia toprakları çöllerle kaplı olmasına rağmen üzerinde insanların yaşadığı 154 bölge vardır. O kadar büyüktür ki dünyanın tüm yüzeyinin dörtte birini kaplar. MAGDASOR İmparatoru'nun nişanı, üzerinde siyah bir haçın bulunduğu beyaz bir bayraktır.³⁸⁶

[AFRİKA (VE KIZIL DENİZ)]

MAGDASOR İmparatorluğu'ndan ayrıldım ve GION boyunca doğuya gittim. Bu imparatorluğun sınırında, GION Nehri iki kola ayrılır. Bir kolu güneye doğru giderek Hint Okyanusu'na ulaşır. Bu koldan ayrıldım ve sağa giden diğer kolu takip ettim. Bu kolda çok uzun bir süre yolculuk yaptım. O kadar farklı inançlara, geleneklere ve göreneklere sahip insanlarla karşılaştım ki anlatması çok uzun sürer. En sonunda karanın beş günlük yolculuk mesafesi kadar içine giren Hint Okyanusu'nun bir körfezine geldim. Bu körfezde ZINZIBAR,³⁸⁷ ALCUBIL³⁸⁸ ile (içlerinde en büyüğü ve en kalabalığı) ADEN³⁸⁹ dedikleri üç adet büyük ada vardır. Arabistan'ın karşısında bulunan bu sularda Kızıl Deniz başlar ve batıya doğru kırk günlük yolculuk mesafesi boyunca uzanır. Kıyılarında pek çok şehir, kasaba ve köy vardır. Gemiler Hindistan dönüşlerinde Aden'e gelirler. Burası, Aden Adası ile Aden Burnu arasında zengin bir şehir

384 Ticari kadirgalarından geliştirilen ve kadirgaların hızıyla kalyonların dayanıklılık ve ateş gücüne sahip olmaları için kullanılan askerî savaş gemisi. Türkçe olarak belki Kalyas kullanılabilir. (ç.n.)

385 Itinerario de Sorleone (Antoniotto da Nolla), 1281'de yapılan Ceneviz keşif seferine yönelik bölümler içermektedir. İki kadirganın kumandanları Vadino ve Guido de Vivaldo'ydu. Kadirgalardan birinin mürettebatı, Guinea açıklarındaki Menam'da ele geçirildi.

1291'de Teodosio Doria ve Ugolino de Vivaldo kumandasındaki iki kadirga Guinea sahilindeki Amenuan'a ulaştı.

386 Dongola bayrağıyla aynıdır.

387 Kopya edenin Acibar veya Sokotra Takımadaları'nın meşhur olduğu alove üzerinde yaptığı bir hata. C. R. M.

388 Huriye Muriye Adaları [جزر خوريا موريا Khuriya Muriya Islands (ç.n.)]

389 Yarımada.

olduğu için mallarından onda birlik bir vergi verirler. Buradan sonra geçilmesi gereken çok dar bir geçit vardır. Gemiler buradan Kızıl Deniz'e girerler ve CALDEA kralına ait SACAM³⁹⁰ dedikleri bir şehirde yüklerini indirirler. Kızıl Deniz'in kıyılarında, eski dönemde krallığa başkentlik yapan ve ALBACIO³⁹¹ denilen bir şehir vardır. Burada mallarını EGIPTO ve DAMASCO'ya gitmesi için indirilen, mallar develer aracılığıyla karadan götürülür. Kızıl Deniz ARABIA ve CALDEA sahilleri boyunca uzanır ve EGIPTO Çölü'ne kadar gider. Kıyılarında pek çok şehir ve beylik vardır. Bunların başlıcaları: CHOS,³⁹² (TRA)LIDBO,³⁹³ MADE,³⁹⁴ AXIONGEBEL,³⁹⁵ GIDE,³⁹⁶ SERAYN,³⁹⁷ SACAN,³⁹⁸ YUDE,³⁹⁹ ADROMAR,⁴⁰⁰ RASAQUIPIZ,⁴⁰¹ MECA'dır.⁴⁰² Kızıl Deniz'e böyle denmesinin sebebi, dibinin kırmızı topraktan oluşmasıdır ki bundan dolayı suyun rengi kırmızı olur. Yahudiler, Mısır'da Kral FARAON'un [Firavun] esaretinden çıkararak bu denizden geçmişlerdi. Böylece CALDEA'ya girmiş bulunuyorum. Bu bölgenin etrafı, TORO⁴⁰³ Dağları'ndan çıkan iki büyük nehirle çevrelenmiştir. Bu nehirlerden birine CUR,⁴⁰⁴ diğerine EUFRATES adı verilir ama bu Nubia'daki değildir. Bu nehirlerin her ikisi, Karadeniz dedikleri körfezde Hint Okyanusu'yla buluşurlar. Yahudiler buraya İran Denizi derler. Caldea zengin, kalabalık ve bereketli bir yerdir. Bilinsin ki bu vilayette AGRO DE SENABAR⁴⁰⁵ denilen büyük düzlüğün merkezinde devlerin inşa ettiği Babil Kulesi vardır. Yine burada NABUCODONUSOR'un hükümdar olduğu, yok edilen büyük BAUILONIA⁴⁰⁶ şehri vardı. BAUILONIA'nın halkı ikiye bölündü. Bir kısmı BALDAQUE vilayetindeki soylu şe-

390 Sevakın.

391 Abyssina'nın muhtemelen bozulmuş hâli.

392 El-Kusayr.

393 Aydağ.

394 Mader, Afrika sahili.

395 Ezion Geber.

396 Cidde.

397 Seray (Seraye), Arabistan sahili.

398 Sevakın.

399 Kidan, Arabistan sahili.

400 Hadramut.

401 Ras Quipal.

402 Mekke.

403 Tarsus.

404 Kür (Kura), Dicle yerine yapılan bir hatadır.

405 Şinar.

406 Babil.

hir BANDACHA'ya yerleşti.⁴⁰⁷ Diğer kısmı da şimdi EGIPTO SOLDANI'nın ikamet ettiği Mısır ALCAARA'sındaki ALCAARA DE BAUILONIA'ya gitti⁴⁰⁸. EUFRATES'in bir kolunu geçtim ve onların BANDACHO dedikleri büyük bir şehrin bulunduğu BALDAQUE vilayetine girdim. NABUCODONUSOR, bu vilayetlerin kralıydı.

[ARABİSTAN VE MEZOPOTAMYA]

BANDACHO'dan ayrıldım ve Büyük ARMENIA Hükümdarı İmparator MERLINUS TARTARUS'un taç giydiği⁴⁰⁹ MESOPOTANIA'ya gittim. Buradan da MONTFALCON dedikleri bir şehre geldim. Bu yerde CUR Nehri, ANSERA dedikleri büyük bir ada oluşturur ve bu adada büyük bir şehir vardır. Bu nehrin ilerisinde, sodomi günahı yüzünden yok edilen NINIUE⁴¹⁰ şehrinin kalıntıları vardır. Bu bölge çok engin topraklara, pek çok şehre ve köye sahiptir. EUFRATES ve CUR⁴¹¹ denilen iki büyük nehirle tüm etrafı sarılmıştır. Kızıl Deniz'in sınırlarından AQUYSIO'ya⁴¹² kadar uzanan bir mesafede İran Körfezi kıyılarına kadar farklı bayraklar veremeyiz. Çünkü CALDEA ve BALDAQUE'nin hepsi tek bir beye aittir ve hepsi tek bir bölgededir.

ANSERA Adası'ndan ayrıldım, CUR Nehri'ni geçtim ve ARABIA'ya gelene kadar çok uzun bir yolculuk yaptım. Çok geniş bir toprak parçasını geçerek MOHAMAT'ın doğduğu AL MEDINA⁴¹³ şehrine vardım. Oradan, MOHAMAT'ın yasasının ve ahdinin, kalamit taşından [mıknatıs taşı] yapılmış bir evin içinde, demirden bir sandıkta bulunduğu MECHAN'a⁴¹⁴ gittim. Bu özelliğinden dolayı o sandık havada durmaktadır, ne yükselir ne de alçalır. MECHAN, Arapların imparatorluğunun başkentidir. Nişanı, üzerinde altın sarısı Arap harflerinin bulunduğu kırmızı bir bayraktır.

407 Baldaque ve Bandacha sözcüklerinin ikisi de Orta Çağ'da Batılıların Bağdat için kullandıkları terimlerdir.

408 Kahire yakınlarındaki antik Babilonya şehri.

409 Bu, Bağdat'ı 1258'de alan Cengiz Han'ın torunu Hülâgü Han olabilir.

410 Antik Ninova kenti.

411 Dicle.

412 Keşm Adası.

413 Medine.

414 Mekke.

MEKKE (S)

MECHAN'dan ayrıldım ve Hint Okyanusu kıyısında yer alan, onların FADAL⁴¹⁵ dedikleri, çok büyük ve zengin bir şehre gelinceye değin ARABIA Krallığı'nın içine doğru seyahat ettim. Bir süre orada kaldım. Daha sonra bir gemiye binerek yola çıktım, çok büyük ve kalabalık SICOCRA⁴¹⁶ adlı bir adaya geçtim. Bu adada, yine SICOCRA denilen büyük bir şehir vardır ve Arabistan kralının yönetimindedir. Hindistan'dan baharat yüklü olarak gelen gemiler bu adaya uğrarlar. Üzerine Arapça harflerin yer aldığı kırmızı bir bayrağı vardır.

SOKOTRA (S)

[İRAN KÖRFEZİ, HİNDİSTAN VE ADALAR]

SICOCRA Adası'ndan ayrıldım ve aynı zamanda Karadeniz de denilen, Percicun Denizi'nin ağzındaki körfezde bulunan ve ENRRO denilen başka bir adaya geldim. Bu körfezde insanlar esmeramber toplarlar. ENRRO Adası⁴¹⁷ Arabistan kralına aittir. Körfezde, rüzgâra karşı kuzeye doğru gittik ve denizin suyunun kan kadar kırmızı olduğunu gördük. Yolculuğumuza devam ettik ve başka iki adaya geldik. Bunlardan birine AQUISIO⁴¹⁸ deniliyor ki içinde aynı isme sahip bir şehir bulunur. Diğer adaya HORMIXIO⁴¹⁹ de-

415 Ras Fartak ?

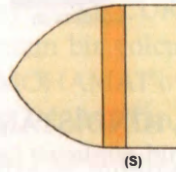
416 Sokotra Adası.

417 Suto?

418 Keşm Adası.

419 Hürmüz.

niliyor; onun içinde de bu isimde bir şehir var. İran İmparatorluğu ve Yüce BENAÇAYT Sultanı Beyliği bu iki şehre kadar uzanır. Bu körfezden ayrıldım ve buhur topladıkları SABBA⁴²⁰ vilayetine girdim, GOLFATHAN dedikleri büyük bir şehre vardım. Ondan sonra EGEPTA ve CABAT'a⁴²¹ gittim ki buralar da büyük ve bolluk içinde şehirlerdir. Ama buralara TATARLAR'la⁴²² "birbirinize zarar veremeyin" emri hariç Tanrının buyruklarından hiçbirini yerine getirmeyen dinsiz insanlar yerleşmiştir. Ben de SABBA'dan ayrıldım ve bir süre kaldığım HORMICHIO şehrine geri döndüm. Daha sonra bazı tüccarlarla çok uzun bir mesafe seyahat ettim ve Hindistan kralına ait DELINI⁴²³ İmparatorluğu'na geldim. Ziyaret ettiğim şehirlerin sayısı dokuzdu ve onlara NONCLA, CHEQUIMO, DEMONELA, COXIMOCHA, GRANBAET, GANARRAC, MAHOBAR, GOMAR ve COLON deniyordu. LINI Krallığı'nda biber, zencefil, sarısabır ve başka pek çok baharat çok miktarlarda yetiştiriliyor ve tüm dünyaya gönderiliyor. Kumlu Hindistan⁴²⁴ dedikleri vilayette insanların rengi siyahtır. Türk yayları kullanıyorlar. Hafızaları güçlü, her türlü bilgide mahir insanlardır bunlar. Kralın nişanı, üzerinde altın sarısı, diklemesine bir şeridin yer aldığı beyaz bir bayraktır.

DILINI Krallığı'ndan ayrıldım ve Hint Okyanusu'nun diğer kıyısındaki krallık VIGUY'a⁴²⁵ girdim. Burası, çok zengin ve her türlü ürünün kolaylıkla bulunduğu bereketli bir ülkedir. Burada ziyaret ettiğim şehirler: PANONA, FRAMISIA, TUSI, ARTILLO, CORSA,

420 Arabistan'daki Saba?

421 İran Körfezi'nin Arabistan tarafında bulunan yerler.

422 Orta Çağ'da Moğollara Batılıların taktığı isim. Günümüzdeki anlamıyla Tatarları işaret etmemektedir.

423 Delhi.

424 Sind ve Rajputana. C. R. M.

425 Bijaye-nagar? veya Narsinga. C. R. M. [Fransiskan'ın Viguy Krallığı ile bahsettiği yer bilinmemektedir. (ç.n.)]

RUSNA, ARMONEA, ANDROUAR, MONCASPI ve PASCAR. Bu krallığın ötesinde, Hindistan Okyanusu'nda, içinde büyük ve zengin bir şehrin olduğu SAGELA⁴²⁶ denilen bir ada vardır. Bu adada altının, gümüşün, diğer metallerin ve yakutların çok büyük; diğerlerininse daha küçük boyutlarda çıkartıldığı yerler vardır. Bu krallıkta BAXAJA denilen büyük bir şehrin yer aldığı bir dağ bulunuyor. Bu dağda metallerin çıkartıldığı başka yerler de mevcuttur. Bu dağdan da çok büyük zümrütler çıkartırlar. Bu krallık, ARMALEC⁴²⁷ İmparatorluğu, LINJ Krallığı ve Hint Okyanusu'yla sınırdadır. Hint Okyanusu, Büyük Doğu Denizi'ne bağlanan bir koldur. Bazıları onun Batı Denizi'ne kadar tüm dünyayı kapladığını söylerler. Bilge kişiler, Antarktika [Güney] Kutbu'na kadar uzanan, tüm dünyanın onda birini kaplayan büyük bir kara parçasının varlığından bahsederler. Bilge kişilerden öğrenildiğine göre denir ki Güneş, siyahî olan Antipodes⁴²⁸ halkının başlarının üzerinden geçmek için Oğlak Burcu'na [dönencesine?] geldiğinde, bu insanlar güneşin yüksek ısısından yanarlar. Ama bu yer aynı zamanda Antarktika [Güney] Kutbu'ndan gelen pek çok suyun da olduğu bir yerdir. Bilge kişiler JAVA Adası'na komşu olan bu topraklara TRAPOUANA⁴²⁹ derler ve burası, Hint Okyanusu'nun bir parçası olduğu, tüm dünyayı saran Büyük Deniz'in bir koluyla beraber batıya uzanır. JAVA ve TRAPOUANA adalarında 45 geniş diyar vardır ve bunların büyük bir kısmı, güneşin sıcaklığından dolayı ıssızdır. Ama insanların yaşadığı yerlerde çok büyük miktarlarda biber ile birçok baharat toplanır. Burada efsanevi büyük griffin⁴³⁰ ve 'cockatrice'ler⁴³¹ vardır. Kralın nişanı, üzerinde altın sarısı bir asa bulunan beyaz bir bayraktır.

Bundan sonra VIGUY Krallığı'ndan ayrıldım ve Hint Okyanusu'nun bir körfezini geçtim ki onlar bu körfeze BENGALA Körfezi

426 Seylan (Sri Lanka) Adası.

427 Bengal.

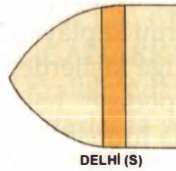
428 Coğrafi olarak dünya üstündeki herhangi bir noktanın, dünyanın diğer tarafındaki karşıtı. Örneğin İber Yarımadası'nın antipodu neredeyse Yeni Zelanda'ya denk gelmektedir. Bununla beraber Orta Çağ'da Hristiyan din adamları güney yarım kürede kimsenin yaşadığına inanmamıştır. Bununla beraber antipodlarda yaşayan insanlardan bahsedilirken, buralarda yaşayanlar anlamına gelen Antichthones sözcüğü kullanılmıştır. (ç.n.)

429 Sumatra. Aslında Seylan için kullanılan Tagrobana ismi, Orta Çağ'da sıklıkla Sumatra için kullanılır hâle gelmiştir. C. R. M.

430 İnsan kafalı, aslan vücutlu, kartal kanatlı, dört ayaklı efsanevi yaratık. (ç.n.)

431 Horoz başlı, iki ayaklı bir ejderha ya da yılan şeklinde olan efsanevi yaratık. (ç.n.)

derler. Çünkü buranın kıyısında ARMELEC İmparatorluğu'nun başkenti BENGALA dedikleri bir şehir vardır. Oradan, Hint Okyanusu kıyısında yer alan OXANAP⁴³² Krallığı'na geçtim. Bu krallığın dört şehri vardır. Bunlar, MOROA, CORTOMAR, SORFAXA ve XALOAC'tır.⁴³³ Bu XALOAC, CATAYO İmparatorluğu'nun sınırındadır. OXANAP kıyıları boyunca deniz yeşildir. Burası, OXANAP ve JAVA Adası arasındaki Hint Okyanusu'nun bir koludur. OXANAP kralının nişanı, üzerinde altın sarısı diklemesine bir şerit bulunan beyaz bir bayraktır.

Oxanap Krallığı'ndan ayrıldım, birkaç tüccarla beraber bir gemiye bindik ve Yeşil Deniz'i geçtik. Hint Okyanusu'ndaki çok büyük bir ada olan JAVA Adası'na gelinceye kadar kırk gün boyunca denizde yolculuk yaptık. Bu adada çok büyük üç bölge vardır. Bunlardan birine MOGOLES Krallığı, diğerine JAUALES ve diğerine de MANBROT derler. Ada çok kalabalıktır fakat hiçbir şehri yoktur. Çünkü insanlar taşrada yaşarlar ve baharat, biber ve güzel kokulu reçineler toplarlar. Burası çok sıcak bir ülkedir. İnsanları siyahîdir ve efendileri bildikleri Cathay İmparatoru'na tapınırlar. Efendilerinin suretini, aşağıda görüleceği üzere bayraklarının üzerine işlerler.

JAVA'dan ayrılarak OXANAP Krallığı'na⁴³⁴ geri döndüm, geniş vilayetleri ve pek çok şehri olan ARMALEC Krallığı'na⁴³⁵ giden yola girdim. Ziyaret ettiğim şehirler şunlardır: İlki, dünyadaki en büyük şehirlerden biri olup kralların taç giydiği BYABALEC⁴³⁶ şehridirDi-

432 Burma?

433 Bago'daki Sarua ?

434 Burma?

435 Bengal? [Çağatay Hanlığı ? (ç.n.)]

436 Hanbalık (Pekin).

ğerleri ORGA,⁴³⁷ *balaxes*'in⁴³⁸ çıkartıldığı bir madenin bulunduğu BALAXIA,⁴³⁹ MENOAR, ALMODASI, LACERIA, NORANDA ve RAFANIA'dır. Bu imparatorluk LINI ve VIGUY krallıkları ile BENGALA Körfezi ve CATAYO İmparatorluğu'yla sınırdaştır. Bu imparatorluğun, üzerinde altın sarısı diklemesine bir şerit yer alan beyaz bir nişanı bulunmaktadır.

[ÇİN VE ORAYA GİDEN YOL]

ARMALEC İmparatorluğu'ndan ayrıldım ve kara yoluyla hayvan sürülerine sahip insanlarla dolu, oldukça kalabalık bir ülkede çok uzun bir süre yolculuk ettim. Fakat bu ülkede ne şehir ne de kasaba vardı. Çünkü insanların hepsi taşrada yaşıyordu. Sonunda CATAYO İmparatorluğu'na vardım. Burada tüm şehirler, Hint Okyanusu'yla birleşen Doğu Denizi'nin kıyılarında yer almaktadır. Bu deniz resiflerle ve adalarla doludur, denizin daha da doğusunda kara olduğuna dair hiçbir emare yoktur. Tıpkı Batı Denizi'ndeki gibi sadece su vardır. CATAYO, İspanya hattında, dünya yüzeyinin son noktasıdır. Batıda ARMALEC İmparatorluğu, doğuda Doğu Denizi, kuzeyde TARTARIA'nın etrafını saran MONTES CASPIOS⁴⁴⁰ ile sınırdaştır. CATAYO'nun bildiğim şehirleri SOLIN, GODIANA, MAGODIANA, MORROSIA, FACOLISIA, DARDASAN, TORDAOR, BOCARDA, ASCANIA ve LONGAUSIA'dır. Bu imparatorluk MONTES CASPIOS'tan doğan üç büyük nehirle sulanmakta ve pek çok kısma ayrılmaktadır. Bu nehirlerin en büyüğüne MAGOT denilmektedir. Bunun sebebi, TARTARIA'nın etrafını saran kapılardan MAGOT⁴⁴¹ Kalesi yakınlarından doğmasıdır. MAGOT Nehri, Yeşil Deniz'e dökülmektedir.⁴⁴² Diğer iki nehir Java Denizi'ne dökülür. Bu imparatora GOSMAN IMPARATOR MORRY ve Doğu'nun

437 Ulan Batur.

438 Yakut.

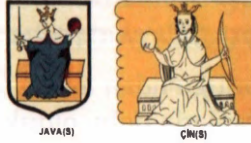
439 Badakshan.

440 Himalayalar, Altaylar, Mazanderan ve Kafkaslar da dâhil olmak üzere tüm Orta Asya dağları.

441 Hristiyan gelenekleri Gog ve Magog topraklarını Hazar Denizi'nin batısına yerleştirmiştir. Arap coğrafyacılar bunu daha kuzeye ve batıya taşımıştır. Marco Polo, onların ülkesini Hunların ülkesiyle bir tutmuştur. Eski Portolan haritasında Gog ve Magog hakkında merak uyandırıcı efsaneler vardır. Bianca (1436) İskender'in Yahudileri onların topraklarına mahkûm ettiğini yazar. C. R. M.

442 Sarı Irmak [Hoang Ho Nehri]

Hükümdarı GRAND CAN [Büyük Han?] derler. Nişanı, beyaz giysiler içinde, başında imparatorluk tacı bulunan, bir elinde Türk yayı, diğer elinde altın bir elma tutan imparatorun, oturur hâlde resmedildiği altın sarısı bir bayraktır.

CATAYO'ya giden iki yol vardır. Biri COSTANTINOPLA'dan başlar, Büyük Denizi⁴⁴³ geçer; LENTANA Denizi'nden⁴⁴⁴ AUEGA-ZIA topraklarına ulaşır. Oradan KRAL DAVID'in topraklarına varır ve Büyük ARMENIA'dan geçerek önce Demir Kapı'ya,⁴⁴⁵ sonra da SARA Denizi'ne⁴⁴⁶ ulaşır. Bundan sonra JANULA Adası'ndan, MONIMENTI Körfezi'nden⁴⁴⁷ geçerek TRASTARGO şehrine gelir. Buradan NORGANCIO'ya götüren yol takip edilir, MONTES CASPIOS dağları aşılıp CATO şehrine ve BOCARIN Krallığı'na⁴⁴⁸ varılır. Oradan itibaren, herhangi bir şehir veya kasabayla karşılaşılma-sızın CATAYO İmparatorluğu'na varıncaya değin tüm Asya geçil-melidir. Diğer yol Akdeniz'den başlar, CHIPRE Adası'nda Büyük ARMENIA'ya varır; oradan TURQUYA'da⁴⁴⁹ bulunan SAUASTO⁴⁵⁰ şehrinden geçer ve EUFRATES Nehri üzerinden ARGOT'a ulaşır. Bundan sonra MESOPOTAMIA İmparatorluğu'ndan geçilmeli ve AR Nehri'ne, oradan da İran İmparatorluğu'nda bulunan LA EGLE-SIA Krallığı'na ulaşılmalıdır. Daha sonra tüm İran geçilerek TORIS⁴⁵¹ şehrine varılır. SARA Denizi⁴⁵² sol tarafta tutularak ne şehri ne de

443 Karadeniz.

444 Azak Denizi.

445 Derbent.

446 Hazar Denizi.

447 Ölü Kültük Körfezi.

448 Buhara.

449 Türkiye

450 Sivas.

451 Tebriz.

452 Hazar Denizi.

kasabası olan SIRAS Krallığı boydan boya geçilir. Bunun ardından SARMAGANT Krallığı⁴⁵³ aşılır ve sürekli doğuya doğru yol alınır. Ta ki SÇİM Krallığı'na ulaşıncaya kadar. Bu SÇİM, yukarı Hindistan'da yer alan ve Doğu Denizi'yle sınırdaş, daha önce bahsettiğimiz SÇİM değildir. Zira bu SÇİM, CATAYO İmparatorluğu'yla sınırdaştır. Ama SÇİM'dan CATAYO'ya kadar ne şehir ne de kasaba vardır. Çünkü buradaki insanların hepsi arazi üzerinde yaşar.

CATAYO İmparatorluğu'ndan ayrıldım ve MAGOT Nehri'yle beraber kuzeye giderek altmış beş gün boyunca yolculuk yaptım. Bu sürede ne kasaba ne de şehir gördüm. Bu toprakların hepsi, hayvan sürüleriyle beraber yaşayan kabilelerle doludur. Üstünde ne taş ne de ağaç bulunan düzlük bir ülkedir; insanları ekmek yemez, sadece et yer ve süt içerler. Ama *ajonjoli*'ye benzeyen, *monos*⁴⁵⁴ dedikleri bir tohum ekerler. Yılın her mevsiminde ekilebilir, ekildikten kısa bir süre sonra filizlenir ve otuz gün sonra da hasat edilir. Bu mahsul, çok büyük miktarlarda yetiştirilir. Sütle pişirilir ve çok güzel bir yemek olur. Buradakiler bu yemeği hem yer hem de seyyah ve yolculara verirler. Bu kabilelerin o kadar çok atı vardır ki sayısızdır. (Bu atlar) arpa yemezler çünkü burada hiç arpa yoktur; sadece saman yerler. Sayılarının bu kadar çok olmasının nedeni iklimin uygun olmasıdır. Bundan sonra MONTES CASPIOS [Dağları'ndaki] MAGOT'ya ulaştım. Bilin ki bu dağlar ölçülemez yüksekliktedir ve bir denizden diğerine TARTARA'nın etrafını sararlar; sadece tek ve dar bir geçitleri vardır. Burada, baştanbaşa mıknaş demirinden yapılmış bir kale vardır. Çünkü doğa onu böyle var etmiştir. Kale bulutlara kadar uzanır. Dibinden MAGOT Nehri doğar. Diğer tarafta, onun kadar yüksek ve aynı taştan yapılan başka bir kale daha vardır ki ona da GOT⁴⁵⁵ denir. Kaleler o kadar yüksektir ki her birinde on bin adam ikamet edebilir. İki kalenin arasında *Demir Kapılar* vardır ve bunlar TARTARA'nın girişini kapatırlar. Bu dağların içindeki tüm topraklar taşın ve ağacın bulunmadığı koca bir düzlüktür. Ilıman

453 Semerkant.

454 *Phaseolus Mungo*. İbn Battuta'nın Mondj'u, küçük yeşil fasulye. ["Mâş: Bir cins burçaktır, (fiğ gibi). Munc (Mung): Bu da aslında mâşın bir türüdür. Ancak taneleri biraz daha uzunca, rengi ise çakır yeşilidir. Mungu, pirinç ve yağla pişirirler." Bkz. İbn Ebû Abdullah Muhammed İbn Battûta Tancî, *İbn Battûta Seyahatnamesi*, (Çev. A. Sait Aykut), Cilt: 2, Yapı Kredi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2004, s. 602. (ç.n.)]

455 Gog ve Magog Ezeiel XXXVIII'de geçmektedir. Mesheck ve Tubal'ın yöneticisi olan Gog, kendi bölgesinin kuzeyindeki yerlerden dışarı çıkabilmektedir. C. R. M.

bir iklimi vardır. Burada pek çok çeşit hayvan sürüsüne rastlanır. Uzunluğu yüz, genişliği yetmiş günlük mesafedir ve her taraftan MONTES CASPIOS [Dağları] ile çevrelenmiştir. Doğuda denizle sınırlanmış çok büyük, taşlık vadiler vardır. Bu TARTARIA'da, Tanrı'nın birbirinize zarar vermeyeceksiniz hükmü dışındaki emirlerini gözetmeyen sayısız kabileler vardır. Kendilerine çok güvenirler; hem yaya hem de süvari olarak harika savaşçıdırlar. O kadar ki İskender ne onları fethedebilmiş ne de dağları geçerek ülkelerine girebilmiştir. Çünkü bahsettiğim demir kapıları kapatmış, arkasında büyük kayalar koyarak kilitlemişlerdir ve orada çok uzun süre kapalı kalmışlardır. Nihayetinde bu engelleri kaldırarak dışarı çıkmışlar ve dünyanın büyük bir kısmını kendi adlarına fethetmişlerdir. Onların neslinden CATAYO İmparatorları çıkmıştır. Yine onların neslinden ayrıca ARMALEC, ARAUA ve MESOPOTAMIA imparatorluklarının, tüm İranlıların, SARA'yla beraber Türkler, Tartarlar, Sarazenler⁴⁵⁶ ve Gotların imparatorlukları da gelmiştir. Bazıları İbrahim'in, diğerleri de Moro dinine girmiştir. TARTARIA'nın bilge adamları Âdem'in 7000 yıllık dönemi tamamlandığında, tüm dünyanın efendisi olacaklarını ve yaşayan tüm insanları kendi kanunlarına ve iradelerine tâbi edeceklerini söylerler. Ama kesinlikle hiçbir dinleri yoktur ve "birbirinize zarar vermeyeceksiniz" hükmü hariç olmak üzere Tanrının emirlerinden hiçbirini gözetmezler. Etrafının çevrili olduğu bu TARTARIA, tüm dünyanın dörtte birini kaplar. Bu toprakların ortasında, TABASUM Denizi⁴⁵⁷ dedikleri büyük bir göl vardır. Bu topraklarda yaşayanlara Mogoles [Moğollar] denir ve bu topraklar MOGOLIN, TAGOJAR toprakları, GOT ve MAGOT'un toprakları olarak bilinir. Bu dağlar, CATAYO İmparatorluğu'nun sınırlarını çizer. MAGOT isimli kalede bir süre kaldım çünkü her gün olağanüstü şeyler gördüm ve duydum. TARTARIA'nın kuzey tarafı ALBIZIBI topraklarıyla sınırlanmıştır. Bu topraklar çöl ve insansız olsa da oranın bazı yerlerinde çiğ et ve balık yiyen iğrenç insanlar vardır. Köpekler gibi uzun yüzlere sahiptirler. Ama beyazdırlar ve yapmak istedikleri her şeyi yaparlar. Onlara SINOFALOS⁴⁵⁸ denir. Onlardan birini NORGANCIO şehrinde görmüştüm.

456 Haçlı seferleri döneminde Avrupalıların ve Hristiyanların Müslümanları tanımlamak için kullandıkları sözcük. (ç.n.)

457 Lob Gölü.

458 Cino-cefalos. Pisigani haritasında (1367) Tanais Nehri yakınlarında, onlar hakkında bir efsane yazılıdır.

Köpek Gibi Uzun Yüzlü İnsan Tasvirleri.

CATAYO İmparatorluğu'nda SARMAGANT,⁴⁵⁹ BOCARIN⁴⁶⁰ ve TRIMIC⁴⁶¹ krallıklarıyla sınırdaş olan ve SÇİM⁴⁶² denilen bir krallık vardır. Bu krallık Doğu Denizi'ne sınırdaş olan yukarı Hindistan içindedir. Ve bu Sçim Krallığı'ndaki büyük CAUCASUM Dağları Doğu Denizi'nden aşağı Hindistan'a kadar uzanır. TRIMIC Krallığı, pek çok pınar ve nehir kaynağına sahip olan dağlarla çevrilidir. Bu topraklar o kadar sağlıklı bir iklime sahip ve *agubilada*'dır⁴⁶³ ki burada doğan ve yaşayanların çok uzun ömürleri olur. Keskin kavrayışa ve iyi bir hafızaya sahiptirler, ilim bilirler ve dinin esaslarına göre yaşarlar.⁴⁶⁴ Dünyada, ilim ve bilgiye sahip ilk insanların bunlar olduğu ve İranlıların da bu şeyleri bunlardan öğrendiği söylenir. Bundan dolayı ne bilim de ne öğrenmede bir denkleri olmadığı için diğer tüm toplumlara kıyasla daha çok şerefi hak ederler. Zira diğerleri bilimde veya öğrenmede onlara eşit değildir. Bunun nedeni kasabaların ve büyük şehirlerin doğunun merkezinde bulunmalarıdır. Krallığın merkezinin böyle olmasının sebebi sahip oldukları ılıman iklimdir. İklimin böyle olması vücutlarını sertleştirmiş, iyi olan şeyler ruhlarına girmiş; onlara daha keskin bir kavrayış ve iyi bir hafıza vermiştir. Bundan dolayı daha büyük bir şerefi hak ederler.⁴⁶⁵ Buraların ötesinde, gündönümü hattına yakın yerde Hindistan halkı vardır. Onların ülkesi çok sıcaktır. Kasabalarının büyük bir kısmı deniz kenarında olup orada pek çok ada vardır. Böylece denizden nem

459 Semerkant.

460 Buhara.

461 Tibet (Elbeit).

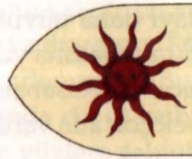
462 Hindiçin.

463 Veya *aguilada*, Arapçadan, *gialil*, büyük, etkileyici.

464 Tibetliler.

465 Bu kayıtlar, Tibetliler hakkında bir Avrupalının yaptığı ilk gözlemlerdir.

alan hava, kuruluğu ve sıcaklığı azaltır. Bu yolla güzel vücutlar ve hoş saçlı, zarif vücut şekilleri meydana gelir. Yalnızca sıcak hava bunlara imkân vermez; sadece siyah renkli insanları ortaya çıkartır. Yüksek Hindistan'ın etrafı MONTES CAUCASOS [Dağları'ndan] MARE SERICUM veya MARE CANSASUR denilen Doğu Denizi'yle sınırlanmıştır. Bu denizde MANZIE⁴⁶⁶ denilen büyük bir ada ile onun ötesinde PARADISUS⁴⁶⁷ diye bilinen başka bir ada daha vardır. Burada büyük bir körfez karanın içine girer ve Batı Denizi'ne kavuşuncaya kadar her yeri kaplar. Ona Hint Okyanusu derler. Bu denizin kıyılarında yüksek Hindistan, kumlu Hindistan ve Nübye'nin şehirleri vardır. Bu denizin suları, banyo suyu gibi ılıktır; içinde büyük balıklar vardır. Diğer iki krallık batıya doğrudur. Bunlardan ilkinde BABILONJA, ikincisine PERSIA denir. Bu krallıklarda yaşayanlar mutedil bir ırktır çünkü iklimlerin ortasında yer alırlar. Buralar iç ve dış tabiatın birbirine denk olduğu ve batı halklarının başladığı bir yerdir. Bundan dolayı burada yaşayanlar zeki, hafızaları kuvvetli olur, bilim ve öğrenmeyi, hükümet ve yasa yapmayı desteklerler. Sıcaklığın o kadar yüksek olmadığı batı taraflarında soyluluk hakları vardır. Doğuluların soyluları arasında ikinci sırada değerlendirilirler. Buna bağlı olarak beşinci iklimde yaşayan ve altıncı iklimi ele geçirip orada hüküm süren Romalılar, kanun, bilim ve öğrenme göz önüne alındığında diğerlerinin daha aşağısındadırlar. Sonuç olarak onlar mağrur, kibirli, kavgacı ve savaşçıdırlar. Ama ŞÇİM halkı,⁴⁶⁸ diğer hepsinden soyludur. ŞÇİM'da, CATIGORA,⁴⁶⁹ CEBIA, CUCI ve BACERTA denilen dört şehir vardır. ŞÇİM kralının nişanı, ortasında güneş resmi bulunan beyaz bir bayraktır.

ŞÇİM (S)

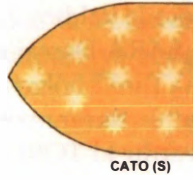
466 Marco Polo'nun Manji'si, Odorico da Pordenone'nin Manci'si.

467 Tayvan. M. B. K.

468 Şçim bir söylenti krallığı gibi görünüyor. Bengal ve Burma halkları hakkındaki bazı karışık hikâyelere yapılan bir gönderme olabilir. Varthema (s. 224) tarafından *Cini* olarak tanımlanan Siam olma ihtimali de bulunmaktadır. C. R. M.

469 Ho Chi Minh Kenti (Saygon)?

Bir süre kaldığım MAGOT'dan ayrıldım ve bazı refakatçilerle beraber 25 gün boyunca batıya, kralın her daim ikamet ettiği BO-CARIN şehrine doğru yolculuk yaptım. Bu şehir çok büyüktür ve yanından geçen nehrin⁴⁷⁰ kaynağı MONTES CASPIOS'tadır. Burada CATAYO'dan gelen tüccarlarla tanıştım ve beraber, CATO denilen başka bir şehre ulaşmak için 35 gün boyunca yolculuk yaptım. Bu şehir çok engin topraklara sahip bir krallığın başkentidir.⁴⁷¹ Ama kralın yaşadığı şehrin sakinleri hariç, buradaki tüm insanlar arazi üzerinde yaşarlar. Bu iki krallığın nişanı, üzerine pek çok beyaz yıldızın bulunduğu sarı bir bayraktır.

[BATI ASYA]

Cato Krallığı'ndan [Çin ?] ayrıldık ve hiçbir kasaba veya şehir görmeksizin çok uzun bir yolculuk yaptık. Buna rağmen üzerinde seyahat ettiğimiz ülke, insanlar ve hayvan sürüleriyle doluydu. Montes Caspios'un bir kolu olup, SARA Denizi'ne kadar uzanan bir dağa geldik. Bu dağ, 125 günlük yolculuk uzunluğundadır. Dağı, çok yüksek bir geçitten geçtik ve tekrar şehrin ve de kasabanın olmadığı bir ülkede çok uzun mesafe katettik. Ta ki UXBECO İmparatorluğu'nda⁴⁷² bulunan ve NORGANCIO⁴⁷³ denilen büyük bir şehre gelinceye kadar. Bu şehrin yakınlarında, MONTES CASPIOS'un bu kolundan doğan ve ORGANCIO olarak anılan büyük bir nehir akmaktadır. NORGANCIO kralının nişanı, üzerinde kırmızı renkli UXBECO'nun, SARA İmparatoru'nun⁴⁷⁴ işaretinin bulunduğu beyaz renkli bir bayraktır.

470 Ceyhun [Amuderya veya öz Türkçe ögüz (ç.n.)]?

471 Görünüşe göre Siberya'nın içinde veya ona sınırdaş olan bir bölge. C. R. M.

472 Özbek Şah 1292'de doğdu ve 1341'de öldü. 1376'daki Catalan haritasına göre imparatorluğu Dinyeper Nehri'nden Ural Dağları'na kadar uzanıyordu.

473 Harzem veya Hive.

474 Hazar Denizi'ndeki.

SARAY (S)

NORGANCIO'dan ayrıldık ve 30 gün boyunca hiçbir şehir veya kasaba görmeksizin seyahat ettik. Ama güzergâhımızda bol miktarda süt, et ve *monos* vardı. Ondan sonra SARA Denizi'ne RANSINLIA⁴⁷⁵ dedikleri bir şehre geldik. Bu şehir MONIMENTI Körfezi'ndedir.⁴⁷⁶ Bir süre orada kaldım. Ardından COMAN⁴⁷⁷ Hristiyanlarının bir gemisiyle, SARA Denizi'nde seyahate başladım ve İran İmparatoru VNASCAYT'ın⁴⁷⁸ bölgesinde yer alan, GODASPA denilen bir şehirde demir attık. Buranın ötesinde denize dökülen ve TIGRIS denilen bir nehir vardır ki TORO Dağları'ndan doğar. İran İmparatoru'nun topraklarının ortasında yer alan TORO Dağları'na gelinceye kadar nehri takip ettim. Bu dağlardan doğan dört büyük nehirden birine TIGRIS derler. Bu nehir, İran İmparatorluğu'na ait, GODASPA ve SARMAGANTE denilen iki şehir arasından SARA Denizi'ne girer. Diğerine CUR⁴⁷⁹ denir; bu da İran'ın içinden geçer ve kıyılarında pek çok şehir vardır. TORO Dağları yakınındaki krallığa EGLESIA denir ve Ermeni Hristiyanlarla meskûndur. Diğer şehirleri MALASCORT,⁴⁸⁰ NASOL,⁴⁸¹ ORBE,⁴⁸² SUSCAR, MAXATE,⁴⁸³ MAHUMEN,⁴⁸⁴ BRASAR⁴⁸⁵ ve Karadeniz kıyısındaki AQUISIO'dur.⁴⁸⁶ EUFRATES denilen üçüncü nehrin kıyılarında ARGOR, NEGA, CAMAC, ALARGEIO ve MALAXIA vardır. Bu nehir üç kola ayrılır. Biri Kızıl Deniz'e⁴⁸⁷ gider, diğeri Arabistan'dan geçerek Kara-

475 Astrahan.

476 Mertyuoy. [Günümüzde Ölü Kültük Körfezi (ç.n.)]

477 Don Nehri'nin sağ kıyısında.

478 1317'den 1335'e kadar İran'ın Moğol hâkimi Olcaytu'nun oğlu Ebû Said Han Bahadır.

479 Kür (Kura) Nehri.

480 Malazgirt.

481 Musul.

482 Erbil.

483 Madjar.

484 Muhammere (Hürremşehir).

485 Bussora (Basra ?)

486 Keşm Adası.

487 1321'deki Sanudo mappemonde'sinde gösterilmiştir.

deniz'e ulaşır ve üçüncüsü de DAMASCO ve JAFET topraklarından geçerek Akdeniz⁴⁸⁸le buluşur. Dördüncü nehre SURMENA denilir ki TORIS ve JORGANIA'dan geçerek TRAPESONDA yakınlarında MARE MAYOR'a dökülür. Ondan sonra TORO Dağları'ndan ayrıldım. NUH'un Gemisi'nin, tufandan kaçarken vardığı Büyük ARMENIA'nın dağlarını görmeye gittim. Bu dağ beyaz kristale benzeyen kaya tuzundandır. Dünyadaki en yüksek dağlardan biridir. Pek çok kez denense de hiç kimse zirvesine çıkamamıştır. Bu dağlar İran İmparatorluğu'ndadır. Ülkenin her yeri, imparatorun muhafızları Ermeni Hristiyanlarla meskündür. İmparator onlara çok güvenir. İmparator da onlar tarafından çok hürmet ve saygı görür. İmparator da onları takdir eder. Burasının toprakları bir ülkenin sahip olabileceği bütün zenginliklerle doludur. Bu kadar bolluk içinde yaşayabilmek için tüm insanlara ve zenginliklere sahip olmalıdır. Nuh'un Gemisi'nin bulunduğu, kendi gözümle de gördüğüm ancak tamamen tahrip olmuş Ermenistan Dağları'nın tasviri böyledir.

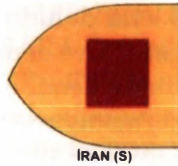
Nuh'un Gemisi Tasviri.

ARMENIA'dan ayrıldım ve büyük TORIS⁴⁸⁹ şehrine geldim ki burası İranlıların imparatorluğunun başkentidir. Dünyadaki en muhteşem ve zengin şehirlerden olup ılıman bir iklime sahiptir. Bunlardan dolayı İranlılar tüm bilimlerde bilgili ve hünperlidirler. Yıldızları okuma ilminde de mahir olup derin yıldız bilgileri vardır. İran imparatorunun nişanı, ortasında kırmızı bir kare bulunan, sarı bir bayraktır (Levha, XVIII, 80).

488 1376'daki Pisigani ve Catalan haritalarında gösterilmiştir.

489 Tebriz.

İran'da çıkan iki pınarın her biri 12 mil genişliğinde birer göl oluşturur ve her bir gölden tüm İran'ı boydan boya geçen birer nehir doğar. Pınarlardan birine MARSARGIS,⁴⁹⁰ diğerine MARCARGIS⁴⁹¹ derler. İki nehir birleşir ve Karadeniz'e dökülür. Kıyılarındaki şehirlerin isimleri ARGIS, CAPERTI, SALAMANCA, ORMI, CADE, BUXILA ve RASTELLO'dur. ARGIS Nehri'ni geçtim ve İran'ın büyük bir kısmında yolculuk yaptıktan sonra SALDANIA Krallığı'na, onun zengin ve soylu şehrine gittim. Kralının nişanı ortasında kırmızı bir kare bulunan sarı bir bayraktır.

[İRAN]

SALDANIA'dan⁴⁹² ayrıldım ve birkaç tüccarla doğuya doğru PREMUA DEL REY DE PERSIA denilen başka bir şehre, oradan da ABBA'ya gittim. Daha sonra İran İmparatorluğu'nun sona erdiği, Tartarların SARAX⁴⁹³ dediği AYRAS şehrine gelinceye kadar uzun bir seyahat gerçekleştirdim. Burası bolluk içinde, zengin ve çok eski bir şehirdir. Astronominin veya yıldız kanunlarının ilk kez bu şehirde keşfedildiği söylenir. Çünkü bu şehir İran'ın merkeziyle aynı hattadır. İran'da ziyaret ettiğim şehirler CASAR,⁴⁹⁴ SERRANS, THESI, SPAOR,⁴⁹⁵ JORJAMAN, SPALONERO, SALDANIA⁴⁹⁶ ve TORIS'tir.⁴⁹⁷ BESNACAYT, yani İran imparatoru, sayılan bu yerlerin sonuncusunda, TORIS'te taç giyer. İmparatorluğu SARA De-

490 Urmiye Gölü.

491 Van Gölü.

492 Sultaniye?

493 Şiraz.

494 Kazan.

495 İsfahan.

496 Sultaniye.

497 Tebriz.

nizi'nden HORMIXIO⁴⁹⁸ şehrinin bulunduğu İran Körfezi'ne ve MARE MAYOR'dan da AQUISIO'ya⁴⁹⁹ kadar uzanır ki burası da İran Körfezi'ndedir. Uzunluğu 125, genişliği de CUR Nehri'nden SIRAS şehrine 100 günlük yolculuk mesafesindedir. İran İmparatoru BENASCAYT çok büyük bir ordu topladı ve SARA İmparatoru UXBECO ile savaşmaya gitti. Ordusunda bir buçuk milyondan daha fazla süvari bulunuyordu. Daha sonra BENASCAYT, danıştığı bazı Ermeni keşişlere, eğer savaşı kazanırsa Hristiyan olacağı sözünü verdi. Onunla giden Ermeni Hristiyanlar, ordunun önünde bir haç taşıdılar ve Allah'ın yardımıyla o (yani BENASCAYT) zafer kazandı. UXBECO yenilgiye uğratıldı ve süvarileri kaçtı, pek çoğu öldürüldü veya esir alındı; çadırlarının hepsi yağmalanarak kadinları ele geçirildi. Fatihler, düşman ülkesinin içlerine ilerlediler. Bundan sonra her gün BENASCAYT'a dua eden Morolu Hacılar ona bazı otlar verdiler. Bu sebeple kısa süre sonra öldü.⁵⁰⁰ Ama İran kralı her zaman Hristiyanları sever ve onlara güvenir. CATAYO'dan gelen bazı Hristiyan tüccarlarla beraber İran'dan ayrıldım. AUSERO Adası'ndaki CUR Nehri'ni geçtik ve BALDAC İmparatorluğu'ndaki MESAPOTAMIA şehrine geldik. Orada, hiçbir şehirle karşılaşmadan çok uzun bir mesafe yol aldık. Zira bu ülkedeki insanların hepsi taşrada yaşar. Bundan sonra EUFRATES Nehri'ne geldik ve onu geçerek LUALAXA denilen bir şehre geldik. Burada nehrin bir kolu DAMASCO ve JAFFET topraklarına gitmek için şehir topraklarına geri döner ve sonra Akdeniz'e dökülür. Ardından, Akdeniz kıyısında yer alan SURIA TRIPUL'u⁵⁰¹ denilen bir şehre varıncaya kadar AYUSO Nehri boyunca ilerledim. Orada Hristiyanların bir gemisine bindim ve CHIPRE'ye⁵⁰² gittim. Oradan ROMANIA⁵⁰³ ve ANCANDIA⁵⁰⁴ Adalarına, buradan MOREA'ya ve sonra da CRET-A'ya, NEGROPONT'a⁵⁰⁵ ve Grek halkının SALONICO dedikleri

498 Hürmüz.

499 Keşm.

500 *Deguignes* III. 269'a bakın. Ebû Said, Kur veya Cyrus'un kenarında ordugâh kurmuştu ve Özbek'in kuvvetleri geri çekilmişti. Ebû Said banyo yaparken öldü. Başkaları, en sevdiği karısının onu zehirlediğini söyledi. (1335).

501 Trablusşam.

502 Kıbrıs.

503 Romania, Rumeli. Latinlerin kimi durumlarda Bizans İmparatorluğu için kimi zaman da Trakya ve Kuzey Makedonya'daki topraklarını ifade ederken kullandıkları isim.

504 Kandiye.

505 Eğriboz Adası.

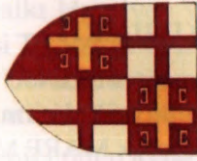
Grek Krallığı'na gittim. Bu krallık Büyük İskender'in öldüğü MACEDONIA'yla sınırdadır. SALONICA kralının nişanı, üzerinde sarı bir haç ve dört adet zincir baklası bulunan, kırmızı bir bayraktır.

Oradan GALIPOLI dedikleri bir şehre gittim ki burası Akdeniz ile Büyük Deniz arasında yer alan bir körfezin kıyısındadır. Fransızlar, SURIA'yı fethetmek için yola çıktıklarında denizi buradan geçmişlerdi. Oradan RECREA⁵⁰⁶ dedikleri deniz kenarında bulunan bir şehre gittim. Daha sonra krallarına taç giydirdikleri, imparatorluğun başkenti ve zengin şehir CONSTANTINOPLA'e geçtim. Burada SANTA SOFIA dedikleri, üç yüz altmış kapıya sahip, çok büyük, haşmetli ve görkemli bir kilise bulunur. Bu kilisenin önünde tırmanılamayacak kadar yüksek, taştan bir kule vardır. Bu kulenin tepesinde atının üzerine binmiş, metalden bir şövalye (heykeli) yerleştirilmiştir. Başında İmparator Constantin'in anısına piskopos külahı bulunur. Sağ eli, denizin oluşturduğu körfezin diğer tarafında yer alan, eskiden ASIA MINOR denilen TURQUIA'yı işaret eder.⁵⁰⁷ Constantinopolis imparatorunun nişanı dörde bölünmüş bir bayraktır. 1. ve 4. çeyreğinde gümüş zemin üzerinde kırmızı birer haç bulunur. 2. ve 3. çeyreğindeyse kırmızı zemin üzerinde, dört, altın sarısı zincir baklasının arasında yer alan altın sarısı bir haç vardır.

506 Heraklia, Marmara Ereğlisi.

507 Bir sütun. Constantine'in heykeli 1207'de devrilmiştir. Daha sonraları gümüşten yapılmış bir Theodosius heykeli bu sütunun yerine yerleştirilmiştir. Mevzubahis piskoposluk külahı büyük ihtimalle bir *nimbus* veya bir taçtı.

İSTANBUL (S)

İSTANBUL (N)

[AVRUPA'DAKİ YUNAN İMPARATORLUĞU]

Constantinopolis'ten ayrıldım ve MARE MAYOR'a⁵⁰⁸ girdim, LODOMAGO denilen bir krallığa gelene kadar sahil sol tarafta kalacak şekilde yolculuk yaptım. Burası çok zengin bir ülkedir. Kralın nişanı, üzerinde sarı bir haç ve dört adet zincir baklası bulunan kırmızı bir bayraktır.

LODOMAGO'dan ayrıldım ve ilk olarak MESENBEZ'e, daha sonra BARNA'ya [Varna] vardım. Burası gerçek Yunanistan'dır. Yunanistan'daki Grek İmparatorluğu, burada yer alan vilayetlerden oluşmuştur. Bunların isimleri ARCHADIA,⁵⁰⁹ ACHIA,⁵¹⁰ BOECIA,⁵¹¹ MACEDONIA,⁵¹² CAHONIA, LETEDOMONIA,⁵¹³ CESALONICA,⁵¹⁴ PARUS⁵¹⁵ olmakla beraber bir diğeri, CONSTANTINOPLE'e kadar MACEDONIA, SUFRAGIA ve MICALI topraklarıdır. Bu toprakların hepsinden, CERUA Dağları'ndan doğan ve PIRUS adıyla anılan bir nehir geçer.

508 Karadeniz.

509 Arkadya.

510 Ahaya.

511 Boeotia.

512 Makedonya.

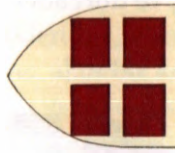
513 Lakonya.

514 Selanik.

515 Epirus (Epir).

[KARADENİZ KIYILARI]

MENSEBER Krallığı'ndan ayrıldım ve VECINA⁵¹⁶ denilen şehre gidinceye kadar MARE MAYOR sahilinde ilerledim. VECINA topraklarındaki dokuz nehir burada birleşerek MARE MAYOR'a dökülür. Bu nehirlerin ilkinde TURBO, ikincisine DANUBIO, üçüncüsüne DACIA, dördüncüsüne DRINAGO, beşincisine PINGA, altıncısına RABA, yedincisine RABESA, sekizincisine UR ve dokuzuncusuna VECINE⁵¹⁷ derler. Bu dokuz nehir, krallığın başkenti VECINA şehrinin önünde büyük bir gürültü ve kargaşa yaratarak birleşir. Bu krallığın, üzerinde dört kırmızı kare bulunan beyaz bir bayrağı vardır.

VIDİN (S)

VECINA'dan ayrıldım ve sahilden giderek önce MAURO CASTRO'ya, oradan LOBO'ya geldim. Burası çok yüksek bir dağdır ve onun yakınlarındaki REXOS Dağları'ndan doğan, LUSUR denilen bir nehir geçmektedir. Bu limandan sonra krallığın başkenti PIDEA denilen bir şehir vardır. Ona tâbi olduğu için UXLETO'yla aynı bayrağa sahiptir. Oradan, MARE MAYOR'un büyük bir körfezinde yer alan NIGROPILA Limanı'na gittim. MARE MAYOR⁵¹⁸ ve LETANA Denizi⁵¹⁹ arasında yer alan GOTIA Burnu'na ulaştım. Gotlar, İSKENDER'in esaretinden kaçtıklarında bu burnu işgal etmişlerdi. Bu burun, çok geniş iki vilayetin sınırını işaretlemektedir: Kral DAVID'in toprakları ile ANOGASIA ve TANA vilayetleri. Oradan, MATERGA denilen şehrin yer aldığı, GOTIA⁵²⁰ ve TUS burunları arasındaki bir boğazdan TANA Denizi'ne açıldım. Orada UXBE-TO'ya⁵²¹ bağlı olan LETANA Denizi'yle sınırdaş üç krallık vardır.

516 Vidin.

517 Sulina?

518 Karadeniz.

519 Azak Denizi.

520 Kırım.

521 Özbek Han.

Bu krallıklar, halkı Hristiyan ve Kuman COMANIA; Türklerin ve Tatarların ülkesi TANA ve CANARDI'dır. TANAY⁵²² adı verilen büyük bir nehirle bölünmüştür ve şehrin adı buradan gelir. Bu krallıkların bayrakları tâbi oldukları UXLETO'nun bayrağıyla aynıdır.

LETANA Denizi'nden ayrıldım ve çok uzun bir mesafe boyunca MARE MAYOR'un doğu sahili boyunca yolculuk yaptım. UXLETO İmparatorluğu'ndaki ARUASAXIA ve PESONTA'yı geçtim ve Hristiyan Kumanların yaşadığı SANT ESTROPOLI Krallığı'na ulaştım.⁵²³ Burada Yahudi ismi taşıyan pek çok insan var ama hepsi ibadette Hristiyanların yolundan giderler. Latin Kilisesi'nden ziyade Grek Kilisesi'ne bağlılardır. Kralın bayrağında, kırmızı zemin üzerinde gümüş bir el yer alır.

SIVASTOPOL (S)

SANT ESTROPOLI'den ayrıldım ve MARE MAYOR ile MAR DE SARA⁵²⁴ arasında yer alan, UXLETO İmparatorluğu'nun⁵²⁵ çok geniş bir parçasını oluşturan GORGANIA'ya gittim. Daha sonra buradan sahili takip ederek FAXA⁵²⁶ ile CONIA'yı⁵²⁷ geçtim ve bir süreliğine kaldığım TRAPESONDA⁵²⁸ şehrine geldim. Bu imparatorluk TURQUIA'yla sınırdıştır ama halkı Grek Hristiyan'dır. TRAPESONDA imparatorunun nişanı, üzerinde altın sarısı iki başlı bir kartalın yer aldığı kırmızı bir bayraktır.

522 Don Nehri.

523 Sivastopol.

524 Hazar Denizi.

525 Özbek Han.

526 Karadeniz kıyısındaki antik Phasis kenti. Osmanlı döneminde Faş olarak bilinmiştir.

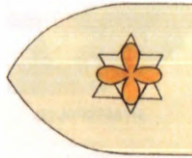
527 Rize, Fındıklı.

528 Trabzon.

TRABZON (S)

TRAPESONDA'dan ayrıldım ve QUINISONDA'dan⁵²⁹ geçerek TURQUIA ve MAR MAYOR'la sınırdas, büyük ve kalabalık bölge SEMISO⁵³⁰ Krallığı'na vardım. Kralın nişanında, beyaz bir kalkan üzerinde aşağıdakine benzer bir işaret bulunur. Halkı Grek Hristiyan'dır.

SAMSUN (S)

SEMISO'dan ayrıldım. Kıyıyı takip ederek Türklerle savaş hâlindeki Grek Hristiyanlarla meskûn CASTELLE⁵³¹ dedikleri bir krallığa geldim. Bu krallık güçlü ve kalabalıktır. Nişanı, dört zincir baklası arasında altın sarısı bir saçın bulunduğu kırmızı bir bayraktır.

Burada CASTELLE'den ayrıldım ve SAMASCO'ya⁵³² gittim. Oradan PUNTA RANCHA'ya⁵³³ ve CARPI'ye,⁵³⁴ nihayetinde TROYA vilayeti ile MAR MAYOR'la sınırdas olan ve adına PALOLIMEN⁵³⁵ denilen bir krallığa vardım. Bu krallıkta yaşayanlar Grek Hristiyan'dır.

529 Giresun.

530 Samsun.

531 Sinop.

532 Amasra.

533 Antik Herakleia kenti. Ereğli.

534 Kerpe.

535 Her ne kadar de la Espada, bu şehir için Sakarya ile Üsküdar arasında kalan bölgeyi işaret etse de Dulcert, Pizigano ve Katalan Atlası üzerinde aynı isimle gösterilen şehrin Gemlik Körfezi'ne kıyısı olan ve Gemlik yakınlarında bir şehir olduğu açıkça görülmektedir. Coğrafi olarak oldukça uzak bir noktada

PALOLIMEN'den ayrıldım ve DIASCHILO'dan⁵³⁶ geçerek FERADELFIA'ya⁵³⁷ gittim. Buradan zengin ve bolluk içindeki Faya⁵³⁸ şehrine geldim. Bu şehirlerin hepsi eski dönemde ASIA MINOR denilen TURQUIA'dadır. FERADELFIA'daki kralın nişanı, bayrak direğiyle aynı doğrultuda olacak şekilde beyaz ve mor şeritlere bölünmüş, gümüş bir zeminde kırmızı bir haçın yer aldığı bayraktır.

ALAŞEHİR (S)

ALAŞEHİR (N)

FERADELFIA Krallığı'ndan ayrıldım ve deniz yakınında çok zengin topraklara sahip ATOLOGO⁵³⁹ denilen başka bir krallığa gittim. Buradaki kralın nişanı, üzerinde siyah bir teker işaretinin bulunduğu, kırmızı bir bayraktır.

ÇAMADA (S)

ÇAMADA (N)

ATOLOGO'dan ayrıldıktan sonra birkaç tüccarla beraber kara yolunu kullanarak tüm TURQUIA boyunca yolculuk yaptım ve

gösterilmesine rağmen, de la Espada'nın verdiği alternatif isimlerden Pasalimen adı dikkate alındığında, aynı şehrin Paşalimanı Adası'yla da ilişkili olabileceği ihtimal dışı bırakılmamalıdır.

536 Daskileion, Bandırma'ya bağlı Ergili köyündeki antik yerleşim.

537 Alaşehir.

538 Foça.

539 Çamada, On İki Ada'nın bir parçası Hypsili Adası'dır.

SAUASCO⁵⁴⁰ şehrine geldim. Buradan ayrılarak TORO Dağları'ndan çıkan bir nehri geçip SARA Denizi'ne, DERUENT⁵⁴¹ denilen bir şehre gelinceye kadar JORGANIA'da⁵⁴² seyahat ettim. Burası çok zengin ve bolluk içinde bir ülkedir ama havası soğuktur. Bayrağı, DERUENT İmparatorluğu'nun tâbi olduğu, UXBECO'nun bayrağıdır. DERUENT'te bir *panfil* ile SARA Denizi'ne açıldım ve CARAOL denilen şehre geldim. Bu şehir İran İmparatorluğu'na bağlı, çok büyük ve zengin bir krallıkta yer almaktadır.

[HAZAR SAHİLLERİ]

DERUENT ve CARAOL arasında JANUAS FERRİ denilen bir liman vardır. Bu limana hâkim olmak için pek çok savaş yapılmıştır. Çünkü DERUENT, UXBECO İmparatorluğu'na ve CARAOL da İran İmparatorluğu'na aittir. Daha sonra CARAOL'dan AXBRAN'a,⁵⁴³ BARNACHU'ya⁵⁴⁴ ve SARA Denizi'nin etrafını sardığı BACU Burnu'na gittim ki buraya tek giriş ana karadandır. Burada büyük bir nehir, onların TIGRES⁵⁴⁵ dedikleri SARA Denizi'ne dökülür. Bu nehir yüksek TORO Dağları'ndan gelmektedir ve Büyük ARMENIA boyunca akar. Burnun yakınlarında BACU denilen büyük bir şehir vardır ve buraya bitişik olan deniz SARA DE BACU⁵⁴⁶ olarak bilinir. Bu isim ayrıca DON BACUS olarak bilinen, o toprakların kralına da verilmiştir. Bu kral çok güçlüdür, halkını Tanrı olduğuna ve kendisine tapılması gerektiğine inandırmıştır. Bu yüzden ondan BAKU'nün Tanrısı olarak bahsedilir ve BACU şehrini de o kurmuştur. Tatarlar bu SARA Denizi'ne pek çok isim vermişlerdir. MONTES CASPIOS'a ithafen onu CASPIO Denizi olarak adlandırırlar. Ayrıca JORGANIA Denizi ve QUILLAN Denizi de derler. Zira kıyılarında bu ülkeler yer alır. BACU şehrine ithafen oraya BACU Denizi derler.

BACU şehrinden ayrıldım ve SARA Denizi'nin kıyısından giderek GUDASPU, REVERSA, AYAR, MAUMET, ASANGU, MUSAUR, ESPAUOR, QUILLIAN'ı geçtim. Bunlar güneyde, İran İmpara-

540 Sivas

541 Derbent.

542 Gürcistan.

543 Şirvan.

544 Bakü yakınlarında.

545 Kür veya Kura Nehri.

546 Saray Bakü (ç.n.).

torluğu'ndadır. Ondan sonra kıyının diğer tarafında, kuzeye doğru yolculuk yaparak MONIMENTI Körfezi'nden TRESCARGO'ya, CONTULICANCHI'ye ve UXBECO'nun Tatarların imparatoru olarak taç giydiği büyük Sara şehrine gittim. Bu şehir MONIMENTI Körfezi'nde ve TANAY Nehri⁵⁴⁷ üzerinde kurulmuştur ki bu nehrin kıyılarında pek çok zengin şehir vardır. Ama çok soğuk bir ülkedir. SARA imparatorunun nişanı, üzerinde kırmızı bir işaretin yer aldığı beyaz bayraktır.

SARA şehriden ayrıldım ve TANAY'la⁵⁴⁸ birleştiği yere kadar TIRUS Nehri'nden yukarı çıktım. TANAY'ın kıyılarında geçtiğim şehirlerin adı BALTACHINCA, ESCLEURZA, TIFER ve CORANCHI'dir. Bunların hepsi, uçsuz bucaksız topraklara sahip, birer krallığın başkentidir ve bunlar da SARA İmparatorluğu'na aittir. Çok zengin ve verimli toprakların bulunduğu bu ülkeler; pek çok hayvan sürülerine, develere, ineklere ve bizonlara sahiptirler. TIR Nehri kavşağına kadar yoluma devam ettim. Diğerleri buna, CASPIO der zira CASPIOS Dağları'ndan doğmaktadır. Bu TIR Nehri, büyük TANAYS Gölü'nden gelir ve her ikisi de kuzeye akan çok büyük bir nehir oluştururlar. Bu nehrin kuzeyde, nerede sona erdiği bilinmez. ALBIZIBI ülkesinin içinden geçer. Çiğ et ve balık yiyen, köpekler gibi uzun yüzlere sahip vahşi insanlar hariç olmak üzere bu ülke ıssız ve çöllüktür. Bu insanlara SIGNOFALOS denir. TIR Nehri'ne doğru batıya döndüm çünkü o kadar genişti ki onu geçemedim. Aynı zamanda başkentinin adına CASORAMA denilen büyük bir şehrin içinde olduğu, SEBUR vilayetine geldim. Bu krallığın hemen hemen tüm etrafı, TYR ve TANAY nehirleriyle sarmalanmıştır.

[RUSYA]

SEBUR Krallığı'ndan yola çıktım, TASCOAR ve PIDEA denilen şehirlere geldim. Burada TANAY Nehri'ni geçtim ve ROXIA⁵⁴⁹ denilen büyük bir vilayete girdim. Burada, aynı zamanda krallığın da başkenti XORMAN denilen bir şehir vardır. Burası, uzunluğu

547 Twer yerine yapılan bir hata. Kıpçakların veya Özbek Han'ın imparatorluğu'nun başkenti Timur tarafından 1403'te yok edildi. Şehir Volga Nehri'nin sol kıyısı üzerindeydi ve bu nehir ile Fransisken seyyahın, "Monimenti," dediği Mertuoy Körfezi [Ölü Kültük (ç.n.)] arasındaydı.

548 Volga Nehri?

549 Rusya.

üç, genişliği iki günlük yolculuk mesafesindeki büyük TANAY Gölü'yle sınırlanmıştır.⁵⁵⁰ Bu gölden üç büyük nehir doğar. TANA şehrinin öte tarafındaki MAR MAYOR'a dökülene TANAY denir. ALBIRZIBI çöllerine akan ikinci nehir TIR'dır. VIRONA denilen bir şehrin arkasında yer alan ve ALEMAÑA Denizi'ne doğru batıya dönerek akan üçüncü nehreyse NU⁵⁵¹ denir. NU Nehri, çok soğuk ve büyük SIÇCIA vilayetinin sınırlarını çizer. SIÇCIA'da, adına NOGARADO⁵⁵² denilen ve aynı zamanda krallığın başkenti büyük bir şehir vardır. Buranın kralının nişanı, üzerinde beyaz bir kalenin yer aldığı kırmızı bir bayraktır.

RUSYA (S)

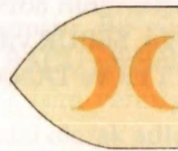

RUSYA (N)

SIÇCIA'dan ayrıldım ve XORMAN denilen başka bir krallığa girdim. Bu bölgenin başkenti, aynı ada sahip büyük bir şehirdir.

HOLM (S)

HOLM (N)

XORMAN'dan ayrılır ayrılmaz MAXAR denilen bir krallığa girdim. Bu krallıkta, isimleri CASAMA,⁵⁵³ LASAC ve MONSCAOR⁵⁵⁴

550 Hayali bir tanım. Fakat bu tanım Orta Çağ coğrafyacılarının çoğu tarafından benimsenmiştir.

551 Dvina Nehri.

552 Veliki Novgorod.

553 Kazan.

554 Moskova.

denilen üç şehir vardır. MAXAR, VOGARADO ve SILUANA krallıkları arasındadır. MAXAR kralının nişanı, üzerinde beyaz yıldızların bulunduğu mor bir bayraktır.

ORENBURG (S)

MAXAR'dan, onların SEPTEN CASTRA ve Greklerin HORGIML dedikleri SILUANA Krallığı'na gittim. Bu krallık, isimleri TURBO ve LUSIM olan iki büyük nehirle kuşatılmıştır. Bu krallıkta SARAX denilen büyük bir şehir vardır. Buradaki kralın nişanı, üzerinde kırmızı pala bulunan yeşil bir bayraktır. Buranın insanları şizmatik Hristiyanlardır.

TRANSILVANYA (S)

TIR Nehri'nden yukarıda, kuzeye doğru çok büyük iki vilayet vardır; bunlara YRCANIA ve GOTIA denir. Gotlar buradan çıkmış ve İspanya'ya gitmiştir. Buralara NOGULAS Toprakları denir. Üzerinde yaşayanlar güçlü ve savaşçı kimselerdir fakat ülkeleri çok soğuktur.

KARELYA (S)

GOTIA ve YRCANIA, TRASMONTANA'nın yüksek dağlarıyla sınırdaştır. Bu dağlarda Kuzey Yıldızı göğün ortasında görülür ve yıl boyunca altı ay gündüz, altı ay gecedir. Üzerinde insan yaşamaz. Fakat kafaları hemen omuzlarının üzerinden başlayan ve boyunu olmayan insanların bulunduğu söylenir. Bu insanların sakalları göğüslerindedir ve kulakları, omuzlarına kadar uzanır. Bu topraklarda ayrıca, öncedenbahsettiğim, büyük ayılar ve vahşi hayvanlar yaşar. Bu YRCANIA ve GOTIA vilayetlerinde Got halkı yaşar. Bunlar, Büyük İskender'in kuşattığı TARTARIA'daki GOT ve MAGOT kalelerinden kaçmış ve dünyanın büyük bir kısmını ele geçirmişlerdir. Bu GOTIA, PASCHAR denilen başka bir vilayetle sınırdaştır. Burası da SUEUIA ile sınırdaştır. Bu SUEUIA'da RODERIN denilen büyük bir vilayet ve her biri bir günlük yolculuk mesafesi uzunluğunda iki büyük göl bulunur. Bu göllerden birine STOCOL, diğerine LACUS ESTARSE denir. ALEMANIA Denizi ve TRASMONTANA Dağları arasındaki büyük bir toprak parçasının etrafını sararlar. Tahmin edilemeyecek kadar soğuk bir ülkedir. Bundan sonra bu iki nehir, onların STOCOL Körfezi dedikleri, ALEMANIA Denizi'ndeki bir körfeze dökülür. Bu körfez, havanın aşırı soğuk olması nedeniyle yılın büyük bir bölümü buzla kaplıdır. Bu denizde, daha önce bahsettiğim GODLANDIA Adası vardır.

SUEUIA'dan⁵⁵⁵ ayrıldım ve deniz kıyısına döndüm. SORDEPIN dedikleri bir şehre vardım. Bundan sonra CALMAR⁵⁵⁶ denilen başka bir şehre, oradan da ESTOCAL, SORMENCES, YSTAC ve LONDİS denilen şehirlere gittim. LONDİS'te bir Alman 'arroca'sına⁵⁵⁷ bindim ve ALEMANIA Denizi'nde batıya doğru ilerledim. Bu denizde, GODLANDIA, COLA, BISCAR, BONDELET ve SALANDIA isimli beş adayla karşılaştık. Burada, ALEMANIA Denizi'nin büyük bir körfezi karaya girer ve Danimarkalılara ait DACIA Krallığı'nın tümünün etrafını sarar. Bu körfezin girişinde JANGLANT ve FINONIA⁵⁵⁸ denilen iki ada vardır. Oradan Flanders'e gittim ve daha sonra seyahatime başladığım Sevilla'ya geri döndüm.

555 İsveç.

556 Sırasıyla İsveç'teki Sördeköping, Kalmar, Stockholm, Ystad, Lund şehirleri.

557 Coca veya Cocca. Çoğunlukla Orta Çağ'da kullanılan sadece yelkenleri olan bir gemi.

558 Danimarka'daki Lolland ve Fyn Adaları.

YER ADLARI DİZİNİ

İspanya

Başpiskoposluklar:

- Sevilla 16, 18, 61, 102
- Toledo 18
- Santiago de Compostella 18

Piskoposluklar:

- Algeciras 18, 36
- Córdoba [Kurtuba] 18
- Jaén 18
- Murcia 18
- Badajoz [Batalyevs] 18
- Soria 18
- Ciudad Rodrigo 18
- Zamora 18
- Salamanca 18, 90
- Plasencia 18
- Ávila [Ávila de los Caballeros] 18
- Segovia 18
- Palencia 18
- Cuenca 18
- Osma [Burgo de Osma-Ciudad de Osma] 18
- Astorga 18
- Burgos 18
- León 18, 19, 30
- Oviedo 18
- Ourense [Orense] 18
- Tui [Tuy] 18
- Mondoñedo 18
- La Calahorra 18
- Siquença (Silves) 18

Dağlar:

- Bizcaya [Bask Dağları] 18
- Asturias [Cantabrian Dağları] 18
- Segovia [Guadarrama Dağları] 18
- Morena [Sierra Morena] 18
- Segura [Sierra de Segura, Betika Dağları] 18

Nehirler:

- Guadalquivir 18
- Segura 18
- Ebro 19, 21, 37,
- Taje [Tejo veya Tajo Nehri] 18, 19
- Douro 19

Portekiz

- Lizbon 18
- Portogallo 19
- Santarém 18, 19
- Braga 19
- Bayona de minor Küçük Bayona [Baiona] 20
- Pontevedra 20
- Santander 20
- Castro Urdiales 20
- Bilbao 20
- San Sebastian 20
- Bayona la mayor en Gascuña [Bayonne] 19, 20

Navarra:

- Pamplona 20
- Tudela 19, 20
- Ebro Nehri 19, 21, 37
- Sinca Nehri 21, 37
- Sigre Nehri ? 21

Ampurias [Empúries] İlçesi:

- Sinca Nehri 21, 37
- Sigre Nehri 21
- Giron Nehri [Onyar?] 21
- Ebro Nehri 19, 21, 37

Fransa

- Toulouse 22, 51
- Chalon ? 23
- Diepa [Dieppe] 23
- Burdeo [Bordeaux] 22
- Cales [Calais] 23
- Rochela [La Rochelle] 22
- Bretaña [Breton] 22
- Samalo (Körfezi) 22
- St. Malo [Saint-Malo] 22
- Normandiya 22
- Loira Körfezi [Biskay Körfezi] 22
- Saina Nehri (Seine, Sen Nehri) 22
- Paris 22
- Alpes Alsaçie [Alsace Alpleri] 22, 24
- Roan [Rouen?] 23

Flanders vs.

- SOLANDA ... Zelanda 23
- MAXE ... Maestricht 23

LEOBEC ... Liège 23
 DODREC ... Dordrecht 23
 RUADANO ... Rhône Nehri 23, 24

(Danube) Tuna

TUSNA ... Tunastauß (Lelowel) 24
 PATANIA ... Passau 25
 BARBARIA ... Bavyera 24
 EBRUC ... Enbruga [Brugge?] 25
 VARISPONA ... Ratisbon 24
 VIANA ... Viyana 21, 25
 ARZUZUAR... Hederwar 25
 VESINA ... Vidin 25

(Frisia) Frizya

COLANDA... Hollanda 25
 ALBIA ... Elbe 25, 28
 RUYNA ... Romö [Rømø] 26
 ERRIA ... Amrum 26
 FINONIA ... Fanoe [Fanø] 26, 102
 GANGLANTE ... Helgoland 26

Danimarka

DACIA ... Danimarka 26, 27, 94, 102
 BURBENA ... Viborg 26
 BURGALENSIS ... Borlun ? 26
 BIUA (BICA) ... Ribe 26
 ABENBRUC ... Ahrensböök (Holstein) 26
 TANDEUZ ... Randers 26
 ARTUZ ... Aarhus 26
 ORENS ... Odense 26
 ARDONXEP ... Haderslev 26
 DAMESMARE ... Dan Denizi? 26
 CORP ... Gottorp [Gottorf] 26
 DANDORA ... Tønder 26
 DASIA ... Danimarka 26
 BONIA ... Dania [Danya]? 26

Almanya

LUBEC ... Lübeck 27
 ROSGOT ... Rostock 27
 BONDISMAGUE ... Lüdershagen 27
 GRISUALDIZ ... Greifswald 27
 ALECHON GÖLÜ ... Malchiner Denizi 27
 CORVERIC ... Kołobrzeg 27
 ESCORPE ... Pomerania'daki Stupsk 27
 DANISCHA ... Danzig 27
 TURONIA ... Toruń şehrinin adını Vistül Nehri için kullanmıştır. 27

Bohemya

GRISNA ... Großauheim 27
 POSNA ... Poznań 27
 SIRCA ... Sieradz 27

NOXIA ... Nossen 27
 PRAGA ... Prag 27, 28
 VANDALUS ... Vandallar 56, 60
 AVANDALIA ... Vandalların Ülkesi 28

Polonya vs.

SANTANORIA ... Sandomierz 28
 CURCONIA ... Kraków 28
 CULMAN ... Chełmno 28
 LITEFAMA ... Livonya¹ 28, 29
 CATALANT ... Kurlandiya² 28
 SANTA MARIA ... Marijampolė 29
 RINALIA ... Reval³ 29
 VÇİBANT ... Wenden 29
 UNGRADIA ... Novohrad-Volýns'kyj 29
 VIRONA ... Virumaa⁴ 29, 100
 TANAIZ ... Don Nehri 29
 LUMBREC ... Lviv 30
 LEON ... Lemberg [Lviv?] 30
 CHINA ... Kiev 30
 VASADINO ... Waradim⁵ 30
 SUAVA ... Swabia 30

İsveç

RODERIN ... Paldiski 30, 31
 TARSA ... Skärstad 30
 ANDINE ... Scania'daki Adine 30
 CHICBERGIS ... Växjö 30
 LANDIS ... Lund 30
 YSTAT ... Istad 30
 FORMEANS ... Södermalm 30
 ESCARSE Gölü ... Vänern Gölü 30
 ESTOCOL Gölü ... Mälaren Gölü 30, 31, 32
 GOTLANDIA ... Gotland Adası 31
 BISUY ... Wisby 31
 OXILIA ... Saaremaa Adası 31
 GOTIA ... Götaland 31, 32, 94, 101, 102

- 1 Baltık Denizi'nin doğusunda yer alan tarihî bölge. (ç.n.)
- 2 Günümüzdeki Letonya'ya bağlı, tarihî bölge. (ç.n.)
- 3 Reval (Revalya, Revel, Revelin) şehrinin adı 1918'den sonra Tallinn olmuştur (ç.n.)
- 4 Burası eski Estonya'daki bağımsız bir yönetim bölgesiydi. Günümüzde Ida-Viru Vilayeti (veya Doğu Vironya) ve Lääne-Viru Vilayeti (veya Batı Vironya) ismiyle ikiye ayrılmıştır. (ç.n.)
- 5 Volodymyr-Volynskyi (?) (ç.n.)

ESTOCOL ... Stockholm 30, 31
 CALMAN ... Kalmar 32
 SURDEPINCHE ... Sonderköping 32

Norveç

REGIS ... Bergen 32
 NIDROXIA ... Trondheim 32
 TRONDE ... Trondjhem 32
 TRUNBERES ... Tønsberg. 32

Baltık Adaları

COLA ... Öland 33, 102
 LISTER (BISCAR) ... Karlskrona yakının-
 daki Listerby 33
 BONDOLA ... Bornholm 25
 SALANDA ... Sjælland [Zeeland] 33
 SALANDI ... Kopenhag 33, 102
 RISENT ... Ringsted 33
 ALENDIA ... Lolland 33
 ESCONDIN ... Store Heddinge 33
 TILLE ... Telemark 33

İskoçya

DONFRES ... Dumfries 33
 ENERUIC ... Edinburgh 33
 VERUIC ... Berwick [Berwick-upon-Twe-
 ed ?] 33

İngiltere

LONDRES ... Londra 34
 GUNSA ... Windsor 34
 ANTONA ... Southampton 34
 BRISTOL ... Bristol 34
 ARTAMUA ... Dartmouth 34
 PREMUA ... Plymouth 34, 90
 MIRAFORDA ... Milford 34
 GALES veya DIRGALES ... Galler 34

İrlanda

ESTANFORDA ... Strangford 35
 YMERIA ... Limerick 35
 GATAFORDA ... Waterford 35
 ROIS ... Ros⁶ 35
 DONBELIN ... Dublin 35
 ETERNS ... Faroe Adaları 35
 ARTANIA ... Orkney Adaları 35
 ÇITILANT ... Shetland Adaları 35
 IBERNIA ... İzlanda 35, 36

Tekrar İspanya

PONTEVEDRA ... Pontevedra 20, 36,
 GALICIA ... Galiçya 20, 30, 36

TARIFA ... Tarifa 36
 MALAGA ... Málaga [Málaka] 36, 37, 38
 GRANADA ... Granada 17, 19, 36, 37
 LORCA ... Lorca 37
 ARAGON ... Aragon 37, 39, 42, 56, 58, 63
 ÇARAGOÇA ... Zaragoza 42
 VALENCIA ... Valensiya [València] 37
 TARRAGONA ... Tarragona 37
 TORTOSA ... Tortosa 19, 37, 51
 BARCELONA ... Barselona 37
 EBRO NEHRİ ... Ebro Nehri 19, 21, 37
 PIRENELER ... Pireneler 21, 22
 AMPURIA ... Ampuria 21, 38
 NARBONA ... Narbonne 22, 38
 THOLOS [TOLOSA] ... Toulouse 21,
 22, 38

İtalya

RUEDANO Nehri ... Rhône Nehri 23, 24
 ARLE ... Arles 38
 AVIÑON ... Avignon 24, 38
 MONAGO ... Monako 38
 GENOUA ... Cenova 39
 LOMBARDIA ... Lombardy 42
 MEDIOLANENSIS ... Milan 39
 CLAMONA ... Cremona 39
 BOLOÑA ... Bologna 39
 PADITA ... Padova 39
 PANONIA ... Parma 25, 39, 44
 PAVIA ... Pavia 39
 BURGA ... Bergamo 39, 69
 RAVENA ... Ravenna 39
 PLAZENCIA ... Piacenza 39
 PISA ... Pisa 39
 TOSCANA ... Toskana 40
 FLORENCIA ... Floransa 13, 40
 ROMA ... Roma 40, 41, 60
 TIBRE NEHRİ ... Tiber Nehri 40
 ALBERNIA ALPES ... Apeninler 40
 ANTON[A] (DENİZİ) ... Adriyatik Denizi
 13, 39, 42
 ARNO NEHRİ ... Arno Nehri 40
 ROMANA ... Romagna⁷ 41
 NAPOL ... Napoli 41, 42
 PULLA ... Apulia 41
 CALABRIA ... Calabria [Kalabriya] 41
 SURENTI ... Sorrento 41

7 Günümüzde, İtalya'nın kuzeyin-
 de bulunan Emilia-Romagna Böl-
 gesi'nin güneydoğu kısımlarına
 denk gelen tarihî bir İtalya bölge-
 sidir. (ç.n.)

SALERNO ... Salerno 41
 POLICASTRO ... Policastro 41
 STALEA ... Scalea 41
 REZO ... Reggio [Reggio nell'Emilia] 41
 GIRAZO ... Gerace 41
 COTRUM ... Crotone 41
 TARANTO ... Tarentum 41
 ENTRANTO ... Otranto 41, 42
 BRANDIZO ... Brindisi 41, 42
 MONAPOLI ... Monopoli 41
 VLAR ... Bari 41
 BARLETO ... Barletta 41, 42
 MONFRODOVE ... Manfredonia 42
 PESCARA ... Pescara 42
 ZCHILAZO ... Squillace 42

Sicilya

ÇEÇILIA ... Sicilya 41, 42
 MEÇINA ... Messina 41
 CATANIA ... Katanya 41
 ÇARAGOÇA ... Siraküza [Syracuse] 42
 GIRENTI ... Agrigento 42
 TRAPANA ... Trapani 42
 PALERMO ... Palermo 41
 CAFALLU ... Cefalù 42
 PARI ... Patti 42

Adriyatik Denizi

VENEÇIA KÖRFEZİ ... Adriyatik 42
 PESCARA ... Pescara 41, 42
 ANTONA ... Ancona 34, 40, 42
 RAVENA ... Ravenna 42
 VENEÇIA ... Venedik 42
 ESCLAVONIA ... Slovenya 42, 43, 44
 AQUYLEA ... Aquileia 43
 TRIESA ... Trieste 43
 PARENZO ... Poreč 43
 SENA ... Senj 43

Dalmaçya

JARA ... Zadar 43, 44
 BOXINA DAĞLARI ... Bosna 43, 44
 SAR NEHRİ ... Save Nehri 24, 44
 RABA NEHRİ ... Raab Nehri 43
 UR NEHRİ ... Drava Nehri 44
 RABEZA NEHRİ ... Raab Nehri'ne dökülen bir akarsu 43

Macaristan

UNGRIA ... Macaristan 44, 45
 PANONIA ... Panonya⁸ 25, 39, 44

SINBICHON ... Dalmaçya'daki Şibenik 47
 NARENT NEHRİ ... Dalmaçya'daki Nere'tva Nehri (?) 44
 DULÇEÇNO ... Ülgün 44
 BURGARIA ... Bulgarya [Bulgaristan] 44
 DRANOVA NEHRİ ... Drava Nehri ? 44
 PIRUS NEHRİ ... Drina ? 44, 93
 JAURIN ... Tuna üstündeki Jarun ? 44, 45
 BUDA ... Buda 65
 FIRMIA ... Sirem [Sremska Mitrovica] 44
 SIGNA ... Sigretinez (Tuna ve Sava nehirleri arasında) 44
 MAÇESNO ... Güntz yakınındaki Mannersdorf⁹ 44
 DRINAGO ... Tuna'nın bir kolu 44, 45, 94
 POSGA ... Save ve Drava arasında 44
 SERVIA ... Sırbistan 25, 45
 VEÇINA ... Vidin 45, 94
 ÇEUANA ... Macaristan'daki Chonac [Shonac] 45
 CASOC ... Košice 45
 BIUER ... Tuna'daki Bivar (Biwor) 45
 CASTRO ve FERRUN ... Phara Verou 45, 94
 JAURIN ... Tuna'daki Yavarin 44, 45
 STRUGONUM ... Komoru [Slovakya] 37, 45
 BAGAMOS ... Tuna'daki Ráckeve 45
 BEAC ... Balus [Bach] 45, 59
 DRINAGO ... Tuna'daki Vilak (Rinyaúj-lak) 44, 45, 94
 SALADINO ... Vараždin 45
 MYRRIU ... Mursia, Eszeln 45
 DURAZO ... Dıraç 45

Yunanistan

MOREA ... Mora 45, 46, 91
 TRAREOZA ... Trizina 45
 PATRIS ... Patras 45
 CORANTO ... Korint 45
 NEAPOLI ... Nafplion [Anadolu] 45
 MARBAXA ... Monemvasia 45
 COLON ... Koron 45, 78
 MUTAM ... Modon [Methone] 45
 RODAS ... Rodos Adası 46
 CRETA ... Kandiye [Girit] 46, 91
 NEGROPONTE ... Eğriboz Adası 46, 91

Tuna nehirlerine yakın, daha önceki dönemlerde sırasıyla Lombardlar'a, Roma İmparatorluğu'na, Doğu Roma İmparatorluğu'na ve Sırplar'a ait tarihî bölge. (ç.n.)
 9 Mannersdorf am Leithagebirge. (ç.n.)

8 Günümüzde Macaristan sınırlarında bulunan; Drava, Sava ve

Küçük Asya [Anadolu, Türkiye]

SATALIA ... Antalya 46, 47
 NATURI ... Anadolu 47
 SINBICHON ... Dalmacıya'daki Şibenik ?
 KÜÇÜK ERMENİSTAN ... Ermenistan'ın batısı 47
 TURQUYA ... Küçük Asya [Türkiye] 46, 47, 48, 82
 CANDEBOR ... Küçük Asya'daki Alanya 48
 ANTROÇETA ... Küçük Asya'daki Anti-okheia [Isparta'da] 48
 CORINCHO ... Colcos, Corgos [Kolhis?]¹⁰ 48
 CAPADOÇIA ... Kapadokya 48
 FELICIA ... Kilikya 48
 BOEŞÇIA ... Beotia 48
 VITILIA ... Bitinya 48
 GALA ... Galatya 48
 ÇIALIDA ... Lidya 48
 FRIGIA ... Frigya 48
 TROYA ... Truva 48
 PANFILIA ... Pamfilya 48
 ISAURIA ... Isauria 48
 FERADELFIA ... Alaşehir 48, 97
 CUNIO ... Konya 49
 SAUASTO ... Türkiye'nin eski adı [?] 49
 SAMARIA ... Samaria [Filistin] [veya İzmir (Smyrnia)] 49
 CHONTAY ... Kutay [?] 50
 SILIA ... Kilikya 50
 COLCOS ... Colcas [Kolhis?] 48
 PORTO BONEL ... Arsuz [Hatay] 50
 CHIPRE ... Kıbrıs 50
 FAMAGOSTA ... Gazimağusa 50
 NYCROXIA ... Lefkoşa 50
 LAMISO ... Limasol 50
 BAFA ... Bafa 50
 ALIXANDRETA ... İskenderun 51

Suriye

SURIA ... Suriye 51, 52, 91
 ANTIOCHA ... Antakya 51
 REPELETA ... Antakya'nın eski adı 51
 SOLIN ... Seleucia Pieria 51, 81
 TORTOSA ... Tarsus 19, 37, 51
 TRIPUL ... Trablusşam 55
 EBURUT ... Beyrut 51
 ACRE ... Akka 15, 51
 ÇESARIA ... Kayseri 51
 ESCALONA ... Aşkelon 51
 PALESTINA ... Filistin 51
 Jafa ... Yafa 51
 IHERUSALEM ... Kudüs 46, 51, 52

LIBANO ... Lübnan 51
 JORDAN ... Ürdün 51
 TIBERIA ... Tiberya 51
 MAR MUERTO ... Ölü Deniz 51
 GALILEA DENİZİ ... Celile [Taberiye] Gölü 51
 GALAT DAĞI ... Galat [Golan] Dağı? 48, 51
 ERMON DAĞI ... Hermon Dağı 51
 ABRAREN DAĞI ... Abraren Dağı [?] 51
 JAFET ... Yafet'in Toprakları 52
 DAMASCO ... Dimaşk [Şam] 52, 75, 89
 LAIRAG ... Irak? 52
 IL HIRAC ... Fırat'ın eski adı 12, 52, 70, 72

Mısır

EGIPTO ... Mısır 52, 53, 67, 68, 75, 76
 RISA ... El-Ariş Limanı 52
 DESCRION ... Serbonis Gölü [Bardawil Gölü] 53
 TENEXE ... Pelusium, Nil'in en doğudaki ağzı 53
 DAMIATA ... Dimyat 53, 67, 68
 ALCAIRA ... Kahire 53, 55
 BABILONIA ... Kahire'nin bir varoşu 53
 RODA ... Kahire'nin bir varoşu 46, 53
 LAJUZA ... Kahire'nin bir varoşu 53
 ALIXANDRIA ... İskenderiye 54
 ROXETO ... Rosetta [Reşid] 53

Berberistan [Kuzey Afrika ve Sahilleri]

RIBAS ALUAS ... Ribas Albas 54
 LUCHON ... Lucha 54
 TARABUC ... Trabuch 54
 MON DE BARCAS ... Barca [Barka, Berka] 54
 BONA ANDREA ... Apollonia [Libya] 54
 TOLOMETA ... Ptolemais [Libya] 54, 55
 BREMCHON ... Berenice [Bingazi] 55
 ZUMARA ... Sitre Körfezi'ndeki Zanara 55
 SÇİN ... Sitre Körfezi 55
 PUERTO MAGRO ... Magra Ağzı [Ka'am, Cinyps, Vadi Kâm] 55
 TRIPUL ... Trablusgarp 55, 91
 RAHASA ... Tunus'taki Ras Magrabes 55
 CAPIZ ... Gabes 55
 FAQUIZ ... El Fahs 55
 LIGEM KULESİ ... Ligem Kulesi 55
 ALCAIAHUAN ... Kayrevan 55
 ÇUÇIA ... Susa 55, 61
 TUNEZ ... Tunus 56
 BONA ... Bizerte 56, 57
 CONSTANTINA ... Konstantin 57
 ASBORA ... Estora 57
 ALCOM ... Eullu 57

GIGAR ... Jijel 57
 BUGIA ... Bicaye 57
 ARGUER ... Cezayir 58
 BRISCHAN ... Biskra 58
 TENSSE ... Cezayir'deki Jenes 59
 ALGEZER ... Cezayir 59
 MAGANGA ... Mostaganem 59
 ORAN ... Oran 59

Fas

TREMEÇEN ... Tilimsan 59
 MULUYA NEHRİ ... Moulouya Nehri 59
 ALCUDIA ... Larcudia 59
 NOCENA ... Nocena 59
 BEDİZ ... Şimdiki Peñón de Vélez 59
 ÇEPTA ... Ceute [Septe] 59, 68
 FEZ ... Fes 59, 60
 ÇALE ... Salé 59, 60
 MIQUYNEZ ... Meknes 60
 RİBATE ... Rabat 60
 TANJAR ... Tanca 60
 ARZILA ... Asilah [Arzila] 60
 RAXY ... Rabat ? 60
 AZAMOR ... Azammur 60
 NİFE ... Anfa? 60
 GUX NEHRİ ... Safi [Asfa] yakınında 60
 MARRUECOS ... Moriskolar [Fas] 60, 68
 ADMET ... Ağmat 61
 ROMAIQUIA ... (Seville Kralı'nın eşi) 61
 MOGODOR ... Suvayr 61
 ÇUÇIA LA ALTA ... Batı Atlaslar 61
 ATALANES ... Atlas Okyanusu
 veya MONTES CLAROS ... 17. yüzyıla
 kadar Atlas Okyanusu 55, 60, 61
 CARENA ... Atlas Dağları Zinciri 61
 GAZULA ... Atlas'ın güney batısındaki
 [Anti-Atlas] Djezula 61, 62, 68
 ZAMANTA ... Samatamat, Afrika kıyısın-
 daki bir liman 61, 62
 NA BURNU ... Nao Burnu [Chaunar Bur-
 nu, Cap Uarsig, Nun Burnu, Noun
 Burnu, Cabo de Nao veya Nant] 62
 SAN BIN BURNU ... Beni Sabi (Subi?)
 Burnu 62
 BUYDER BURNU ... Bojador 62, 63

Atlantik Adaları

TOLOMEO ... Afrika, Kuzey sahili¹¹ 62
 LA CARIDAD ... Arap coğrafyacıların
 El-kalidat'ı¹² 62

11 Kastedilen büyük ihtimalle Pto-
 lemy'dir. (ç.n.)

12 Kanarya Adaları. (ç.n.)

Kanarya Adaları

GRESA ... La Graciosa 63
 LANÇAROTE ... Lanzarote 63
 BEZIMARIN ... Kanarya Adaları'ndan
 küçük bir tanesi 63
 RACHAN ... Kanarya Adaları'ndan
 Roque del Este 63
 ALEGRANÇA ... Kanarya Adaları'ndan
 biri? 63
 UEGIMAR ... N veya R nüshalarında yok.
 Bezimarin ile aynı 63
 FORTE VENTURA ... Fuerteventura 63
 CANARIA ... Gran Canaria 63
 TENERIFE ... Tenerife 63
 GOMERA ... La Gomera 63
 FERRO ... El Hierro 63
 ARAGANIA ... Gran Canaria'daki bir yer 63
 SALVAJE ... 63

Madeira Adaları

DESIERTA ... Desertas 63
 LECMANE ... Maderia 63
 PUERTO SANTO ... Porto Santo 63

Azur Adaları

LOBO ... Santa Maria 63, 94
 CABRAS ... São Miguel 63
 BRASIL ... Belki Terceira 63
 COLUMBARIA ... Azur Adaları'ndan
 Pico 63
 VENTURA ... Azur Adaları'ndan Faial 63
 SAN JORGE ... Azur Adaları'ndan São
 Jorge 63
 CONEJOS ... Azur Adaları'ndan Flores 63
 CUERVO MARINES ... Azur Adaları'n-
 dan Corvo 63

Orta Afrika (İlk Yolculuk)

ZICHIAL HAMERA ... Saguia el-Hamra
 IFURENT ... Ifrane 11, 63
 MASCAROTE ... Atlas'ın sonunda 64
 SULGUMENÇA ... Tâfilâlt'ın [Selemiye]
 başkenti Sicilmâse. Leo Africanus'ta
 Segelmense 64
 RIO DE DARA ... Atlas'tan Sus'a giden
 Darka Geçidi 64
 TOCORON ... Draa'nın kıyısındaki Tam-
 mergrut¹³ 64
 TIBALBERT ... Atlas'ın güneyindeki
 Tebelbet 65
 SIDAN ... Bir vaha 65
 BUDA ... Güney Atlas'taki bir vaha 65

13 Tamegroute ? (ç.n.)

GANAHE ... Gine'nin başkenti Gana¹⁴ 65
 CRIMA ... Acçinia (Gine) 65
 MESÇA ... Atlas'ın güneyinden doğan bir nehir yakınında 65
 RIO DEL ORO ... Senegal Nehri 65
 GUYNOA ... Gine. O zamanların Yukarı Senegali 66, 67
 ORGANA ... Yukarı Senegal 66
 TAMAR ... Organa'daki palmyelerden oluşan bir vaha 66
 TIMER ... Cebel'ü-Tiber "Monte del Oro" Organa'da bir vaha 66
 TAUSER ... Organa'nın sınırında 66, 67
 ALMENA ... Tauser vahası 66
 ALBERTARA ... Tauser vahası 66
 MERMA ... Tauser vahası 66
 CATIFI EL KHEBIR ... Tauser vahası 66
 SAPLOYA ... Tauser vahası 66, 67
 TRIMISIN ... Tilimsan 67
 OADAC NEHRİ ... Carena (Atlas) Dağları'nın doğusundan doğar. 61
 MANOLA ... Nubia'da bir yer? 67
 ORZIA ... Tilimsan'da Esna? 67
 PALOLA ... Tilimsan'da bir yer? 67
 DONGOLA ... Nubia'nın¹⁵ batısı. 67, 68
 NILUS ... Bir kolu batıya gitmekte ve Senegal veya Rio del Oro olmakta ve kıyılarında da Gine Krallığı bulunmaktadır.
 Diğer kolu Mısır'dan geçerek Akdeniz'e dökülmektedir. İki kol arasında Dongola vardır. Her ikisi de Antarktika'nın yüksek dağlarından doğmaktadır. 53, 67, 68, 70

Orta Afrika (İkinci Yolculuk)

CROPI ... Bissagos [Bijagós] Adaları'nda bir tanesi 69
 QUIBLE ... Xerbor? 69
 ALBOCH ... Sierra Leone 69
 LIRRY ... Orta Afrika'da bir vaha 69
 ENALCO NEHRİ ... Kamaranka Nehri? Lirry'den doğmakta 69
 GOTONIE ... Senegambia ve Sudan 69
 MONTES LUNAE ... Ay Dağları 69
 PALOLA ... Tilimsan'da 69
 BURGA ... Gotionie'de bir dağ 39, 69
 ELBAHAC ... Gotionie'de bir dağ¹⁶ 69

- 14 Günümüzde Gine'nin başkenti Konakri'dir. (ç.n.)
- 15 Nubia (Nübye) günümüz Sudan'ına denk gelmektedir. (ç.n.)
- 16 Marra Dağları ? (ç.n.)

ELMOLAC ... Gotionie'de bir dağ 69
 ZANON ... Gine Körfezi'nde 70
 AZEUEAN ... Gine Körfezi'nde 70
 MALICUN ... Gine Körfezi'nde 70
 AMENUAN ... Kong Dağları'ndaki Miniana 70, 71, 74
 GORAN ... Amenuan'da. Nijer yakınında? 70
 ASÇIDA ... Axim ? 70
 COLOGANE ... Calabar 70
 BENATO ... Ben Neton. Biafra'nın sağı YUDE? 70, 75
 GAONA ... Amenuan'da 70
 CANBEN ... Gaboon? 70
 CRAÇIONA ve ABDESELİB¹⁷ ... Afrika krallığı ve başkenti 71
 MALSA ... (Melli?) Prester John'un başkenti 72, 73
 MAGDASOR ... Bir Afrika devleti ve başkenti¹⁸ 73, 74
 AMOC ... Tsana Gölü'ndeki Damot? 73

Mavi Nil ?

ARAOC ... Malsa ve Magdasor arasında? 73
 SARMA ... Malsa ve Magdasor arasında? 73
 OÇA ... Malsa ve Magdasor arasında? 73
 MORANIA ... Malsa ve Magdasor arasında? 73
 VYMA ... Dima? Mavi Nil yakınında 73
 GABENCOLIS ... Malsa ve Magdasor arasında? 73
 GLAOC ... Malsa ve Magdasor arasında? 73

Afrika (ve Kızıl Deniz)

ALBACIO ... Abyssinia [Habeşistan, Etiyopya] 75
 TRALIDEBO ... Aydağ 75
 CHOS ... El-Kusayr 75
 MADE ... Mader 75
 SACAN ... Sevakin 75

Arabistan

ADEN 75
 ALCUBIL ... Huriye Muriye Adaları 74
 AXION GEBEL ... Ezion Geber 75
 ADROMAR ... Hadramaut 75
 ALMEDINA ... Medine 55, 76
 FADAL ... Ras Fartak [?] 77
 GIDE ... Cidde 75
 MECHAN ... Mekke 76, 77
 SERAYN ... Serai [Seraye] 75

- 17 Abdü's-Salib – Haçın Kulu. (ç.n.)
- 18 Magdala ? (ç.n.)

RASQUIPIZ ... Ras Quibal 75
YUDE ... Uydan 75
SICOCRA ... Sokotra Adası 77

Mezopotamya

CALDEA ... Kaldea 75
CUR ... Dicle olmalı 75, 76, 88, 91
EUPHRATES ... Fırat (Afrika'daki değil)
12, 50, 70
TORO ... Tarsus Dağları 75, 88, 89, 98
AGRO DE SENABAR ... Babil yakınında
Şinar? 75
BAUILONIA ... Babil 75, 76
BANDACHA ve BALDAQUE ... Bağdat 76
MONTFALCON ... Mezopotamya'da 76
ANSERA ... Dicle'de bir ada 76
NINIQUE ... Ninova 76

İran Körfezi

AQUISIO ve AQUYSIO ... Keşm Adası
77, 88, 91
ENRRO ... İran Körfezi'nin girişindeki
Suto? 77
HORMIXIO ... Hürmüz 77, 91

Hindistan ve Adalar

SABBA ... Arabistan'daki Saba? 78
GOLFATHAN ... Arabistan'daki Saba 78
EGEPTA ... Muscat'taki Jepta 78
CABAT ... Ras el Jabbat 78
DELINI ... Delhi 78
NONCLA ... Mekran 78
CHEQUIMO ... Ketta 78
DEMONELLA ... Mandra 78
COXIMOCHA ... Kambay [Kambat]
Körfezi'ndeki Gogé 78
GRANBAET ... Kambay [Kambat] 78
GANARRAC ... Canara (Kanara, Kara-
vali) 78
MAHOBAR ... Malabar Sahili 78
GOMAR ... Kanyakumari [Comorin Bur-
nu] 78
COLON ... Quilon [Kollam] 78
VIGUY ... Bijaya-nagar (Narsinga?) Co-
morin Burnu'ndan Bengal'a gider-
ken 78, 79, 81
PANONA ... Patna? 78
FRAMISIA ... Viguy Krallığı'nda? 78
TUSI ... Viguy Krallığı'nda? 78
ARTILLO ... Viguy Krallığı'nda? 78
CORSa ... Viguy Krallığı'nda? 78
RUSNA ... Viguy Krallığı'nda? 79
ARMONEA ... Armogan 79
ANDROUVAR ... Viguy Krallığı'nda? 79
MONCASPI ... Viguy Krallığı'nda? 79

PASCAR ... Viguy Krallığı'nda? 79
SAGELA ... Seylan [Sri Lanka] Adası 79
BAXAJA ... Beder yakınındaki Balka 79
ARMALEC ... Doğudaki bir krallık. Yeri
belirsiz.¹⁹ 79, 80, 81, 84
TRAPOUANA ... Sumatra 79
JAVA ... Java 79 80, 81
BENGALA KÖRFEZİ ... Bengal Körfezi
79, 80, 81
OXANAP ... Bir İmparatorluk. Yeri Belir-
siz. Bago? 80
MOROA ... Oxanap'ta. Bago? 80
CORTOMBAR ... Oxanap'ta. Bago? 80
SORFAXA ... Oxanap'ta. Bago? 80
XALOAC ... Bago'daki Sarua? 80

Çin ve Oraya Giden Yol

CATAYO ... Çin 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 91
MONTES CASPIOS ... Himalayalar. Ma-
zendaran, Kafkas ve Altay dağları
81, 82, 83, 84, 87, 98
TARTARIA ... Tataristan 81, 84, 102
SOLIN ... Pekin veya ona yakın bir yer.
Üç bilge adamin gömülü olduğu
yer. 24, 51, 81
GODIANA ... ? Gog'dan türetilen bir ad. 81
MAGODIANA ... ? Magog'dan türetilen
bir ad. 81
MORROSIA ... Müren? 20 81
FACOLISIA ... Çin'de bir şehir? 81
DARDASAN ... Strabo'nun Dardoc'u? 81
TORDAOR ... Çin'de bir şehir? 81
BOCARDA ... Çin'de bir şehir? 81
ASCANIA ... Çin'de bir şehir? 81
LANGUAISA ... Lungnam 81
MAGOT NEHRİ ... Sarı Irmak (Hoang
Ho) 81
TRASTARGO ... Çin'de bir şehir? 82
NORGANCIO ... Harzem. Hive. [Ürgenç]
82, 84, 87, 88
CATO ... Jetu 82, 87
BOCACIN ... Buhara 82, 85
SARMAGANT ... Semerkant 83, 85
SÇİM ... Burma veya Siam 83, 85, 86
TABASUM ... Moğolistan'da bir yer 84
MOGOLES ... Moğollar 80, 84
MOGOLIN ... Moğolistan 84

- 19 Çağatay Hanlığı kastedilmiş olabilir. (ç.n.)
- 20 Irmak sözcüğünün Moğolcası 'müren'dir, Moğolistan coğrafya-sında pek çok "müren" bulunmak-tadır. (ç.n.)

TAGOJAR ... Çin'in kuzey batısındaki topraklar? 84
 GOT ... Moğolistan'ın bir parçası 84
 MAGOT ... Çin Seddi'ne yakın bir yer 81, 83, 84, 87
 ALBIZIBI ... Moğolistan'ın bazı yerleri? 84, 99
 SINOFALOS ... Çin'in batısında bazı bölgeler? 84
 TRIMIC ... Tibet? 85
 MARE SERICUM ... Çin Denizi 86
 MANZIE ... Bir ada. Çin Denizi'nde? 86
 PARADISUS ... Ada. Tayland? 86
 BACERTA ... Çin'in batısında 86
 CATIGORA ... Ho Chi Minh Kenti (Saygon) 86
 CEBIA ... Scim'de. Çin? 86
 CUCI ... Kuki? (Burma) 86

Batı Asya

SARA DENİZİ ... Hazar Denizi 87
 UXBECO ... Özbek. Kıpçak 87, 91, 98, 99
 RAANSINLI ... Hazar Denizi'nde 88
 MONIMENTİ KÖRFEZİ ... Hazar Denizi'nin Kuzeydoğusunda [Ölü Kültük Körfezi, eski Komsomolets Körfezi] 88, 99,
 GODASPA ... Hazar Denizi kıyılarında. 88
 EGLESIA ... Çin'in batısında bir yer. 82, 88
 MALASCORT ... Malazgirt. 88
 MASOL ... Musul 88
 ORBE ... Erbil 88
 SUSCAR ... ? (Dicle üstünde) 88
 MAXATE ... ? (Dicle üstünde) 88
 NAHUMEN ... Muhammere [Hurrem-şehr] 88
 BRASAR ... Bussora [Basa ?] 88
 AQUISIO ... Keşm Adası 88, 91
 ARGOR ... Fırat üstünde 88
 NEGA ... Kala Nedcha [Neca Kalesi?] 88
 CAMAC ... Chamar?²¹ Fırat üstünde 88
 ALARGEIO ... El-Cezire 88
 MALAXIA veya LUALXIA ... Fırat üstünde, Malatya? 88
 SURMENA NEHRİ ... Trabzon yakınında bir nehir 89
 JORGANIA ... Gürcistan 89, 98
 TRAPESONDA ... Trabzon 89, 95, 96
 TORIS ... Tebriz 82, 89, 90
 MARSARGIS ... İran'da bir göl 90
 MARCARGIS ... Maraga. Urmiye Gölü yakınında 90
 ARGIS ... İran'da bir göl 90

CAPERTI ... Bayburt? 90
 SALAMANCA ... Süleymaniye? 90
 ORMI ... Urmiye Gölü 90
 CADE ... İran'da. Kerja? 90
 BUXILA ... Bitlis. Van Gölü yakınında 90
 RASTELLO ... Ermenistan'daki Razelain²² 90
 ARGIS NEHRİ ... Van Gölü 90
 SALDANIA ... Sultaniye 90
 PREMUA (del rey de Persia) ... İran'da. 90

İran

ABBA... Tahran? 90
 AYRAS (SARAX) ... Şiraz 90
 CASAR ... İran'da bir yer? 90
 SERRANS ... İran'da bir yer? 90
 THESI ... İran'da bir yer? 90
 SPAOR ... İsfahan? 90
 JORJAMAN ... Gürcistan 90
 SPALONERO ... Razelain? [Resulayn?] 90
 SALDANIA ... Sultaniye 90
 TORIS ... Tebriz 82, 89, 90
 SIRAS ... Sari? 91
 CUR NEHRİ ... Kür [Kura] Nehri 76, 91
 AUSERO ... İran'da bir yer? 91
 BALDAC ... Mezopotamya 91
 LUALAXA ... Fırat üstündeki Malatya 91
 AYUSO ... Küçük Asya'da bir yer? 91
 GALIPOLI ... Gelibolu 92
 RECREA ... Karadeniz Ereğlisi 92
 CONSTANTINOPLA ... İstanbul 92
 MARE MAYOR ... Karadeniz 89, 91, 93, 94, 95
 LODOMAGO ... Karadeniz'de İstanbul'un kuzeybatısında [Marmara Ereğlisi] 93
 MESENBEZ ... Karadeniz'deki Nesebar [Bulgaristan] 93

Avrupa'daki Grek İmparatorluğu

ARCHADIA ... Arkadya 93
 ACHIA ... Ahaya 93
 BOECIA ... Boeotia 93
 MACEDONIA ... Makedonya 92, 93
 CAHONIA ... Epirüs'te bir yer?²³ 93
 LETEDOMONIA ... Lakonya [Sprata] 93
 CESALONICA ... Selanik 93
 PARUS ... Epirus [Epir] 93
 MICALI ... Yunanistan'da bir yer? 93
 PIRUS NEHRİ ... Drina Nehri 44, 93
 CERUA DAĞLARI ... Arnavutluğu Bosna-Hersek'ten ayıran dağlar 93

22 Resulayn. (ç.n.)

23 Hanya, Girit ? (ç.n.)

Karadeniz Kıyıları

VECINA ... Vidin 45, 94
 DANUBIO ... Tuna Nehri 24, 94
 TURBO ... Dinyester Nehri 94, 101
 DACIA ... Drina Nehri 26, 27, 94
 DRINAGO ... ? Tuna'ya akan bir akarsu
 44, 45, 94
 PINGA ... Tuna'ya akan bir akarsu 94
 RABA ... Raab 43, 94
 RABESA ... Tuna'ya akan bir akarsu 94
 UR NEHRİ ... Drava Nehri'nin bir kolu 94
 VECINE ... Vidin (Sulina ?) 44, 45, 94
 MAURO CASTRO ... Akkerman? 94
 LUSUR NEHRİ ... Berezina Nehri 94
 REXOS DAĞLARI ... Dneiper'in Kaynağı 94
 PIDEA ... Don Nehri üstünde bir yer?
 94, 99
 NIGROPILA ... Perekop 94
 LETANA DENİZİ ... Azak Denizi 94
 GOTIA BURNU ... Kırım 31, 32, 94, 101, 102
 TUS BURNU ... Kırım 94
 ANOGASIA ... Anegazia ? 94
 MATERGA ... Kerç 94
 COMANIA ... [Kumanya] Azof Denizi
 üstünde bir yer 95
 TANA ... Don Nehri 95, 100
 CANARDI ... Don ve Dinyeper arasında
 bir yer 95
 TANAY ... Tanais Gölü? 95, 99, 100
 ARUASAXIA ... Anegazia ile aynı 95
 PESONTA ... Abhazy'a da bir yer 95
 SANT ESTROPOLI ... Sivastopol. Ama
 Mingrelia'da? 95
 GORGONIA ... Gürcistan 95
 FAXA ... Phasis 95
 CONISA/CONIA ... Quisa [Fındıklı
 (Rize)] 95
 TRAPESONDA ... Trabzon 95, 96
 QUINISONDA ... Giresun 96
 SEMISO ... Samsun 96
 CASTELLE ... Sinop 96
 SAMASCO ... Amasra 96
 PUNTA RANCHA ... Karadeniz Ereğlisi 96
 CARPI ... Kerpe Limanı²⁴ 96

Hazar Sahilleri

PALOLIMEN ... Üsküdar 96, 97
 DIASCHILO ... Bithynia'daki Ergili 97
 FERANDELFA ... Alaşehir 97
 ATOLOGO ... Küçük Asya'daki Hypsili²⁵
 97

SAUASCO ... Sivas 49, 98
 JORGANIA ... Gürcistan 89, 98
 DERBENT ... Derbent 82, 98
 CARAOL ... Hazar Denizi'nde 98
 JANUAS FERRI ... Demir Kapılar 98
 AXBRAN ... Şirvan 98
 BARNACHU ... Bakü yakınında 98
 BACU ... Bakü 98
 GUDASPU ... Hazar Denizi'nde 98
 REVERSA ... Kurabad 98
 AYAR ... Hazar Denizi'nde 98
 MAUMET ... Hazar Denizi'nin batı sahi-
 linde 98
 ASANGO/ASANGU ... Hazar Denizi'nin
 batı sahilinde 98
 MUSAUR ... Hazar Denizi'nin batı sahi-
 linde 98
 ESPAUOR ... Hazar Denizi'nin batı sahi-
 linde 98
 QUILLAN ... Hazar Denizi'nin batı sahi-
 linde 98
 TRESARGO ... Hazar Denizi'nde 99
 CONTULICANCHI ... Hazar Denizi'nde 99
 BALTACHINCA ... Volga üstünde? 99
 ESCLEURZA ... Volga üstünde 99
 TIFER ... Volga üstünde 99
 CORANCHI ... Tebriz 99
 TIR ... Volga'ya bağlanan bir akarsu 99

Rusya

SEBUR ... Simbirsik [Ulyanovsk] 99
 CASORAMA ... Kostroma 99
 TASCOAR ... Rostov 99
 PIDEA ... Pistovov 94, 99
 ROXIA ... Rusya 99
 XORMAN ... Holm 99, 100
 NU ... Dvina 100
 ALBIRZIBI ... Rusya'da bir yer? 100
 VIRONA ... Livonya 29, 100
 SIÇCAIA ... İskitya 100
 NOGARADO ... Veliki Novgorod 100
 MAXAR ... Orenburg'dan Moskova'ya
 (Moxia) giderken 100, 101
 CASAMA ... Kazan 100
 LASAC ... Kazan'daki Lechel vilayeti 100
 MONSCAOR ... Moskova 100
 VOGARADO ... Doğu Novgorod 101
 SILUANA ve SEPTEM CASTRA ve HOR-
 GILM ... Transilvanya 101
 TURBO ... Dinyester Nehri 94, 101
 LUSIM ... Dinyeper Nehri 101
 GOTIA ... ? Kırım 94, 101, 102
 VRCANIA ... Kuzey Rusya 102
 NOGULAUS ... Kuzey Rusya'da bir yer 102

24 Kerpe. (ç.n.)

25 Çamada.. (ç.n.)

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN:
MUHAMMED ALİ BUDAK

ÜLKELER, KRALLIKLAR VE BEYLİKLER BİLGİ KİTABI

ÜLKELERİN VE BEYLİKLERİN ARMALARI, HÜKÜM SÜREN KRALLAR VE BEYLER

"Fransiken keşiş" olarak anılan ve kimliği belli olmayan İspanyol yazar; 14. yüzyılda kaleme aldığı seyahatnamesinde İspanya'dan başlayan yolculuğu boyunca Batı Avrupa'yı, Kuzey Afrika'yı, Kızıl Deniz çevresini, Basra Körfezi'ni, Hindistan'ı, Çin'i, Orta Asya'yı, Anadolu'yu ve Doğu Avrupa'yı dolaştığını iddia eder. "Fransiken keşiş", karşılaştığı ilginç hadiseleri, okuyucuların gözünde canlandırabileceği şekilde ustalıkla betimler. Köpek yüzü ve koca ayaklı insanlarla karşılaştığını ve Nuh'un Gemisi'ni gördüğünü ileri süren "keşiş", okuyucuları gerçek ile gerçek üstü olanın birbirine karıştığı gözlemleriyle âdeta fantastik bir serüvene çıkarır. "Fransiken keşiş"i diğer seyyahlardan ayıran belki de en önemli özelliği; gezdiği ülkelerin, krallıkların ve beyliklerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarının yanı sıra kullandıkları bayraklara da seyahatnamesinde yer vermesidir. Seyahatnamenin okuyucuları Avrupa, Afrika ve Asya'daki siyasi teşekküllerin yanı sıra Sivas, Samsun, Antalya, Konya ve Trabzon gibi Anadolu şehirlerinde kullanılan bayraklarla da karşılaşacaklar. Muhammed Ali Budak'ın İngilizceden çevirdiği *Ülkeler, Krallıklar ve Beylikler Bilgi Kitabı*'nı, Batı el yazmaları uzmanı Ahmet Deniz Altunbaş Kastilce nüshalarıyla karşılaştırarak yayıma hazırladı.

KASTİLCE NÜSHALARI KARŞILAŞTIRARAK YAYIMA HAZIRLAYAN:
AHMET DENİZ ALTUNBAŞ

facebook/selengeyayinevi
instagram/selengeyayinlari
twitter/selengeyayinevi
selenge.com.tr

ISBN 978-625-7459-25-9

